Proletarci vseh dežel, združite se!

Cena din 20

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

Glavni urednik *Janez Vipotnik* Odgovorni urednik *Franc Šetinc*

LJUBLJANA, četrtek, dne 22. junija 1961 – Leto III., št. 169

OBISK PREDSEDNIKA REPUBLIKE MALI

Od Bleda do Brionov povsod prisrčen sprejem

Predsednika Tito in Keita sta obiskala Litostroj, kjer so ju prisrčno sprejeli – »Industrijska moč Jugoslavije se je konkretizirala v tej tovarni,« je zapisal Modibo Keita v spominsko knjigo – Kosilo v hotelu »Kvarner« – Gostje so si ogledali Reko in iz Bakra z »Galebom« krenili na Brione

LJUBLJANA, 21. junija. Sveže vrtnice in značke mladinskih delovnih brigad, ki so jih danes dopoldne pripeli mladinci iz Ljubljane in Sarajeva ter afriški študentje predsedniku Titu in predsedniku Modibu Keiti, ko se je pomikala kolona avtomobilov skozi središče navdušeno pozdravljajoče Ljubljane, so pomenile združen pozdrav mladosti, ki je polna zaupanja v prihodnost svojih dežel.

Sinočnji sprejem, ki ga je priredil predsednik republike Josip Broz-Tito v vili »Bled« na čast svojemu malijskemu gostu in številnim drugim povabljencem, se je precej pozno pod noč zaključil s sijajnim ognjemetom in razigranim nastopom Blejcev na tradicionalnih jezerskih čolnih. Kljub temu je kolona avtomobilov s člani malijske državne delegacije in najvišjimi jugoslovanskimi predstavniki zapustila danes zjutraj Bled točno ob napovedani 9. uri. V prvem odprtem avtomobilu sta bila oba predsednika, Tito in Keita, ki sta se prijateljsko sešla že pri zajtrku, ter predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko. Ko se je kolona pomikala skozi gorenjska naselja, zlasti skozi Kranj, sta predsednika prisrčno odzdravljala na pozdrave ljudstvu, ki se je zbralo ob cesti.

V Ljubljani so predsednika in ostali člani spremstva obiskali tovarno turbin Litostroj, pred katero jih je v imenu prebivalcev Ljubljane pozdravil predsednik Mestnega sveta Marijan Jenko, nato pa je izrazil dobrodošlico še predsednik delavskega sveta podjetja Milan Vidmar. V spremstvu glavnega direktorja tovarne Ivana Kogovška in drugih predstavnikov kolektiva so se visoki gostje podali zatem na ogled livarne, jeklolivarne, obdelovalnice, montaže in pločevinarne.

Predsednik Modibo Keita, ki je že včeraj pri obisku velikih objektov Tovarne glinice in aluminija v Kidričevem ter Tovarne avtomobilov v Mariboru pokazal nenavadno veliko zanimanje za podroben proces proizvodnje in za same izdelke teh podjetij, se je tudi v Litostroju zadržal pri vsem, kar je vzbudilo njegovo pozornost: zdaj pri peščenem modelu za nov ladijski vijak, pa pri odlivanju žareče litine, pri novih dieslovih motorjih s tisoči konjskih sil, ki čakajo na izvoz v Indonezijo, zvedel je, da je Litostroj dobavil že prve turbine za HC Split s 163.000 konjskimi silami in da so v študijski pripravi še večji načrti. »Industrijska moč Jugoslavije najde svojo konkretizacijo v tej tovarni, ki s kvaliteto svojih izdelkov vzdrži konkurenco tako imenovanih kapitalističnih sil«, je zapisal ob koncu v spominsko knjigo podjetja, ki mu je poklonilo obratno v spomin album s fotografijami iz kolektiva.

Soproga predsednika Keite si je včeraj dopoldne z Jovanko Broz ogledala otroško kliniko v Ljubljani. Spremljala ju je Mica Marinko. V kliniki je gostje sprejel sekretar za zdravstvo IS LRS dr. Jože Benigar. (Foto Švabić)

»To je že stabilizirana tovarna,« je menil predsednik Tito, ki sicer Litostroj že dobro pozna, hkrati pa je svojemu gostu iz Malija obudil spomine na dneve, ko je sam kot kovinarski delavec nekoč delal v mali predhodnici današnjega Litostroja. »Sem iz Bombaya, tu sem šest mesecev in zelo sem zadovoljen,« je odvrnil predsedniku Titu indijski stažist v projektivni risalnici Litostroja. »Odpirajo se nove pomembne možnosti«, je spodbudil predstavnike podjetja predsednik Tito, govoreč o porajanju novih neodvisnih dežel po svetu.

»Bilo je zelo zanimivo,« je ugotovila soproga predsednika Modiba Keite, ko se je skupno s tovarišicama Jovanko Broz in Mico Marinkovo vrnila z ogleda otroške klinike v Ljubljani.

»Tito—Keita!« so vzklikali v gostem špalirju zbrani delavci Litostroja, ko so se visoki državniki znova odpeljali ter nato nadaljevali preko središča Ljubljane, okrašene s transparenti in zastavami, pot proti Postojni in Opatiji.

bp

Opatija, 21. jun. (Tanjug). Na poti na Brione so predsednik Keita in predsednik Tito ter člani njunega spremstva prispeli danes okrog 13.30 v Opatijo, kjer so ostali na kosilu.

V hotelu »Kvarner«, kjer so gostje obedovali, so predsednika Keita in Tita, njuni soprogi, predsednika Ljudske skupščine Slovenije Miho Marinka ter malijske in jugoslovanske funkcionarje sprejeli predsednik Sabora Hrvatske Vladimir Bakarić, podpredsednik Izvršnega sveta Sabora Hrvatske Ivan Krajačić, predsednik OLO Reka Franjo Širola in drugi predstavniki lokalnih oblasti.

Po kosilu so se predsednika Tito in Keita ter ostali gostje popeljali skozi Reko. Meščani so jim priredili navdušene ovacije, tako kot tudi v drugih krajih, skozi katere je te dni potoval predsednik Keita.

Kolona avtomobilov je potem nadaljevala pot v Bakar. Funkcionarji obeh držav so se vkrcali na ladjo »Galeb«, s katero so odpotovali na Brione.

Sergej Kraigher in Lidija Šentjurc pri kralju Olafu V.

Oslo, 21. jun. (Tanjug). Norveški kralj Olaf V. je danes sprejel člana Zveznega izvršnega sveta Sergeja Kraigherja in Lidijo Šentjurc, ki sta na uradnem obisku v Norveški. Jugoslovanska gosta je sprejel tudi predsednik vlade Gerhardsen.

Danes dopoldne je Kraigher obiskal ministra za trgovino Skauda in zunanjega ministra Langea, Lidija Šentjurc pa je obiskala ministra za socialne zadeve Brunwika in ministra za komunalne zadeve in delo Kapelena.

Po teh obiskih sta člana Zveznega izvršnega sveta položila venec na grob norveških rodoljubov.

Prvi sestanek jugoslovansko-norveške gospodarske komisije, na katerem bodo razpravljali o možnostih razširitve trgovinskih zvez med obema državama, se je začel danes popoldne v prisotnosti Kraigherja in Skauda.

Na povabilo predsednika norveške eksportne zveze se v Oslu mudi tudi predsednik jugoslovanske Zunanjetrgovinske zbornice Dušan Dragosavac.

Srdja Prica pri Heathu

London, 21. jun. (Tanjug) Jugoslovanski veleposlanik v Londonu Srdja Prica je obiskal danes lorda Edwarda Heatha, čuvarja državnega pečata in ministra v Foreign Officeu. Ob tej priložnosti sta se razgovarjala o odnosih med Jugoslavijo in Veliko Britanijo.

Z včerajšnjega slavnostnega sprejema, ki ga je predsednik Tito priredil v vili Bled na čast predsedniku republike Mali in njegovi soprogi. (Foto: Jerala)

POSEBEN RAZGOVOR ZA »DELO« Z MODIBOM KEITO

»Glede razvoja sem optimist«

»Jugoslavija je zaradi svojega industrijskega razvoja in uspeha svoje kmetijske politike posebej primerna za to, da služi za prenašanje izkušenj nerazvitim deželam«

LJUBLJANA, 21. junija. »S svojim obiskom v Jugoslaviji sem zelo zadovoljen,« je izjavil v posebnem razgovoru za Delo predstavniku našega lista predsednik republike Mali Modibo Keita, ko ga je ljubeznivo sprejel danes zjutraj v vili »Bled« na Bledu.

Ker bodo končni rezultati obiska znani šele po zaključku razgovorov na Brionih, ko bo tudi skupna tiskovna konferenca, se je predsednik Modibo Keita v svojem odgovoru na vprašanje o sedanjem obisku zadržal predvsem na osebnih vtisih, zlasti iz Slovenije.

»Na splošno moram ugotoviti, da sem popravil nekatere ocene, ki smo jih imeli o Jugoslaviji pri nas, ko smo menili, da je vaša dežela nezadostno razvita dežela, katere osnovo predstavlja kmetijstvo. Na sedanjem obisku smo namreč lahko spoznali, da ima Jugoslavija ne samo dobro razvito kmetijstvo, ampak da je tudi industrijsko razvita. Zlasti je naredila name vtis raznovrstnost industrije in njena sorazmerna porazdelitev po vsem ozemlju, kar še bolj krepi gospodarsko moč Jugoslavije.

Vzporedno s tem pa je name naredilo globok vtis to, da nikjer okrog mest ali industrijskih središč nisem naletel na žalostna naselja barak, kakršna običajno srečujemo okrog velikih evropskih mest.«

Ko je poudaril, da upa, da se bo sodelovanje med obema deželama v prihodnje še bolj poglobilo, se je na vprašanje o kulturnem in prosvetnem razvoju Malija in vzajemnih stikih zadržal zlasti na vprašanju oblikovanja novih kadrov.

»Jugoslavija je zaradi svojega industrijskega razvoja in uspeha svoje kmetijske politike posebej primerna za to, da služi za prenašanje izkušenj nerazvitim deželam. Res, razvoj tudi pri vas ne gre brez težav in brez naporov, ki pa imajo široko podporo, toda prav to bo drugim deželam v Afriki in Aziji dalo tem večjo možnost, da se okoristijo z dragocenimi izkušnjami Jugoslavije. Milijoni Afrikancev in med njimi prebivalci Malija so potrebni sodobne tehnične vzgoje. Zato že pošiljamo svoje študente in stažiste v Jugoslavijo na razna državna posestva, v industrijske obrate, dalje na specializacijo v železniški ali letalski službi, za avtomobilsko mehanično stroko in podobno. Zaradi političnega položaja Jugoslavije in njenih gospodarskih in drugih izkušenj, bo tudi v prihodnje veliko afriških dežel vse bolj in bolj usmerjalo svoje študente na jugoslovanske univerze.

Kar pa zadeva čisto kulturna področja, sem prepričan, da bodo izmenjave folklornih, pevskih in drugih skupin prispevale k temu, da bomo vse bolj in bolj primerjali naše kulture in na ta način tudi po tej strani še poglobili sodelovanje med Jugoslavijo in Afriko.«

Na vprašanje, v čem so kljub geografskim in drugim razlikam glavne stične točke med Jugoslavijo in Malijem, je poudaril:

»Na notranjepolitičnem področju velja to posebej za razmerje med našo politično stranko in vlado: dalje v tem, da smo se odločili za socialistično gospodarstvo, in končno v tem, da skušamo doseči mobilizacijo množic za našo nacionalno obnovo. V vsem tem je gotovo istovetnost absolutnih pogledov med FLRJ in republiko Mali. Na mednarodnem področju pa se naša stališča še posebej stikajo.«

Na zaključku razgovora je predsednik Modibo Keita na vprašanje o svojih pogledih na prihodnji razvoj v svetu, potrdil, da verjame v to, da bo prav ob tej politiki neangažiranih držav in ob enakopravnem sodelovanju narodov vseh kontinentov svet vendarle prišel v neko obdobje novega in skupnega humanizma. »Tudi kar zadeva Afriko in razvoj na afriškem kontinentu, sem optimist, ne glede na sedanje težave.«

Bogdan Pogačnik

Fanfani sprejel slovenske župane

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 21. junija. Predsednik italijanske vlade Fanfani je ob današnjem obisku v Trstu sprejel delegacijo slovenskih županov tržaških in goriških občin. Delegacija mu je ob tej priložnosti izročila posebno spomenico o položaju slovenske narodnostne skupine v Trstu.

Spomenica uvodoma omenja, da je poteklo že trinajst let od uveljavitve republiške ustave in sedem let, odkar je bila podpisana spomenica o soglasju v Londonu, ne da bi italijanska vlada zagotovila Slovencem pravice, ki so predvidene v ustavi in londonskem memorandumu. Posledica tega je — ugotavlja spomenica — da italijanski državljani slovenske narodnosti ne uživajo vseh pravic, ki jim jih jamči ustava in mednarodni sporazum. Ta neenakopraven položaj ovira gospodarski, socialni in kulturni razvoj Slovencev, onemogoča normalne odnose sožitja med Slovenci in Italijani v obmejnih predelih, daje potuho ostankom fašizma in zavira razvoj odnosov med obema sosednima državama.

Podpisniki spomenice se nato sklicujejo na vse dosedanje zahteve vlade, ki pa so ostale nerešene, ter zato ponovno predlagajo njihovo rešitev. Tako zahtevajo poseben zakon za izvajanje določil ustave in londonskega memoranduma. Ustanovitev dežele Furlanija—Julijska krajina s posebnim statutom naj bi prispevala tudi k rešitvi narodnostnega vprašanja. Uporaba slovenščine v vseh javnih uradih na ozemlju, kjer bivajo Slovenci, naj bi bila zajamčena. S tem v zvezi pa bi bilo nujno predvsem ukiniti fašistični zakon, ki prepoveduje uporabo slovenščine ali kakorkoli krati pravice Slovencev. Zajamčeno naj bi bilo sorazmerno predstavništvo Slovencev v javnih ustanovah in organih. Nadalje zahtevajo podpisniki spomenice uvedbo slovenskih napisov, kjer bivajo Slovenci, veljavnost zakona o slovenski šoli tudi za Slovence v Videmski pokrajini, priznanje in veljavnost diplom, doseženih v Jugoslaviji, ustanovitev stolice slovenskega jezika in slovstva na tržaški univerzi. Vlada in krajevni organi naj bi zagotovili sorazmerno pomoč slovenskim kulturnim, vzgojnim, socialnim in športnim organizacijam. Končno je poudarjena tudi zahteva, da se prepreči raznarodovanje slovenskega življa in z zakoni onemogoči netenje narodnostne mržnje.

Iz uradnega sporočila delegacije slovenskih županov, izdanem ob koncu razgovora s predsednikom rimske vlade, je razvidno, da predsednik vlade sodi, da slovenska manjšina v Italiji uživa zavidljiv položaj. Predsednik vlade je namreč med drugim poudaril, da bi bilo zaželeno, če bi Italijani v tujini uživali toliko pravic, kot jih uživa manjšina v Italiji. Nadalje je pripomnil, da je uresničenje zahtev, predloženih v spomenici slovenskih županov, odvisno od načela recipročnosti. Glede ugotovitve spomenice o množičnem naseljevanju italijanskega življa v slovenskih krajih pa je izjavil, da ustavna določila dovoljujejo svobodno gibanje prebivalstva v okviru državnih meja. Končno je na predlog delegacije, da bi v Rimu podrobno obrazložila zahteve spomenice, izrazil stališče, naj bi predstavniki manjšine urejali svoja vprašanja na tukajšnjih pristojnih mestih.

Delegacija slovenskih županov je po razgovoru s predsednikom vlade, ki je trajal petnajst minut, izjavila, da ne more biti zadovoljna z njegovimi stališči in odgovori. Polemično obravnavanje perečih vprašanj tukajšnje slovenske manjšine in pomanjkanje dobre volje za rešitev upravičenih zahtev ter sodelovanja med manjšino in vlado po prvih sodbah slovenskih predstavnikov ne opravičuje zaupanja, ki so ga Slovenci polagali v prve stike z najvišjim predstavnikom rimske vlade.

Dušan Fortič

VISOKO ODLIKOVANJE ZA GENERALA NASUTIONA

BEOGRAD, 21. jun. (Tanjug). V imenu predsednika republike Josipa Broza-Tita je državni sekretar za narodno obrambo general Ivan Gošnjak danes popoldne odlikoval indonezijskega ministra za narodno obrambo Abdula Harisa Nasutiona z Redom jugoslovanske zastave. Visoka odlikovanja je predal tudi brigadnim generalom in drugim visokim oficirjem indonezijske armade iz spremstva generala Nasutiona.

Beograd, 21. jun. (Tanjug) Minister za državno varnost in načelnik generalštaba kopenske vojske indonezijske republike general Abdul Harris Nasution je danes dopoldne obiskal inštitut za jedrske vede »Boris Kidrič« v Vinči pri Beogradu. Direktor inštituta inž. Milorad Ristić in znanstveni sodelavci inštituta so seznanili generala Nasutiona in člane njegovega spremstva z osnovnimi nalogami tega inštituta na področju jedrskih raziskav. Gostje so potem obiskali vse važne oddelke in obrate, kjer so v razgovoru z znanstveniki spoznali praktično uporabo jedrske energije v znanstvene namene.

V Vinči so bili skupaj z generalom Nasutionom tudi državni podsekretar za narodno obrambo generalpolkovnik Otmar Kreačić, generalmajor JLA Mirko Bulović in veleposlanik indonezijske republike v Jugoslaviji Asmaun.

Otvoritev tržaškega velesejma

Rim, 21. jun. (Tanjug). Predsednik italijanske vlade Fanfani je danes otvoril 13. mednarodni sejem v Trstu. Na letošnjem sejmu je 45% razstavljavcev iz tujine. Zlasti bogati so razstavni paviljoni Jugoslavije, Avstrije, ČSSR in Madžarske, s katerimi ima Trst tradicionalne gospodarske odnose. Okrog 85% skupnega tranzita teh štirih držav odpade na tržaško luko.

Od vzhodnoevropskih držav tokrat prvič sodeluje na tržaškem sejmu tudi Romunija. Na sejmu sodelujejo tudi nekatere afriške države, kot Kamerun, Gabon in Madagaskar, z ameriške celine pa se udeležuje sejma ZDA in Brazilija.

Hruščev: »Še letos mirovna pogodba z DR Nemčijo«

Moskva, 21. jun. (TASS). Sovjetski premier Hruščev je na današnjem velikem zborovanju v Moskvi izjavil, da bo Sovjetska zveza še letos sklenila separatno mirovno pogodbo z DR Nemčijo.

Podaljšanje sporazuma o ribolovu

Rim, 21. jun. (Tanjug). Italijanska vlada je na svoji zadnji seji ratificirala zakonski predlog o podaljšanju sporazuma o ribolovu med Jugoslavijo in Italijo. Gre za dovoljenje italijanskim ribičem, da bi lahko lovili v določenih conah jugoslovanskih voda. Z notama, ki sta ju Jugoslavija in Italija nedavno izmenjali, so ta sporazum podaljšali do konca februarja 1962. leta.

VREME

Napoved za četrtek: Deloma sončno, v popoldanskem času krajevne nevihte. Temperature ponoči med 12 in 16, v Primorju 20, čez dan med 25 in 29 stopinj C.

Predlog zakona o zavarovalnih zavodih

v središču pozornosti treh odborov Zvezne ljudske skupščine

BEOGRAD, 21. junija. (Tanjug). Gospodarska odbora obeh zborov Zvezne ljudske skupščine in odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev so sprejeli danes predloge zakona o zavarovalnih zavodih, temeljnega zakona o javnih cestah in zakona o podjetjih za ceste.

V gospodarskem odboru Zveznega zbora so poslanci izrazili različna gledišča o predlogu zakona o zavarovalnicah in zavarovalnih skupnostih.

Poslanci Josip Zmajić, Voja Leković, Todor Vujasinović in Dušan Bogdan so bili mnenja, da predlog preveč posega v podrobnosti, namesto da bi določil samo splošna načela. Pripomnili so tudi, da predlog v celoti določa pravice zavodov, ne zagotavlja pa v zadostni meri vpliva zavarovancev — predvsem gospodarskih organizacij — na njihovo delo. Po mnenju Ivice Gretića in Dimče Bojanovskega so predložena določila pravilna. Ta določila se nanašajo na organizacijo in mehanizem zavarovanja, ki bo enoten. Eni in drugi pa se strinjajo v mnenju, da predvideva zakonski predlog boljša določila, kakor so sedanja.

V debati so poslanci izrazili tudi bojazen pred morebitnimi monopolističnimi težnjami zavarovalnih zavodov. Hkrati so pripomnili, da bi se moral zboljšati odnos strokovnjakov zavarovanja pri cenitvi škode v gospodarskih in kmetijskih organizacijah.

Predstavnik ZIS Josip Kolar in poverjenik Fedor Bazala sta poudarila, da je to organizacijski zakon, ki določa samo mehanizem službe in oblike zavarovanja, obvezno in prostovoljno zavarovanje. Obvezno zavarovanje bo urejeno samo z zveznimi zakoni, prostovoljno pa bo prepuščeno zavodom in zavarovancem. V tem okviru se bodo lahko gospodarske organizacije svobodno opredeljevale.

V kratkem bodo pripravljeni tudi zakonski predlogi o obveznem zavarovanju gospodarskih organizacij pred poslovnimi zgubami, o zavarovanju nezadostno razvitih podjetij, o zavarovanju odgovornosti lastnikov in nosilcev pravice do uporabe motornih vozil, o zavarovanju osebnih dohodkov in zavarovanju stanovanjskih hiš.

Na pristojnem mestu pripravljajo tudi revizijo premijske tarife, ki naj bi jo čimprej proučil ZIS na podlagi predloga skupnosti zavarovalnih zavodov. Najbrž bo prišlo do izraza tudi širše individualno, neobvezno zavarovanje.

Tudi v odboru za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev je bila pozornost usmerjena na predlog zakona o zavarovalnih zavodih. Poslanci so izrazili gledišče, da bi morale na delo zavarovalnih zavodov čimbolj vplivati gospodarske zbornice in združenja, ki bi organizirano upoštevala koristi podjetij. Sprožena je bila misel, naj bi proučili tudi možnost, da bi se gospodarske organizacije medsebojno združevale za zavarovanje.

V odborih so ugodno ocenili določbe, ki predvidevajo dve obliki upravljanja zavarovalnih zavodov. Prva oblika bodo družbeni organi — skupščine, upravni in izvršni odbori — ter direktorji, druga pa sveti delovnih kolektivov.

Kako pospešiti razvoj prometnih dejavnosti

Ljubljana, 21. junija. Na sekretariatu za promet republiškega Izvršnega sveta je danes sekretar Bojan Polak v razgovoru informiral zastopnike tiska in radia o najaktualnejši problematiki prometnih dejavnosti. V razgovoru je posebej naglasil dejstvo, da promet in tudi investicijska vlaganja v to dejavnost zelo zaostajajo z razvojem ostalega gospodarstva.

To ugotovitev pa vsebujejo tudi posebne teze, ki so jih pripravili zvezna sekretariata za splošne gospodarske zadeve in za promet ter republiški sekretariat za promet. O tezah bodo jutri razpravljali na razširjeni seji odbora Zveznega izvršnega sveta za gospodarstvo. Seje se bodo udeležili tudi predstavniki prometnih organizacij in skupnosti ter zastopniki okrajnih ljudskih odborov.

Taborniki se pripravljajo na pot v Titovo Užice

Ljubljana, 21. jun. — Zvezo tabornikov Slovenije bo na centralni proslavi 20-letnice revolucije v Titovem Užicu zastopala brigada »Boris Kidrič«, ki bo krenila iz Ljubljane 25. t. m. Zbor brigade bo ob 9. uri. Brigada bo do Kraljeva potovala z vlakom, od tod pa šla peš do Titovega Užica po pomembnih poteh iz NOB. Po proslavi v Titovem Užicu se bo brigada vračala skozi Sarajevo in Split. Brigado sestavljajo taborniki iz vseh krajev Slovenije.

NOVINARJI O SVOJIH PROBLEMIH

SARAJEVO, 21. junija. (Tanjug). Zvezni odbor Zveze novinarjev Jugoslavije je na dvodnevni plenarni seji v Sarajevu obravnaval izobraževanje novinarjev in predloge za spremembo temeljnega zakona o časopisnih podjetjih in ustanovah.

Kot prikladne oblike za izobraževanje so na seji omenjali strokovne centre, ki bi jih ustanovili v republikah ter strokovno izobraževanje v redakcijah. Predvidena je tudi ustanovitev enoletne novinarske šole v Jugoslovanskem inštitutu za novinarstvo v Beogradu.

V zvezi s pripravami na spremembo temeljnega zakona o časopisnih podjetjih in ustanovah so na seji sklenili, da bo Zveza novinarjev sodelovala v delu komisije, ki jo bodo ustanovili pri sekretariatu ZIS za informacije.

Na plenarni seji so govorili tudi o odnosih med posameznimi ekonomskimi enotami, ustanovljenimi v vseh časopisnih podjetjih. Splošni sklep je, da je treba delo ekonomskih enot osamosvojiti in urediti nekatere odnose v kolektivu, kakor je zveza med tiskarno in redakcijo.

Med drugim se bo Zveza novinarjev zavzela za spremembo nekaterih gospodarskih instrumentov, o katerih so na seji poudarili, da so spravili časopisna podjetja v težavnejše pogoje poslovanja. Poudarili so zlasti problem formiranja dohodka v manjših časopisnih podjetjih, ki prejemajo znatne dotacije.

Na plenarni seji so potrdili pravilnike republiških društev Srbije, Hrvatske, Slovenije, BiH in Makedonije o načinu sprejema novinarjev v društva.

Obisk somalijskega sindikalnega delavca

Beograd, 21. jun. (Tanjug) V Beograd je prispel generalni sekretar konfederacije delavcev Somalije Kasim Ali Abdurahman. Kot gost Centralnega sveta ZSJ ostane pri nas pet dni; v tem času bo obiskal več industrijskih podjetij in ustanov. Danes dopoldne je imel razgovore s sekretarko Centralnega sveta ZSJ Olgo Vrabić.

Vladimir Lamut razstavlja v Kranju

Kranj, 21. jun. V Mestnem muzeju v Kranju so odprli razstavo grafičnih listov akademskega slikarja Vladimirja Lamuta. Večina razstavljenih grafik je nastala med lanskim slikarjevim potovanjem po Belgiji, snov listov pa so v glavnem motivi iz Naversa in Bruxellesa. To je že 29. razstava, ki jo je letos pripravil kranjski Mestni muzej. P. G.

V okvir revije kulturne dejavnosti italijanske manjšine in proslave 20. obletnice ljudske revolucije sodi tudi razstava risb učencev šol italijanske manjšine z Reke in iz Hrvatske ter Slovenske Istre. Razstava je v avli okrajnega muzeja v Kopru. Nekatera dela, čeprav delo komaj doraščajočih šolarjev, presenečajo s tehniko podajanja in zrelostjo opazovanja. — Razstava je deležna precejšnjega obiska. Na sliki: Ob otvoritvi razstave. — (Foto: Bubnič)

PODELITEV ODLIKOVANJ PROSVETNIM DELAVCEM OKRAJA LJUBLJANA

Priznanje vzgojnemu delu

Ljubljana, 21. jun. - Danes dopoldne se je sešlo v Klubu poslancev LS LRS 135 prosvetnih delavcev iz okraja Ljubljana na pomembni slovesnosti: sprejeli so odlikovanja, ki jim jih je podelil ob prazniku dela maršal Tito. Potem ko je uvedla slavje tovarišica Mima Zupančičeva, predsednica Sveta za prosveto OLO Ljubljana, je povzel besedo predsednik Okrajnega ljudskega odbora Boris Mikoš, ki je med drugim rekel: »V trenutku, ko izročam odlikovanja maršala Tita tako širokemu krogu prosvetnih delavcev našega okraja, izražam skupne čestitke, skupno globoko priznanje njihovim naporom za napredek našega šolstva. Vsi ste neposredno sodelovali in še sodelujete pri odgovorni nalogi intenzivne vsebinske in organizacijske preobrazbe našega šolskega sistema. Ker razvijanje materialne osnove ni že samo po sebi zagotovilo popolnega napredka, so se pred našo skupnost postavile odgovorne naloge vzgoje in priprave kadrov za tako pomembno pot. Te naloge so pripadle tudi vam, šolskim delavcem in pedagogom, in zato jih na delovnih mestih čutite toliko neposredneje. Odlikovanja, ki vam jih izročam z najlepšimi željami, so priznanje za vloženo delo, namenjeno takemu napredku našega šolstva in vzgoje v celoti.«

Potem je Boris Mikoš podelil odlikovanja: 11 prosvetnih delavcev je dobilo Red dela z zlatim vencem, 91 Red dela s srebrnim vencem, 33 pa Medaljo dela. -mgh-

IZ LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

SKLICANJE SEJE ZAKONODAJNEGA ODBORA REPUBLIŠKEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV

Predsednika zakonodajnih odborov Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev sklicujeta seje odborov za soboto, 24. junija 1961 ob 9.30 uri v prostorih Ljudske skupščine LRS.

Predlog dnevnega reda:

1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o žičnicah;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LR Sloveniji;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o urbanistični inšpekciji;
5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva.

Zakonodajni odbor Republiškega zbora bo poleg tega še obravnaval:

predlog zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru;

predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji in

predlog odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park.

Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

Ribiči se odpravljajo v ganske vode

Split, 21. junija. (Tanjug). Splitsko ribiško podjetje »Jadran« pripravlja odpravo ribičev, ki bodo v teritorialnih vodah Gane v Atlantskem oceanu lovili tune. Zadnje dni avgusta odplujeta ladji »Napredak« in »Tunja« iz splitske luke v afriške vode. Če se bo ribolov obnesel, odpluje na Atlantski ocean še nekaj ribiških ladij tega podjetja. Ladje »Jadran« bodo ostale v afriških vodah približno leto dni. Podjetje »Jadran« se že pogaja z zagrebškim podjetjem »Astra« o organiziranju prevoza rib do trgov v Afriki, Evropi in Jugoslaviji.

Ta odprava naših ribičev v afriške vode bo prva tako velikega obsega. Doslej so posadke ladij podjetja »Jadran« dvakrat lovile ribe v tuniških vodah, enkrat pa v izraelskih, toda v znatno manjšem obsegu.

Nove dnevnice javnih uslužbencev

Beograd, 21. jun. (Tanjug). Danes je začela veljati uredba o spremembah uredbe o povračilu potnih stroškov javnih uslužbencev. Po tej uredbi se dnevnice uslužbencev do vštevši V. plačilnega razreda in tehničnega osebja zvišajo na 1700 din. Dnevnice uslužbencev od IV. plačnega razreda navzgor se zvišajo na 2000 din. Če traja službeno potovanje skupaj manj kot 24 in več kakor 12 ur, če uslužbenec na tem potovanju ni prenočeval in če v času od 22. do 6. ure ni bil na potovanju nad štiri ure, se dnevnica zniža za 30 odstotkov.

Žeti so začeli tudi v Vojvodini

Novi Sad, 21. jun. (Tanjug). V Vrbasu, Malenčih, Bogoču in nekaterih drugih krajih Vojvodine so začeli žeti italijanske vrste pšenice. Pšenica je letos dozorela nekoliko prej kakor druga leta. Zadnje dni junija in v začetku julija bo delalo na vojvodinskih poljih vseh 2000 kombajnov in 3000 strojev za vezanje snopov, kolikor jih imajo velika kmetijska gospodarstva.

Ustavljeno naraščanje števila zaposlenih

V industriji Slovenije je letos proizvodnost dela za 7,2 odstotka večja

Ljubljana, 21. jun. Zadnje mesece se je v industriji Slovenije skoraj ustavilo naraščanje števila zaposlenih, kar priča o resnem prizadevanju podjetij, da brez nujne potrebe ne vključujejo novih delavcev, oziroma, da skušajo doseči večjo proizvodnjo z racionalnejšim zaposlovanjem, predvsem s premeščanjem delavcev v okviru samega podjetja. To gibanje opažamo zlasti po sprejetju novih gospodarskih instrumentov, ki stimulirajo kolektive, da povečujejo proizvodnjo, ne da bi hkrati povečevali tudi število zaposlenih.

Običanjo sezonsko povečanje zaposlenih v prvem polletju se letos skoraj ne opaža. Od januarja do maja je skupno število v industriji zaposlenih naraslo le za 0,8 odst., medtem ko se je lani v istem obdobju povečalo za 2,9 odst. Pa še to skromno povečanje gre letos v veliki meri na račun večjega števila takih delavcev, ki ne sodijo v industrijske dejavnosti in torej niso udeleženi pri ustvarjanju industrijske proizvodnje, kakor so na primer režijski gradbeni delavci, nadalje delavci v industrijskih prodajalnah, v dejavnosti družbenega standarda ipd. Kaže, da opravljajo letos podjetja v večji meri kakor običajno razna gradbena dela v lastni režiji in da so v ta namen najela več delovne sile. Ti delavci, ki sodijo v druge neindustrijske panoge, se po metodologiji naše statistične službe tudi ne upoštevajo pri ugotavljanju produktivnosti dela v industriji, ker se ta oblikuje kot odnos med indeksom proizvodnje in indeksom zaposlenih delavcev industrijskih dejavnosti.

Prav indeks zaposlenih delavcev industrijskih dejavnosti pa kaže letos še izrazitejšo tendenco k ustalitvi. Tako se je od januarja do maja število teh industrijskih delavcev v Sloveniji povečalo za komaj 0,4 odst., lani v istem obdobju pa za 3 odst. Kako se ustavlja naraščanje števila zaposlenih lahko spoznamo tudi po tem, da smo imeli v industriji v Sloveniji v januarju že za 5,1 odst. več zaposlenih industrijskih delavcev kakor lani v istem mesecu, v maju pa le še za 2,3 odst. Hkrati prihaja pozitivni vpliv tega gibanja do izraza tudi v produktivnosti dela v industriji. V prvih petih mesecih je industrijska proizvodnja sicer v manjši meri narasla kakor lani, namreč za 11,1 odst., vendar pa je bilo hkrati število zaposlenih industrijskih delavcev v povprečju le za 3,6 odst. večje. Tako je kljub znanim prehodnim težavam produktivnost dela v industriji Slovenije narasla za 7,2 odst. v primerjavi z istim lanskim obdobjem.

Okolnost, da se je naraščanje števila zaposlenih v industriji ustavilo, pa še ne pomeni poslabšanja zaposlenosti. V službi posredovanja dela zaznamujejo letos v Sloveniji celo manj oseb, ki iščejo zaposlitev, kakor lani (to velja v splošnem, ne samo za industrijo). Letos v marcu je bilo registriranih le 7978 oseb, ki so iskale zaposlitev, nasproti 9860 v marcu lanskega leta. Med njimi je bilo komaj 909 kvalificiranih delavcev in delavk pri 2283 razpoložljivih delovnih mestih. Manj razpoložljivih delovnih mest je bilo le za nekvalificirane delavke, medtem, ko izkazuje statistika za nekvalificirane delavce v marcu 5156 razpoložljivih delovnih mest, medtem ko je le 1137 nekvalificiranih delavcev iskalo zaposlitve. E. S.

PROMETNE NESREČE IN POŽAR

OPLAZILA JO JE PRIKOLICA CISTERNE

Ljubljana, 21. junija. — Danes popoldne, ob 14.10 uri, se je dogodila na Celovški cesti, pri trolejbusni postaji ob odcepu ceste v Zadravje, nesreča, pri kateri je bila hudo poškodovana Katarina Nadomlej. Ob času nesreče je trolejbus stal na postaji, iz mesta pa je vozil Jože Jarec iz Kranja tovornjak in začel prehitevati stoječi trolejbus. Istočasno je iz nasprotne smeri pripeljala s precejšnjo hitrostjo avto-cisterna s prikolico, pred katero se je znašla Katarina Nadomlej, ki je hotela prečkati cesto. Šofer cisterne se ji je umaknil na levo in se pri tem zaletel v tovornjak, le-ta pa se je odbil v trolejbus. Pri tem je prikolica oplazila Katarino Nadomlej, ki je dobila hude poškodbe, na vozilih pa je škode za svojih 200 tisoč dinarjev.

UMIKAL SE JE KOLESARJU

Maribor, 21. junija. Včeraj ob 17.10 je prišlo na cesti II. reda v Rošnji vasi do večje prometne nesreče. Iz Ptuja proti Mariboru je pripeljal tovornjak S-2686, s prikolico S-6457, ki ga je upravljal Rudolf Plipsteter. V vasi Rošnja sta se pred njim na kolesih drug za drugim pripeljala dva otroka. Zadnji, devetletni Peter Bandur je med vožnjo govoril z drugim in krilil z rokami, pri čemer je padel. Voznik tovornjaka ga je opazil na razdaljo 25 m, sunkovito zavil v levo in takoj zatem ostro na desno, ker je z nasprotne smeri prav tedaj pripeljal motorist Stanko Medvešček. Zaradi hitrega manevriranja je prikolico, naloženo s topolovimi deskami, zaneslo, tako da se je prevrnila. Škode je za okrog 200.000 din.

S KOLESOM V AVTOMOBIL

Ljubljana, 21. junija. Včeraj ob 17.15 se je kolesarka Danica Zupančič pri pivovarni Union v Šiški zaletela v osebni avtomobil Fiat 600. Kolesarka je pripeljala na Celovško cesto izpod muzeja NO ne da bi se prepričala, če je cesta prosta. Iz Šentvida proti Ljubljani se je v osebnem avtomobilu pravilno po desni strani ceste istočasno pripeljala Jožefina Komar., Kolesarka se je zaletela v avtomobil, priletela na pokrov voza in nato na cesto. Dobila je hujše telesne poškodbe in so jo takoj prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Škode na vozilih je za okrog 30.000 din.

TRETJIC V PLAMENIH

Ljubljana, 21. junija. Danes ponoči ob 1.15 se je iz doslej nepojasnjenih vzrokov vnel novi dvojni triokenski kozolec, last Marije Arhar na Vrhniki. Kozolec je tako že tretjič pogorel. Dvakrat je pred leti vanj udarila strela, medtem ko današnji vzrok požara še raziskujejo. Zgorelo je nad 5.000 kg sena in dva voza. Na kraj požara so sicer takoj prihiteli vrhniški prostovoljni gasilci, vendar kozolca niso uspeli več rešiti. Požar so lokalizirali. Škode je za okrog poldrugi milijon dinarjev.

Turneja italijanske Drame z Reke

Reka, 21. junija. (Tanjug). Z Goldonijevo komedijo »Norčije na letovanju«, ki jo je uprizoril sinoči v kraju Galežana, je ansambel italijanske Drame Narodnega gledališča »Ivan Zajc« z Reke začel svojo tretjo letošnjo turnejo po Istri. Italijanska Drama bo uprizorila to Goldonijevo komedijo v sedmih krajih, kjer žive pripadniki italijanske manjšine.

Pisma bralcev

Ali naj varčevanje za stanovanja povsem diskreditiramo?

Tovariš urednik!

Ko je bil v Ljubljani leta 1959 ustanovljen Zavod za zadružno gradnjo, je bila s tem onemogočena gradnja po sistemu manjših samoiniciativnih zadrug, ki so dotlej uspešno delovale in reševale perečo stanovanjsko stisko. Po predhodni anketi in podpisu predujemske pogodbe, s katero so se zadružniki obvezali plačati svoj lastni osnovni delež za stanovanje, so vsi zadružniki z velikim zaupanjem gledali na Zavod za zadružno gradnjo, vse do sestankov v novembru lanskega leta.

Na množičnih sestankih, ki jih je tedaj nujno skliceval Zavod za zadružno gradnjo (pozneje ZZG), pa je bila pred zadružnike postavljena ultimativna zahteva, da še pred potekom v predujemski pogodbi določenega roka plačajo polno vsoto lastne osnovne udeležbe. V nasprotnem primeru — tako je bilo zadružnikom povedano — bo zadružnik izgubil vse pravice, ki so v predujemski pogodbi. Mnogi zadružniki so se morali takrat odpovedati pričakovanemu stanovanju, ker zneskov, ki jih je zahteval ZZG, niso imeli. Nekateri zadružniki pa so najeli posojila z visokimi obrestmi, da so zadostili nepričakovani in ultimativni zahtevi ZZG.

Te dni, ko so mnoga stanovanja in hišice zadružnikov že skoraj dograjene in pripravljene za vselitev, pa je ZZG spet povabil zadružnike na strogo individualne razgovore, v katerih je bila ponovno postavljena ultimativna zahteva, da zadružnik v dveh ali treh tednih ponovno vplača še enkratni ali celo višji znesek, kot je bil prvotno predviden v premoženjski pogodbi. V nekaterih primerih znaša ta znesek tudi do 1,800.000 dinarjev (torej okrog 40 odstotkov lastne udeležbe).

Na teh individualnih sestankih je ZZG ponovno poudaril, da boda premoženjske pogodbe, sklenjene v decembru 1960, razveljavljene, oziroma da bo šel ZZG v likvidacijo, če zadružniki ne zadostijo najnovejšim zahtevam ZZG. V procesu likvidacije pa naj bi bila stanovanja in hišice, za katere zadružniki ne bi mogli takoj plačati zneskov, ki jih zahteva ZZG, prodane najboljšemu ponudniku. Za vrstno hišico je bila celo omenjena vsota 7 milijonov. Zadružnikom, ki ne bi zmogli doplačila do 100 in še več odstotkov od prvotne lastne osnovne udeležbe, pa bi ZZG vrnil njihov delež lastne udeležbe. Menda je odveč pripominjati, kakšno materialno škodo bi ob tem utrpel vsak zadružnik, če upoštevamo splošno naraščanje cen, da sploh ne upoštevamo zamujenih priložnosti, da bi na kak drug način prišli do stanovanj.

Glede na navedena dejstva, o katerih je že vse več govora po Ljubljani, se zadružniki sprašujemo:

1. Kako je mogel ZZG sklepati premoženjske pogodbe, če ni imel zagotovljenih finančnih sredstev. Na sestanku, ko smo sklepali premoženjske pogodbe, je ZZG zadružnikom pojasnil, da so finančna sredstva zagotovljena. Kako to, da se ta trditev zdaj zanika?

2. Kako gleda ZZG s svojimi najnovejšimi zahtevami na vprašanje stanovanjske stiske?

3. Kako bo ta ukrep ZZG odjeknil? Ali ne bo ob takih postopkih popolnoma diskreditirano načelo »Varčujmo za stanovanja«, ki ga skušamo vse bolj in bolj uveljaviti. Kdo bo še varčeval za stanovanje, če je pogodba le navaden list papirja, če zadružnik nima jamstva, da bo tisto, kar je v pogodbi zapisano, tudi izpolnjeno?

Opiramo se na citat tovariša Tita, ki je dejal: »Prizadevamo si, da bi vskladili koristi posameznikov s koristmi vse skupnosti. Vemo, da je to kar se da zapleteno, vendar smo vsi enih misli v prepričanju, da je treba v teh zapletenih ekonomskih vprašanjih in odnosih kar najbolj gledati na človeka, zakaj vse to se dela za človeka. Torej — če človek ne uživa koristi, ne moremo zahtevati zastavljenega smotra. Za ljudi je treba skrbeti. Človeku je težko, če je zapuščen, če je sam in če se znajde v težki situaciji. Naša skupnost mora upoštevati življenje in skrbi vsakega posameznika.« (Naši razgledi — 27. V. 1961).

Pripominjamo samo še to, da so si mnogi zadružniki privarčevana sredstva dobesedno odtrgali od ust; zato je njihov obup, ko vidijo, da utegne njihovo stanovanje dobiti tisti, ki bo več ponudil, še tem bolj razumljiv. Nekateri zadružniki bi s skrajnimi napori še zbrali tista sredstva, ki jih ponovno zahteva ZZG, vendar denarja nočejo položiti, ker v vse to poslovanje nimajo več zaupanja in niso prepričani, da ne bodo ponovno opeharjeni.

Franc Mugrle, Poljanska 20,
dr. Ludvik Tabor, Kopališka 8,
Jože Dobrin, Einspillerjeva 25
v imenu 40 zadružnikov.

Ob nedeljah ne dobivam več časopisa

Tovariš urednik!

Dozdaj sem dobival nedeljsko številko Dela vsako nedeljo zjutraj od sedmih do osmih ali od osmih do devetih. Že mesec dni pa nam ob nedeljah ne nosijo več časopisa. Pravijo, da poštarji za to niso plačani.

Pismonoše pobirajo naročnino za časopise in posredujejo zanje, gotovo ne zastonj, zato bi morali vsaj tisti, ki stanujejo v kraju pošte, izdajati zjutraj časopise kot doslej eno uro ali pol ure. Tudi sam sem bil kot uradnik svoj čas vedno ljudem na voljo in nisem poznal nobenih uradnih ur ali ur za stranke.

Zame v ponedeljek nedeljsko Delo nima več pomena, ker pride z njim že ponedeljska številka. Sicer pa imam v nedeljo največ časa za branje, nedeljska številka pa je tudi najobsežnejša.

Če časopisno podjetje tega ne more urediti, potem bom primoran odpovedati Delo.

Ciril Žargi,
Dob pri Domžalah 27

Še enkrat: Ali je to pravilen kriterij?

V zvezi s pismom, ki je bilo objavljeno v »Delu« dne 7. junija pod naslovom »Ali je to pravilen kriterij?«, je naše uredništvo dobilo od občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Center, ki organizira v tej občini počitniške kolonije za šolske otroke, naslednje pojasnilo:

V okrožnici, ki jo je ObLO Ljubljana - Center razposlal vsem staršem, ki so želeli poslati otroke v zdravstveno-počitniške kolonije, rés ni bilo omenjeno, da staršem ne bo treba prispevati več, kot znaša polna oskrbovalnina za otroka. Ta pomanjkljivost je verjetno tudi sprožila zgoraj omenjeno pismo. V resnici pa ObLO Ljubljana-Center ne zahteva od staršev, ki imajo večje prejemke, več, kot znaša polna oskrbovalnina za otroka. Za letovanje na Gorenjskem (v Gorjah pri Bledu) znaša polna dnevna oskrbovalnina za otroka 660 dinarjev, na morju (na Cresu) pa 700 dinarjev. To je torej polna, neregresirana dnevna oskrbovalnina, ki jo plačajo bolje situirani starši, ne glede na višino svojih prejemkov.

Res je tudi, da je ta oskrbovalnina v primerjavi s prejšnjimi leti precej višja. Vendar pa za takšno zvišanje ne zadene krivda organizatorja teh kolonij, ki ne išče nobenih dobičkov. Osnovni razlog za zvišanje oskrbovalnine je predvsem v splošni podražitvi (prevozni stroški, hrana itd.), zlasti pa še v podražitvi prenočišč. Tako je ObLO Ljubljana-Center še lani plačal na morju za ležišče na dan 40 dinarjev, letos pa mora plačati 160 din.

PROBLEMI KRANJSKE KOMUNE

„Zamrznjena gradbišča“ objektov družbenega standarda

Kranj, junija — V povojnem mozaiku Kranja je marsikaj novega. Tovarniški dimniki, stanovanjske hiše, betonski most čez Savo, avtomobili in mopedi na mestnih ulicah in skoraj dvakrat več prebivalcev kakor leta 1939.

Medtem ko je žela v tem mestu slikovite Gorenjske v povojnem obdobju zlasti industrija lepe uspehe, je investiranje v objekte družbenega standarda zaostajalo. Mnogo ljudi se vozi v Kranj v službo ali na delo. Kup nerešenih prošenj za stanovanja je čedalje večji. Trgovine čedalje teže zmagujejo povečano kupno moč prebivalcev, tako da hodijo le-ti kupovat tudi v 20 km oddaljeno Ljubljano. Tudi hitrost urejanja drugih, komunalnih problemov na primer, občutno zaostaja za potrebami, še bolj pa za željami.

Večje investiranje v gospodarstvo kakor tudi v objekte družbenega standarda je po svoje opravičljivo, drži pa tudi, da je kot posledica takšne neskladnosti nastalo v Kranju več problemov, o katerih prebivalci žele, da bi jih ugodno uredili.

Pred dobrim letom so se Kranjčani v anketi izrekli tudi za vrstni red urejanja problemov družbenega standarda. Večina prebivalcev je menila, da je mestu najbolj potrebna pekarna.

Da bi ta vprašanja uredili, so začeli pred nekaj leti graditi pet objektov družbenega standarda, čeprav izbira ni bila povsem v skladu z željami prebivalcev. In vendar so zgradili porodnišnico, zimski bazen, most čez Kokro, športni stadion in šolo na Planini. Letos pa so ta gradbišča »zamrznila«, ker ni sredstev. V občinski sklad za negospodarske investicije letos niso vložili planiranih 200 milijonov iz prispevka gospodarskih organizacij. Vse kaže, da so kranjska podjetja pripravljena dati skladu kakih 50 milijonov, kar bo pa premalo za dograditev novih poslopij in naprav.

Občinski zbor proizvajalcev je nedavno obravnaval ta problem in priporočil delovnim kolektivom v komuni, naj enakomerno prevzamejo breme investiranja v nedograjene objekte družbenega standarda. Po mnenju odbornikov bi dobili 200 milijonov v primeru, če bi gospodarske organizacije dale 10 odst. čistega lanskega dohodka in vplačale v sklad po 10.000 din za vsakega člana kolektiva.

AKCIJA SOCIALISTIČNE ZVEZE

Na nedavni razširjeni plenarni seji občinskega odbora SZDL Kranja so tudi obravnavali težave, ki so se pokazale ob graditvi objektov družb. standarda. Med drugim so predlagali, naj bi gradbišča »otajali« s sredstvi iz krajevnega samoprispevka. Drugi so menili, naj bi eno nedeljo v gospodarskih organizacijah kranjske komune delali za objekte družbenega standarda.

Vsekakor je najbolj pozitivno, da so na plenarni seji sklenili, da bodo v prihodnje pred začetkom vsake graditve objektov družbenega standarda vprašali za mnenje volivce. Prebivalci Kranja se bodo tudi z anketo Socialistične zveze izrekli za nadaljnjo investicijsko politiko glede objektov družbenega standarda.

KATERA GRADBIŠČA NAJPREJ »OTAJATI«

O problemih dograditve petih objektov družbenega standarda v kranjski komuni so govorili že na več sestankih, sklicali pa jih bodo še nekaj. Zdaj so namreč na vrsti sestanki gospodarskih organizacij. Prebivalci so dobili tudi obširno pismeno gradivo o teh objektih.

Vse kaže, da so se zdaj spomnili volivcev in drugih državljanov, ker so spoznali, da bo mogoče ta vprašanja uspešno urediti samo z njihovo podporo in pomočjo.

Na razširjeni plenarni seji občinskega odbora SZDL in tudi na drugih sestankih v Kranju pa niso določili »vrstnega reda« dograditve omenjenih »zamrznjenih« objektov. — prebivalci so prav o tem največ govorili v anketah, na zborih volivcev itd. To vprašanje se bo vsekakor pokazalo tedaj, če ne bo dobiti vseh potrebnih sredstev. In takrat bodo športniki zahtevali dograditev stadiona in zimskega bazena, delavci, ki prihajajo v Kranj čez Kokro, nov most, žene porodnišnico, prebivalci Planine in okolice pa šolo.

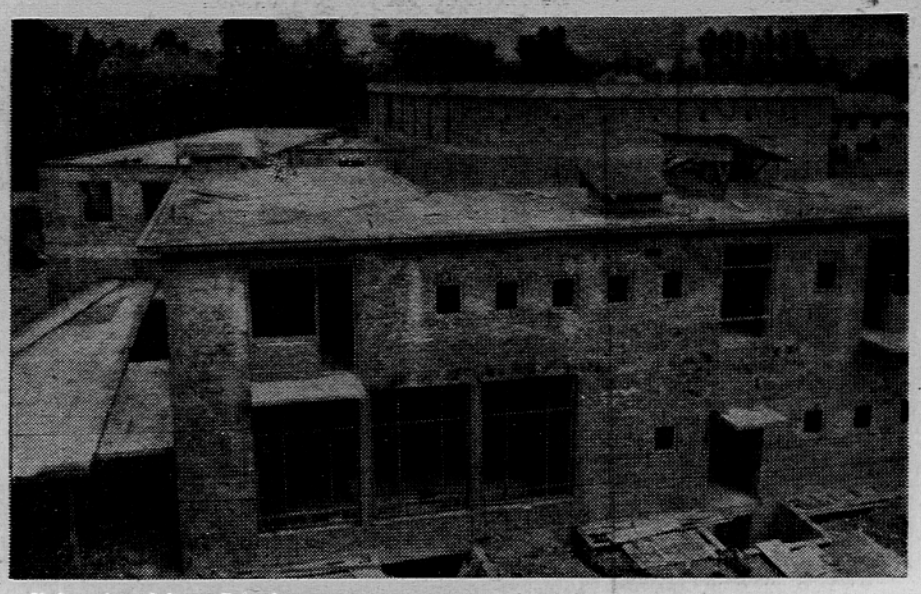

Malih črnih jagod — borovnic — je letos zelo veliko. Marljive ženske in otroške roke jih naberejo do deset in tudi več kilogramov na dan. Kmetijske zadruge jih letos odkupujejo po 100 din za kilogram. — Na sliki: Zbiralnica v Mednem odkupi tedensko nad 1000 kg borovnic, ki jih nabiralci naberejo v gozdovih med Vikrčami, Skaručno in Smlednikom. Foto: S. Jerala

Zdaj so na vrsti gospodarske organizacije kranjske komune. Ali bodo mogle oziroma ali bodo hotele dati iz svojih skladov 200 milijonov za »frontalno otajanje« petih objektov družbenega standarda, ki še niso dograjeni, ali pa bodo zahtevale prioritetni vrstni red in mnenje prebivalcev. To bomo v kratkem zvedeli.

Zdaj je pet objektov družbenega standarda v kranjski komuni še zmerom »zamrznjenih«.

D. Dimitrijević

Nedograjena šola na Primskovem

Ekonomske enote - ključ rentabilnejšega poslovanja

O enoletnih izkušnjah v trgovskem podjetju »Veletekstil«

V nekaterih trgovskih podjetjih so že ustanovili ekonomske enote, vrsta kolektivov pa se prav zadnje čase pripravlja, da jih uvede. Pričakujejo, da bodo ekonomske enote pospešile prizadevanja za večjo rentabilnost poslovanja. Vplivale bodo tudi na sprostitev vseh upravljavskih in poslovnih sposobnosti ter pobud zaposlenih, ki bodo v novih samoupravnih oblikah lahko docela uveljavili svoje samoupravne pravice.

Da so takšna pričakovanja upravičena, potrjuje tudi ljubljansko trgovsko podjetje »Veletekstil«, kjer so že sredi lanskega leta organizirali ekonomske enote. Pri njih zato že lahko govore o izkušnjah; pravijo, da bodo morali zdaj le še objektivizirati nekatera merila, ki določajo pravice samoupravnim organom ekonomskih enot.

Pred enim letom so v »Veletekstilu« ustanovili tri ekonomske enote in jim dali popolno samostojnost pri nabavi in prodaji blaga ter pri določanju cen. Promet z bombažnim, volnenim in trikotažnim blagom sestavlja pravzaprav celotno poslovno dejavnost podjetja, in tako je promet z omenjenimi vrstami blaga bil tudi osnova za formiranje treh ekonomskih enot. Izkušnje prvega leta, ko so imele ekonomske enote še bolj ali manj značaj obračunskih enot, so pripravile delovni kolektiv k odločitvi, da bodo zdaj ustanovili še četrto ekonomsko enoto, ki bo povezovala transportno službo podjetja. Hkrati so zdaj tudi decentralizirali centralne organe samoupravljanja in bodo tudi v ekonomskih enotah zaživeli samoupravni organi.

Z NEREDNIMI PLAČNIKI NOČEJO IMETI POSLOVNIH STIKOV

Ekonomske enote bodo imele zdaj razen pravic nabave, prodaje in določanja cen še pravico odločanja o vprašanjih s področja delovnih razmerij (sprejemanja in odpuščanja, dopustu, uvajanje in odpravljanje delovnih mest, disciplinski ukrepi) in strokovnega izobraževanja.

Zelo pomembna pravica ekonomskih enot pa je tudi samostojno gospodarjenje z obratnimi sredstvi. Prav po zaslugi ugodnih rezultatov, ki jih je prinesla decentralizacija sredstev za redno reprodukcijo, so pričakali v »Veletekstilu« nove ekonomske ukrepe s konsolidiranim finančnim poslovanjem. Potem ko so kolektivi ekonomskih enot prevzeli odgovornost za racionalno gospodarjenje z obratnimi sredstvi v višini zalog, se ni nič več dogajalo, da bi blago dlje časa nerodano ostajalo v skladišču. Hitrost poslovanja oziroma obračanja finančnih sredstev se je torej povečala. Pa ne samo to, v ekonomskih enotah so mislili tudi na dovolj veliko izbiro blaga. Če bi za to ne skrbeli, potem bi se zaradi nezadovoljstva prav gotovo zmanjšalo število odjemalcev.

Za razliko od večine podjetij, ki imajo velike težave zaradi neplačanega prodanega blaga, oziroma zaradi neizterjanih finančnih sredstev od svojih kupcev, so v »Veletekstilu« posebej pazili na to, da so zadnje čase vzdrževali poslovne stike le s solidnimi partnerji, z vsemi nerednimi plačniki pa so prekinili poslovna razmerja.

PRIHRANJENI MILIJONI IN EKONOMOV OSEBNI DOHODEK

V ekonomskih enotah je bilo seveda treba izdelati primeren sistem delitve osebnega dohodka. Osnova za delitev pa seveda ni mogel ostati dosežen finančni promet, kajti pri njem ne bi bili upoštevani stroški poslovanja. Za merilo osebnega dohodka so zato vzeli čisti dohodek. Doseženi promet upoštevajo sedaj le kot dodaten pokazatelj pri ocenjevanju delovne odgovornosti, kakovosti dela (način postrežbe, odnos do blaga in strank), prizadevnosti, pripravljenosti za koristna in nujna dela izven delovnega časa, samostojnosti, natančnosti in varčevanja.

Težko je bilo pričakovati, da se bodo zaradi sproščenih pobud v kolektivu in zaradi večje materialne vzpodbude tako hitro pokazali tolikšni rezultati kot so se. Pa navsezadnje niti ni čudno, če so se kar nenadoma zmanjšali poprej ustaljeni poslovni stroški. Varčevati so začeli celo pri žebljih in vrvici. Stroške za embalažo so v lanskem letu od prejšnjih 12 milijonov znižali za dve tretjini ali za 8 milijonov. Največjo zaslugo pri tem je imel ekonom podjetja; upravičeno je zato njegov osebni dohodek odskočil nad prejemke vseh ostalih uslužbencev.

Uveljavili so torej načelo »vsakomur po njegovih delovnih zaslugah«. To pa velja tudi za ekonomske enote. Če se recimo zgodi, da ena od njih brez posebne lastne zasluge ustvari nadpovprečen — tako imenovani konjunkturni zaslužek — potem ima pravico le do tolikšnega dela dohodka, kolikor znaša povprečna marža. Preostali del dohodka pa si razdele vse ekonomske enote v takšnem razmerju, kot znaša njihova udeležba v celotnem prometu podjetja.

F. Jeras

IZ GOSTINSKE BELEŽNICE

»Kaj bo dobrega?«

Na dolgem klancu stoji gostilna. Vstopimo. Tod naokoli je tak svet, da so hoteli daleč. In ker nekoč meščanstvo ni prodrlo s svojimi navadami, ni kavarne ne bifeja. Je pač tako, precej je takih dolin, hribov in krajev v lepi deželi kranjski, kjer je moral poseči vmes zakupnik, da ne bi izumrla tradicionalna veja podeželskega gospodarstva: gostilničarstvo.

Gostilna — piše nad vrati. Ampak kaj vse ne piše. Če bi bilo vse tako bogato, kot je naše gostinsko izrazoslovje, bi bili že precej daleč naprej. Toliko je nazivov da se človek težko odloči za pravega. Napisne table prenesejo vse: gostišče, krčmo, gostilno, točilnico, bife — celo oštarijo. Vstopili pa smo v gostilno. Na dolgem klancu, nekje na cesti v Postojno. Vse je tako, kot mora biti iz zgodbe o Martinu Krpanu. Najprej veža, nato gostilniška soba. Stara točilna miza, še bolj stara omara s kozarci in steklenicami. Starinske mize s stoli, ki so že počrneli od dolgih desetletij. Majhna okenca z železnimi križi. V mračnem vzdušju igra simfonični orkester rejenih muh.

»Kaj bo dobrega?« pravi gospodinja. Prišla je iz kuhinje. Roke si briše v črn predpasnik. Nemara je pravkar kuhala krompir za prašiče. Hm, to vzbuja domačnost.

»Se dobi pri vas kaj za pod zob?«

»Zdajle nič,« pravi gospodinja. »Salame in sira je zmanjkalo. Imamo vino, pivo, žganje...«

»Oprostite, najbrž sem zašel,« zlobno pripomnim. »Ampak zunaj piše, da je tu gostilna.«

»Saj je pri nas gostilna!«

»Točilnica ste hoteli reči,« pravim. »Če samo točite, potem je to točilnica. Napis boste morali zamenjati.«

»Že od nekdaj se reče gostilna,« vztraja trmasto pri svojem. »Kaj boste?«

»Dajte steklenico piva!«

Prinese jo. »Ni prav, da imate napis gostilna,« nadaljujem. »Tujce z napisom samo premotite. Gostilna bi že morala imeti kuhinjo, kaj?«

»Kuhinjo? Za domače jo imamo. Za tujce se ne splača. Vaščani ne prihajajo k nam jest, samo točimo.«

Molčim. Premišljam. Kdo bo ustvaril red in razmejil pojme: kaj je točilnica in kaj gostilna. Po vaseh so same točilnice, ali vsaj v pretežni večini, ki nosijo napačen naziv. — V njih pa gostijo goste samo s pijačo. »Za jesti torej nimate nič?« pravim. Gledam skozi okno na vrt. Trop kokoši brska po sadovnjaku. »Solata in jajca,« pomislim, rečem pa nič. Čakam na njeno iznajdljivost. Toda z njo ni nič.

»Vsega je zmanjkalo,« je rekla. »Popoldne bo fant šel po salamo in konserve.«

»Kruh pa imate?«

»Samo domačega,« pravi nevoljno.

»Saj, dajte domačega!«

Čez čas se vrne z domačim. Radovedno me ogleduje. Kdo ve, mogoče je kakšen od inšpekcije, si nemara misli. »Ste od daleč?«

»Ja«, pravim. »Kaj pa domače klobase imate?«

»Za prodat nimamo.«

»Hm, torej nič... Dajte mi še malo žganja, vroče je bilo.«

Prinese mi žganje. Nenavadno se ji zdi tole naročanje. Mogoče se ji mudi nazaj v kuhinjo. Po malem me zabava. »Kaj pa, bi lahko spekli kakšno jajce?« se nalašč oglasim.

»Zdajle nimam več ognja v štedilniku.«

»Lep vrt imate, mogoče vam je ostalo kaj solate?«

»Bi jo jedli?« se začudi. »Nekaj je je pa res ostalo.«

»Prinesite jo, kar je je.«

Prinese mi solato na krožniku. Počasi in vztrajno vlečem iz nje odgovore. »Tujci se nič ne oglasijo pri vas?«

»Mimo se peljejo,« pravi.

»Je gostilna vaša?«

»Naša je. Nekaj let je bila zaprta, potem smo dobili dovoljenje.«

»Malo reklame bi potrebovali zunaj na cesti,« pravim. »Seveda, brez kuhinje ni nič.«

»Se ne splača,« pravi. »Samo ob nedeljah tu in tam kdo pride od drugod.«

»Dajte mi še dva deci kisle vode.«

»Nimam je. Sodo, če hočete?«

»Pa dajte — sodo.«

Prinese mi kozarec sode. Postalo mi je dolgčas. Gospodinja stoji za pultom in gleda skozi okno. Kdaj bo že šel, sitnež, si misli. Tako berem iz njenih pogledov. Moreče je v tej zatohli izbi. Še bi se vojskoval z njo zaradi starinske opreme, zaradi kiča na stenah... Ampak, čemu bi tratil moči? »Je inšpekcija stroga?« vprašam za zaključek.

»Pridejo. Vodo imamo dobro, stranišče je urejeno.«

»Kaj pa — ali pridejo kakšne komisije, ki bi se z vami pogovorile o poslovanju, vam pomagale, dale nasvet?«

»Nič ne pridejo.«

Molk. Dvignem se. »Račun, prosim?«

Zdaj je za spoznanje bolj gibčna. Med steklenicami na mizi je našla svinčnik. Trenutek zadrege. Kje je kak papir, da bi nanj zapisala številke? Naposled se skloni in potegne iz predala kos časopisnega papirja. Na prazen rob zapisuje: »Pivo sedemdeset, potem solata...«

Plačam in se poslovim.

Na cesti si ogledujem hišo. Zunaj več obeta, kot najdeš znotraj. Čudna obrt, tole privatno gostilničarstvo, si mislim. Kaj je krivo za to ležernost in nezainteresiranost? Morda to, da je gostilniška soba samo privesek kmetije? Neznanje? Kdo je še kdaj vprašal gostilničarja, če je svoje obrti vešč, kot je mora biti vsak drug obrtnik? Ali pa negotovost, doklej bo veljalo dovoljenje? Tukaj je že nekaj vmes.

Gostilničarstvo na odročnih krajih je poglavje zase. Dokler nima vsaj približno enako trdnega položaja, kot zasebna obrt, dokler visi v zraku, v negotovosti, ne bo iz njega nič nastalo. Če pa gre za pošteno vpeljano obrt, potem je treba zahtevati tudi znanje in kvalifikacijo.

Nekoga v tisti občini sem vprašal, kako je pravzaprav z zasebnimi gostilnami. »O, so kar dobre, malo konkurence ne škodi,« je rekel.

Malo konkurence? Pomislite — konkurenca s solato? Zdi se, da iščemo včasih z daljnogledom tisto, česar ne vidimo s prostimi očmi. Podeželska točilnica (ne gostilna!) je toliko kot nič.

D. Vresnik

V VAŠKI GOSTILNI: — Imate kaj za pod zob?— Salame in sira je zmanjkalo. Imamo vino, pivo, žganje...

Stoji carina kakor gora...

In gora se ne premakne. Niti za las. Pa tudi carina ne. To je dodobra spoznalo neko ljubljansko podjetje, ki uvaža električne naprave. Začelo se je lani avgusta, ko je podjetje naročilo v tujini elektromotorčke za tovarno igrač v Izoli. Pravzaprav so naročili trikrat in zato se je vsa stvar zapletla. Podjetje je namreč pričakovalo tri posamezne pošiljke in ko so dobili obvestilo, da je tovarna iz tujine odposlala blago, so bili globoko prepričani, da gre za prvo pošiljko. Tako so na carinarnici v Ljubljani prijavili uvoz 135 elektromotorčkov. Carina je vzela prijavo na znanje in ravnanje.

Toda ko je prispela pošiljka v Izolo in so jo tam odprli, je nastala zmeda: v zaboju je bilo vseh 339 elektromotorčkov, ne samo 135, kolikor so jih pričakovali v prvi pošiljki. Zabrnel je telefon v ljubljanskem podjetju: »Prišli so vsi elektromotorčki...« Zabrnel je telefon na carinarnici: »V prijavi uvoza blaga je napaka. Prispelo je 339 elektromotorčkov, ne 135, kolikor smo jih sprva prijavili. Prosimo, da upoštevate napako in ocarinite celotno pošiljko.«

Carinarnica pa ne posluje drugače kot pismeno. Ljubljansko uvozno podjetje je torej takoj vložilo pismeno prošnjo, navedlo vzroke napake in čakalo, da bo stvar urejena. Toda carina stoji kakor gora. Več kot mesec dni ni bilo odgovora, potem pa je prispela odločba z jasnim »ne« in dobesedno obrazložitvijo: »Ne dovoli se popravek napake iz razloga, ker je bilo po prijavi o uvozu blaga št. toliko in toliko, od dne tega in tega, ocarinjeno 135 komadov električnih motorjev...« Sledili so še neki členi.

Ljudje v podjetju so onemeli: carinarnica noče upoštevati napake in ocariniti vseh elektromotorčkov zato, ker je bilo pomotoma prijavljeno samo 135. O ostalih noče nič slišati... Banka je terjala obračun in podjetje se je znašlo v lepi kaši. Zaprosili so banko za podaljšanje obračuna in se pritožili na upravo carin v Beograd.

Spet je preteklo več kot mesec dni in konec lanskega leta je prišla iz Beograda salomonska odločitev. »Carinarnica v Ljubljani je postopala pravilno...« Pika. Torej tistih 204 elektromotorčkov noče živ krst ocariniti. Banka pa je spet terjala podjetje za obračun, spet so izposlovali podaljšanje in poslali v Beograd človeka s prošnjo za obnovo postopka in vsemi dokumenti, ki jih je že bila polna mapa. Na upravi carin so obljubili, da bodo vso zadevo še enkrat temeljito proučili.

To temeljito proučevanje je znova trajalo več kot mesec dni in konec februarja letos je uprava carin sporočila podjetju, da odbijajo prošnjo za obnovo postopka, ker v njej ni navedeno nič novega. Zapečateno, podpisano — pritožba izključena. Podjetje je v zagati našlo nek zasilni izhod in sprožilo v banki zapleten postopek odpisa carinskih stroškov za 204 elektromotorčkov. Za carino namreč ti motorčki niso bili uvoženi, torej jih ni in jih nikoli ne bo, pomeni, da jih ni moč ocariniti. Če dejansko so, to carino ne zanima. Carina stoji kakor gora, gluha, nedostopna in nezmotljiva in se ne premakne.

— mr

RIZ KUMROVEC 53

OB ROBU DOGODKOV

22. junij

Pred dvajsetimi leti je Nemčija kot vse druge mednarodne obveznosti poteptala tudi pogodbo z ZSSR iz leta 1939, njene armade pa so se kot razbojniške tolpe razlile po neizmernih prostranstvih sovjetskih ravnic... 22. junij 1941 je dejansko pomenil prelomnico v veliki antihitlerjevski vojni: v pijanem zmagoslavju motoriziranih roparjev v prvih mesecih pohoda proti vzhodu se je že zrcalila kal njihovega propada, ki je bil jasno zaznaven že ob junaških zidovih Stalingrada in dobil dokončne obrise v do tal porušenem Berlinu leta 1945.

Napad na Sovjetsko zvezo je pomenil tudi krvavo ločnico druge svetovne vojne. Začelo se je klanje, kakršnega zgodovina še ne pomni. Krvni davek, ki so ga za zmago nad nacističnimi armadami prispevali sovjetski narodi je neizmeren, kot so neizmerne ruševine, ki so jih puščali za seboj mehanizirani morilci in kot je nepopisno trpljenje, ki ga je vsem okupiranim narodom prinesel »novi red« uzakonjenega brezpravja in zločinstva.

Ta obletnica je neposredno pomembna tudi za jugoslovanske narode, saj je naš »27. marec« za nekaj dragocenih tednov prikoval nemške armade na Balkan; jugoslovanski narodi, ki po begu vlade niso odlašali niti za dan z odporom proti okupatorju, so v tistih mračnih dneh imeli velikansko moralno oporo v boju narodov Sovjetske zveze.

Pa še v enem smislu pomeni 22. junij 1941 prelomnico v svetovnem merilu. Poplava nemških vojska je združila vse progresivne sile sveta v protihitlerjevsko koalicijo, ki je v skupnem boju proti najmračnejšim silam, kar jih je doslej poznala naša civilizacija, ustvarila tudi objektivne pogoje za to, da bo uničenju druge svetovne vojne sledilo srečnejše obdobje miru in medsebojnega sodelovanja. V klimi takih perspektiv so se rodili Združeni narodi!

Zatorej se ob spominu na 22. junij ni mogoče ogniti razmišljanju tudi o današnjem dnevu. Nemčija, ki je pred dvajsetimi leti prisilila vse progresivne sile sveta k enotnemu progresivnemu naporu, je danes postala kamen spotike in spora, ki v rednih časovnih presledkih temno zamegli mednarodno obzorje in grozi s katastrofalno nevihto. Zatorej naj 22. junij ne bo samo dan spomina na začetek velikega zmagoslavja, ki se je končalo pod razrušenim Reichstagom, marveč bodi hkrati tudi opozorilo vsem tistim krogom na svetu, ki iz takega ali drugačnega razloga mislijo, da je z vojaško morijo mogoče reševati probleme, ki danes tarejo svet, razdeljen na bloka in predvsem na peščico bogatih ter kopico revnih in lačnih držav. Misel na krvni davek, ki so ga plačali narodi ZSSR, njihovi zavezniki in okupirana Evropa za to, da so na pepelu uzakonjenega mednarodnega razbojništva znova vzpostavili neko mednarodnopravno ravnotežje, na visoke ideale miru in mednarodnega sodelovanja, ki so navdihovali protihitlerjevski boj, ter zavest, da se poraja nova, nenehno naraščajoča moralna in politična sila neodvisnih, toda nezadostno razvitih držav, vse to naj danes bolj kot kdajkoli poprej spremlja sleherni državniški korak predvsem tistih držav, ki imajo spričo svoje vojaške in gospodarske moči največjo odgovornost za mir in torej za bodočnost človeštva. Upoštevanje spoznanja, da stopata dve tretjini »lačnega« planeta kot neodvisen in blokovsko nevezan subjekt na mednarodno pozornico, ki se vsak dan močneje uveljavlja, bo v današnjih pogojih mednarodnega razvoja najboljše jamstvo, da se 22. junij izpred dvajsetih let ne bo več ponovil.

M. Š.

V zadnjih dneh je bilo na Južnem Tirolskem vzdušje »male vojne«. Pripadniki ekstremističnih krogov nemško govoreče manjšine so razstrelili vrsto daljnovodnih stebrov in podtaknili plastične bombe pod avtomobile znanih Italijanov (na sliki). 24. junija se bodo v Zürichu nadaljevali avstrijsko-italijanski razgovori o manjšinskem problemu. Eksplozije pod Brennerjem gotovo ne bodo pripomogle k ustreznemu reševanju tega problema.

KONGO

»Gizenga bo dobil večino, če bo vse normalno potekalo«

Odgovornost OZN za normalno delo kongoškega parlamenta, ki so ga sklicali za 25. junij – Poslanci iz Katange zahtevajo, naj bi Čombeja izpustili iz zapora – »Katanga ni več del kongoške republike« – Indijski tisk: »OZN je zagrešila mnogo tragičnih napak«

NEW YORK, 21. junija. (Tanjug). Sporazum zakonite kongoške vlade v Stanleyvillu z leopoldvillskimi oblastmi o sklicanju kongoškega parlamenta ni vzbudil presenečenja v OZN, kjer so v zadnjih 14 dneh govorili o tej možnosti. Odgovorni funkcionarji so izražali zmeren optimizem in upanje, da bi se parlament lahko sestal še pred koncem meseca, torej pred obletnico proglasitve neodvisnosti kongoške republike.

Sklicanje najvišjega političnega predstavniškega telesa kongoške republike je bilo med najvažnejšimi sklepi, ki sta ga Varnostni svet in Generalna skupščina poudarjala v več svojih odločitvah. Na dramatični seji Varnostnega sveta v drugi polovici februarja, po zavratnem umoru ministrskega predsednika Lumumbe, so sprejeli zahtevo o sklicanju parlamenta in o ustreznih zaščitnih ukrepih. Dne 17. aprila je Generalna skupščina zahtevala v sprejeti resoluciji, da je treba nemudoma sklicati parlament in da mora OZN zagotoviti varnost njegovih članov, tako da bi parlament lahko sprejel ustrezne sklepe o ustanovitvi nacionalne vlade in bodoči ustavni strukturi kongoške republike v skladu z osnovnim zakonom države.

Zdaj ko je bil dosežen sporazum, opozarjajo v OZN na odgovornost svetovne organizacije za normalno delo parlamenta, kar je lahko velikega pomena za usodo države. Dejansko so zakonita kongoška vlada kot tudi leopoldvillske oblasti v doseženem sporazumu izročile velika pooblastila in odgovornost Združenim narodom in njihovim organom.

Delegacije izvenblokovskih držav se posebej zanimajo za zasedanje parlamenta. Sodijo, da bo imel predsednik Gizenga večino, če bo vse potekalo v normalnih pogojih. Tukajšnji krogi poudarjajo, da je premier Gizenga prispeval k sklenitvi sporazuma, da je pokazal največ dobre volje in da si je zelo prizadeval.

Elisabethville, 21. junija. (Reuter) Kakih 20 poslancev parlamenta iz Katange je danes postavilo več pogojev za udeležbo na zasedanju kongoškega parlamenta, ki naj bi se sestal v bližini Leopoldvilla 25. junija. Kakor poroča Reuter, zahtevajo katanški poslanci, da izpustijo Čombeja iz zapora, priznajo »načela konference v Tananarivi«, po katerih naj bi bil Kongo razcepljen, in da mora kongoški parlament zasedati v oporišču Kamina v Katangi.

V parlamentu kongoške republike je bilo po razglasitvi neodvisnosti 29 poslancev iz Katange.

To svojo zahtevo so katanški poslanci poslali generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu. Kasavubuju in vsem poslancem kongoškega parlamenta. Na koncu svojega pisma pravijo, da Katanga ni več del kongoške republike.

New Delhi, 21. jun. (Tanjug) V indijski prestolnici z veliko pozornostjo spremljajo stike med Stanleyvillom, Leopoldvillom in predstavniki OZN v zvezi s sklicanjem kongoškega parlamenta. Diplomatski krogi sodijo, da se je položaj v Kongu malce zboljšal, da pa to zboljšanje ni tolikšno, da bi bila lahko Bowland in Hammarskjöld »taka optimista«. Poudarjajo, da nista z nobenimi dejstvi podkrepila svoje trditve, da je v kongoški krizi minila »mučna etapa«.

»Tribune« piše: »OZN je moč verjeti, da se razmere v Kongu zboljšujejo. Ni pa mogoče zanikati, da je OZN zagrešila mnogo tragičnih napak, katerih posledice je čutiti tudi zdaj.«

List na koncu poudarja, da mora OZN zastaviti ves svoj vpliv, da bo zagotovljeno delo parlamenta brez vsake obstrukcije in kakršnegakoli pritiska.

Adenauer pojde v Berlin

Bonn, 21. jun. (AFP) Uradni zahodnonemški predstavnik je danes izjavil, da bo kancler Adenauer 12. julija odpotoval na uradni obisk v zahodni Berlin.

Kubi je uspelo zboljšati odnose z Latinsko Ameriko

»Turneja dobre volje« – Sodelovanje Kube na konferenci izvenblokovskih držav je vzbudilo velik odmev v Latinski Ameriki

HAVANA, 21. junija. (Tanjug). Merodajni krogi v Havani sodijo, da je Kubi uspelo v znatni meri zboljšati in urediti odnose z vrsto vplivnih vlad Latinske Amerike, čeprav Washington nenehno izvaja pritisk, da bi dosegel diplomatsko osamitev revolucionarnega režima na tem Karibskem otoku.

Vlada v Havani je spoznala realno prednost, ki jo je dobila s tem, da je razbila invazijo, s katero je Washington postavil svoj ugled na kocko. Poslala je dve močni diplomatski misiji na »turnejo dobre volje« po državah Latinske Amerike, s katerimi je v diplomatskih odnosih. Sodijo, da je to važno za ureditev odnosov v Latinski Ameriki. Misiji sta obiskali Mehiko, Brazilijo, Ekvador, Venezuelo, Argentino, Čile in še nekatere republike. Dobro poučeni krogi poudarjajo, da je bila to priložnost tako za obrazložitev gledišč kubanske vlade kakor tudi za to, da so se odposlanci Fidela Castra seznanili z gledišči vlad teh držav. Prvo kubansko misijo so sprejeli šefi držav Mehike, Brazilije in Ekvadorja, ki so že prej nasprotovali vmešavanju v notranje zadeve Kube, medtem ko sta argentinska in čilska vlada po razgovorih s kubanskimi diplomati objavili, da sta proti kršitvi pravic do samoodločbe in metodam intervencije.

Sodelovanje Kube na konferenci izvenblokovskih držav je vzbudilo velik odmev v vsej Latinski Ameriki, kjer so voditelji naprednih in liberalnih strank to ocenili kot zanikanje washingtonskih obdolžitev, da je postala Kuba satelit kitajsko-sovjetskega bloka. To je po njihovem mnenju drugi važen element urejanja odnosov na tem področju. Delo kubanske diplomacije na pripravljalni konferenci v Kairu so spremljali z velikim zanimanjem v vrsti prestolnic, nekatere vlade pa so tudi izrazile zahtevo, da pošljejo na to pomembno mednarodno zborovanje svoje politične opazovalce.

V celoti gledano, so latinskoameriški izvedenci v Havani mnenja, da je k tem »novim gibanjem« med latinskoameriškimi republikami razen »kubanske spodbude«, kot to radi imenujejo, znatno prispevala neodvisna nova zunanja politika brazilskega predsednika Quadrosa, medtem ko Mehika dosledno zastopa zmerno stališče, predsednik Ekvadora Ivare pa se zavzema za zagotovitev pravice do samoodločbe, brez tujega vmešavanja in za enakopravno sodelovanje z vsemi državami. Vzdušje, ki so ga ustvarile vlade teh treh držav s svojimi akcijami, je po splošnem mnenju v veliki meri pripomoglo tudi k uspehu kubanskih naporov, preprečiti osamitev Kube v Latinski Ameriki.

TRANSPORTNA SREDSTVA ZA KONTROLNO KOMISIJO

ŽENEVA, 21. junija. (AFP). Pod predsedstvom sovjetskega delegata Puškina se je danes popoldne začela 21. konferenca štirinajstih držav o Laosu.

Kot se je izvedelo iz diplomatskih krogov v Ženevi, je kanadski zunanji minister na današnji plenarni seji konference o Laosu ponovno zahteval, naj dodelijo mednarodni kontrolni komisiji tri helikopterje in tri lahka letala, da bi lahko hitreje delala. Velika Britanija je podprla kanadsko zahtevo, Francija in ZDA pa so sporočile, da so pripravljene dati helikopterje in letala. Sovjetska zveza je nasprotovala temu kanadskemu predlogu in predlagala, naj dajo zakonita vlada Suvana Fume, gibanje Patet Lao in vietnamski režim mednarodni kontrolni komisiji v Laosu potrebno opremo.

Dobro obveščeni krogi sporočajo, da so pred konferenco razdelili delegatom pismo predsednika laoške vlade Suvane Fume za predsednika konference. V pismu Veliki Britaniji in Sovjetski zvezi sporoča Suvana Fuma, da se obvezuje, v sporazumu s Patet Lao, da dá vsa transportna sredstva na razpolago mednarodni kontrolni komisiji v Laosu za potovanje čez ozemlje, ki je pod kontrolo njegovih sil in sil Patet Lao.

SESTANEK TREH LAOŠKIH PRINCEV

Danes »presenečenje?«

Seja delovne skupine – Patet Lao in Suvana Fuma zahtevata, naj bi se Laos odrekel »zaščiti pakta SEATO« – Danes zadnji sestanek

ZÜRICH, 21. junija. (AP). Glavni svetovalci treh laoških voditeljev so danes nadaljevali delo v okviru delovne skupine, medtem ko se bodo premier Suvana Fuma, voditelj Neo Lao Haksata Sufanuvong in predsednik uporniške vlade Bun Um sestali danes ali jutri, da bi v zaključnih razgovorih razpravljali o sklepih svetovalcev.

Pričakujejo, da bo delovna skupina pripravila dve poročili — eno o doseženih sporazumih in eno o še neurejenih vprašanjih. Poročili naj bi laoški voditelji odobrili na zaključnem sestanku.

Po dopoldanskem sestanku delovne skupine je predstavnik Suvane Fume Kinim Posena izjavil, da je »zdaj optimizem že bolj upravičen«.

Predstavnik gibanja Patet Lao je dejal, da so dosegli »določen napredek in zbližanje«. Fumi Vongvičit pa ni hotel govoriti o možnostih za uspeh tega laoškega sestanka »na najvišji ravni«.

Predstavnik princa Buna Uma in njegov obrambni minister general Fumi Nosavan je bil nekoliko zgovornejši. Rekel je, da so na sestanku delovne skupine v glavnem dosegli soglasje o ustanovitvi enotne laoške vojske. Povedal je, da je bilo doseženo soglasje tudi o prehodnem obdobju, v katerem bi uprave, ki zdaj delujejo v raznih delih Laosa, nadaljevale svoje delo.

Nosavan je pripomnil, da je bil v glavnem dosežen sporazum o bodoči politiki koalicijske vlade in da so o sestavi prve vlade razpravljali na dopoldanskem sestanku delovne skupine.

»Ko je Nosavan govoril o nesoglasjih, pa je dejal, da »bo treba razpravljati še o nekaterih vprašanjih«, med katerimi je omenil zahtevo Patet Laa in delegacije Suvane Fume, naj se predlagana koalicijska vlada odreče »zaščiti pakta SEATO«. Medtem ko se predstavniki Patet Laa in Suvane Fume — je rekel Nosavan — zavzemajo za to, da bi v sporazum sprejeli tudi klavzulo o obsodbi pakta SEATO, pa so predstavniki Buna Uma proti temu, »ker Laos ne pripada paktu SEATO«.

Na vprašanje, ali sodi, da bodo tri delegacije kmalu dosegle splošni sporazum, je Nosavan odgovoril: »To je presenečenje, ki ga hranimo za jutri.«

Iz krogov konference se je zvedelo, da bo po mnenju laoških voditeljev jutri zadnji sestanek in da bodo potem objavili skupno sporočilo.

PROCES V JERUZALEMU

Eichmann o Globkeju

Razširitev Eichmannovega oddelka je bila rezultat Globkejevih prizadevanj, da bi Židom odvzeli državljanstvo in premoženje

JERUZALEM, 21. jun. (Reuter-AP). Vojni zločinec Eichmann, ki mu v Jeruzalemu sodijo zaradi pokola Židov, je danes omenil ime funkcionarja bonnske vlade dr. Hansa Globkeja, bivšega šefa oddelka v notranjem ministrstvu nacistične Nemčije.

Ko je Eichmann govoril o odnosu oddelka, katerega voditelj je bil, do ostalih podobnih oddelkov, je dejal, da je bila »razširitev njegovega židovskega oddelka« rezultat Globkejevih prizadevanj, da bi Židom odvzeli državljanstvo in njihovo imovino.

Globke je že priznal, da je avtor zakona, po katerem so Židi morali imeti posebna imena, na osnovi česar so jih lahko identificirali, vendar je kancler Adenauer dejal, da je bil Globke na tem položaju, da bi spremljal delovanje nacistov in da bi se jim upiral. Globke je avtor nekaterih zloglasnih nacističnih zakonov.

Na današnji razpravi proti Eichmannu je obramba poskušala dokazati, da je »Eichmann bil samo neznatno kolesce v aparatu rajha« in da »ni osebno odgovoren za ubojе in pokole«. Eichmann je odgovarjal na vprašanja, ki mu jih je postavljal njegov zagovornik.

Proces proti nacističnemu zločincu Schönpflugu v Avstriji

Dunaj, 21. jun. (Tanjug). V Welsu v Avstriji se bo te dni pričela sodna obravnava proti dr. Egonu Schönpflugu, enemu najhujših vojnih zločincev in bivšemu visokemu funkcionarju »8. komande SS«. Obtožujejo ga neposrednih umorov in sodelovanja pri likvidaciji najmanj 19.000 Židov in partizanov v Poljski in Sovjetski zvezi leta 1941. Na razpravi morajo proučiti nove dokaze in zaslišati priče, po katerih je enota, v kateri je bil Schoenpflug, uničila 45.000 Židov, židovskih žena in otrok.

Schoenpflug so 1949. leta obsodili na 13 mesecev zapora zaradi tega, ker je bil »član jurišne skupine SA«. Po prestani kazni je bil do preteklega leta, ko so ga ponovno prijeli, vodja personalnega oddelka nekega rudnika premoga v Avstriji.

V Münchnu naj bi istočasno sodili bivšemu komandantu »8. komande SS« dr. Ottu Brandfischu, čigar bližnji sodelavec pri storjenih zločinih je bil Schoenpflug.

Gagarin v Havano?

Havana, 21. jun. (Tanjug). Kubanska vlada je objavila, da bo prvi kozmonavt sveta, sovjetski major Jurij Gagarin, prispel prihodnji mesec v Havano, da bi se udeležil svečanosti ob osmi obletnici Castrovega napada na garnizijo Moncada

Hans Globke, Adenauerjev najožji sodelavec

Ramzesov tempelj bodo rešili

Kairo, 21. jun. (AP). Minister za kulturo egiptovske pokrajine ZAR Okaša je povedal, da je Združena arabska republika sprejela načrt italijanskega profesorja Pietra Gazollija o rešitvi starega egiptovskega svetišča Abu Simbel pred potopitvijo, ker bi ga po dograditvi Asuanskega jezu zalila voda. Po načrtu profesorja Gazollija bi s hidravličnim dvigalom dvignili svetišče za 60 m na granitno skalo na vzhodni obali Nila.

RESOLUCIJA JUGOSLAVIJE, GANE, INDIJE, ZAR IN PAKISTANA

ŽENEVA, 21. junija. (Tanjug). Komisija za zaposlovanje Mednarodne organizacije dela (ILO) razpravlja v Ženevi o politiki in problemih zaposlitve na svetu. Ti problemi so najtesneje povezani z gospodarskim razvojem nerazvitih dežel in z mednarodnimi akcijami za povečanje gospodarske in tehnične pomoči nerazvitim deželam.

Na današnji seji komisije so delegacije Jugoslavije, Gane, Indije, ZAR in Pakistana predložile osnutek resolucije, ki poziva vlade, članice ILO, naj povečajo gospodarsko in tehnično pomoč deželam, ki se gospodarsko šele razvijajo. Osnutek resolucije petih držav zahteva, da mora biti gospodarska in tehnična pomoč nerazvitim deželam brez vsakih pogojev, da mora biti dolgoročna in izključno namenjena za pospeševanje gospodarskega in socialnega razvoja slabo razvitih dežel. Resolucija tudi priporoča, naj ILO razvija operativno dejavnost in tehnično pomoč. Na koncu zahteva, da je treba v programih tehnične pomoči posvetiti največjo pozornost vzgoji nacionalnih kadrov novih neodvisnih držav z organiziranjem seminarjev, posebnih tečajev in z ustanavljanjem inštitutov in centrov za šolanje kadrov in inštruktorjev.

Osnutek resolucije petih držav bo osnova za sklepe, ki jih bodo sprejeli v zvezi s tem vprašanjem.

DEMONSTRACIJE V ALŽIRIJI

Tunis, 21. jun. (AFP). Ministrstvo za informacije začasne alžirske vlade je danes objavilo, da so v vsej Alžiriji demonstracije ljudstva v znamenje podpore začasni alžirski vladi in FLN. V želji, da bi izrazili svoje nacionalne težnje — je rečeno v izjavi alžirske vlade — organizirajo Alžirci miroljubne demonstracije in zahtevajo obnovitev francosko-alžirskih pogajanj ter potrjujejo svojo voljo, da dosežejo neodvisnost dežele.

Začasna alžirska vlada potem poudarja, da so francoske oblasti kot običajno reagirale s surovo silo in ukazale svojim četam naj streljajo na neoborožene demonstrante. - Samo v severnem Constantinu je bilo zadnjih 48 ur več sto alžirskih žrtev, med njimi tudi kakih deset mrtvih.

Konferenca za lokalno samoupravljanje

Washington, 21. jun. (Tanjug). Na zaključni plenarni seji mednarodne konference za lokalno samoupravo v Washingtonu je sinoči govoril član jugoslovanske delegacije prof. Jovan Djordjević. Kot poročevalec seminarja za odnose med lokalno samoupravo in prebivalstvom je Djordjević poročal plenumu in na koncu navedel nekaj predlogov iz praske delavske demokratične lokalne samouprave.

Angola: beg v džunglo in preko meje

London, 21. jun. (Reuter). Laburistični »Daily Herald« je danes objavil poročilo baptističnega misijonarskega društva o položaju v portugalski koloniji Angoli. V poročilu je rečeno, da je mnogo prosvetljenih Afričanov zaprtih, mnogo pa so jih usmrtili, ne da bi jim poprej sodili.

Kot povedo ljudje, ki so bili v mestu Bembe, je Portugalska poslala na to področje Angole velike vojaške sile in je bombardirala vasi domačinov na precej širokem področju. V poročilu je rečeno: »Iz strahu je mnogo kmetov, domačinov, pobegnilo v džunglo, tisoči pa so se napotili čez mejo v sosednji Kongo.«

TELEGRAMI

»CISTKA« V JUŽNI KOREJI. – SEUL. Južnokorejska vojaška vlada je objavila, da je 11 sodnikov visokega sodišča države »odstopilo«. »Odstopili« so tudi nekateri sodniki nižjih sodišč. Ministrstvo za trgovino in industrijo je objavilo, da so v državnih ustanovah in podjetjih odpustili 4.000 uslužbencev.

STAVKA NEWYORŠKIH PRISTANIŠKIH DELAVCEV. – NEW YORK. Pristaniški delavci New Yorka so za včeraj napovedali enodnevno stavko v znamenje solidarnosti s stavkajočimi pomorščaki. V ZDA stavka 85.000 pomorščakov.

SEPTEMBRA SESTANEK ARABSKIH ZUNANJIH MINISTROV. DAMASK. Generalni sekretar Arabske lige Abdel Kalek Hasuna je izjavil, da se bo 1. septembra letos začelav Casablanki konferenca zunanjih ministrov arabskih držav.

DEVALVACIJA DOLARJA V KANADI. – OTTAWA. Kanadski finančni minister Donald Fleming je v proračunski debati izjavil, da bo Kanada devalvirala dolar. Ta ukrep naj bi omogočil večji izvoz.

UPORI FRANCOSKIH KMETOV PROTI VLADNI KMETIJSKI POLITIKI. – PARIZ. Demonstracije francoskih kmetov proti kmetijski politiki vlade so se včeraj razširile tudi na centralni del zahodne Francije. Kmetje s področja Nimesa so včeraj sklenili »začeti neposredno akcijo«. Čeprav na zborovanju, ki so ga imeli, ni bilo v celoti pojasnjeno, kakšna bo ta akcija, sodijo, da bodo organizirali demonstracije, kakršne trajajo že 14 dni v Bretagni.

SLABO VREME V TURČIJI. – ANKARA. Močni viharji in nalivi, ki so v zadnjih treh dneh zajeli nekatere dele Turčije, so po neuradnih podatkih terjali skoraj 40 smrtnih žrtev.

19.000 KILOMETROV V 20 URAH. – SIDNEY. Britanski bombnik tipa »Vulcan« je preletel 19.200 kilometrov, od Anglije do Avstralije, brez postanka v 20 urah in 8 minutah. Letalo je odletelo iz Scamptona v vzhodni Angliji, pristalo pa je v Richmondu v avstralskem vojaškem oporišču blizu Sidneya.

NIC VEČ NOMADI. BAGDAD. Pripadnikom beduinskega plemena Samar bodo prihodnji mesec razdelili pol milijona dulumov zemlje, na kateri se bodo za stalno naselili, tako da bodo iz nomadov postali kmetovalci s stalnim bivališčem.

Z GRAFIČNEGA BIENALA V LJUBLJANI — SAMUELIS ROZINAS (ZSSR), MATI PARTIZANA (IZ CIKLA »LITOVSKI PARTIZANI«, 1960)

Obetajoč razgovor o štipendijah

Zadnje čase smo povedali že precej misli o tem, da so sedanje štipendije nerealne in da jih bo zato treba povišati. Dobili smo tudi zvezni predpis, ki to dopušča. Zgornja meja štipendije po novem ni več določena.

Toda ker so to še vedno le bolj ali manj načelne misli in načelni sklepi, so dijaki srednjih šol še vedno pri starem. Pogoji vsaj na nekaterih šolah, kjer je pouk bolj drag, so takšni, da so za štipendiste že skoraj težko vzdržni. Ena izmed takšnih šol je TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA ZA STROJNO STROKO V LJUBLJANI. Da bi odpravili težave, kolikor je v danih pogojih to mogoče, so se tu odločili za pogumen korak, kakršnih doslej na drugih šolah niso napravili. Mladinski aktiv šole je sklical sestanek, na katerem naj bi se pogovorili o življenjskih stroških dijakov-štipendistov in o stališčih do štipendij in štipendistov pri tistih, ki štipendije dajejo. Na sestanek so povabili vse gospodarske organizacije, ki štipendirajo dijake iz te šole. Odzvalo se jih je okrog polovico.

Položaj štipendistov in stališča do politike štipendiranja je povedal eden izmed predstavnikov mladinske organizacije na šoli takole:

— Na naši šoli je 581 dijakov. Štipendistov je med njimi 320. Štipendije prejemajo predvsem dijaki izven Ljubljane.

Povprečna višina štipendije je 5600 din. Minimalni življenjski stroški dijaka pa so za tiste, ki so v internatu, približno takile: vzdrževalnina 8100 din, malica v šoli 500, šolske potrebščine 500 din in razvedrilo (kino, ples) 500 din. Skupaj je to 9600 dinarjev. Če pa dijaka ne sprejmejo v internat, ker je ta prenatrpan, mora že za samo sobo plačevati vso štipendijo.

Drugi nujni stroški pa so tudi še tile: ob začetku šolanja mora dijak kupiti šestilo, ki stane 8000 din, računalo 7000 din in grafos 5000 din. Skupaj je to nekako 20.000 din. (Cene so za izdelke srednje kvalitete, ker najslabših ne kaže kupovati.).

Velika težava pri študiju je strojniška literatura. Tako inozemska kot tudi naša je izredno draga, ze nemoten študij pa jo potrebujemo. Mnoge take knjige stanejo več kot 1000 din, nekatere celo preko 5000. Vsako leto je treba kupiti knjige za strokovne predmete. Cene teh knjig pa so prav tako zelo visoke. Da bi te težave nekako omilili, nam v zadnjem času profesorji pomagajo s skripti. Ta so precej cenejša. Poudaril pa bi, da skript in knjig ne moremo prodajati ob koncu leta, ker jih potrebujemo tudi kasneje.

Naše mnenje je, naj bi bila štipendija takšna, da bi zadostovala vsaj za minimalne stroške. Bila naj bi sestavljena iz dveh delov. En del naj bi bil stalen, drugi pa gibljiv. Ta naj bi bil predvsem odvisen od dijakovega učnega uspeha. Nanj pa naj bi vplivalo tudi mnenje mladinske organizacije o tem dijaku. Višina celotne štipendije bi morala biti povprečno 10.000 din. V prvem letniku naj bi tak dijak dobil še enkratno pomoč 20.000 din, v naslednjih letnikih pa vsako leto enkrat po 10.000 din. Poudarjamo, da bi s tem denarjem ti dijaki, ki nimajo druge pomoči, lahko krili samo najbolj nujne stroške.

Pereča stvar med štipendisti in štipenditorji je tudi počitniška praksa. Naše mnenje o tem je naslednje: dijaka je treba zaposliti na delovnem mestu, da bo primerno letniku, ki ga je dokončal. Kakšno piljenje in žaganje, ki ni v skladu z namenom takratne šolske prakse, mu ne bo dosti koristilo. Pritoževanja v nekaterih podjetjih nad praktikanti pa bi ne bilo več, če bi dijaka zaposlili tako, da upravlja obdelovalne stroje, ali pa, da bi ga zaposlili kje drugje, da bi bilo njegovi izobrazbi in namenu šolske prakse primerno. Za delo na praksi naj bo praktikant nagrajen.

Danes se precej govori o prekupčevanju s štipendisti in o tem, da uhajajo absolventi srednjih šol študirat naprej na univerzo, namesto da bi se zaposlili kot tehniki tam, kjer so za to dobivali štipendijo. Mislimo, da bodo morala zavreti prekupčevanja podjetja sama. Dokler bodo nudila na primer nekatera podjetja neprimerno boljše pogoje za študij, kot pa jih nudijo druga, ta problem ne bo rešen. Dijaku III. letnika naše šole daje na primer Inštitut za elektrozveze iz Ljubljane 6000 din, Saturnus iz Ljubljane pa 9000 štipendije. Na univerzo pa bodo tehniki prenehali uhajati takrat, ko bodo razmerja med plačami tehnikov in inženirjev za tehnike v nekoliko boljšem razmerju, kot so sedaj. Začetna plača inženirja je okrog 40.000 din, tehnika pa polovico manj.

To so mnenja in stališča dijakov. Tudi mnenja predstavnikov gospodarskih organizacij so bila glede povišanja in oblik bodočih štipendij podobna. Upajmo, da bodo stvari, ki so jih tu obravnavali, rodile čimprej v gospodarskih organizacijah tudi koristne sklepe.

J. S.

IZ ŠOLSKE PROBLEMATIKE

Napredovanje učencev v osnovni šoli in dodatna pomoč

V aprilu je Zavod za napredek šolstva Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana poslal nekaterim osnovnim šolam anketo, ki je med drugim vprašavala, ali naj učenci z nezadostnimi ocenami napredujejo v naslednji, višji razred, kakšno je mnenje šolnikov glede dodatne pomoči slabšim učencem in kakšne splošne pripombe imamo na ta vprašanja.

Anketo smo izpolnili, zdi pa se nam prav, da o tem javno spregovorimo in damo z našimi mnenji spodbudo za široko obravnavanje.

Menimo, naj učenci praviloma ne napredujejo z nezadostnimi ocenami v naslednji, višji razred.

Namen šole je učiti in vzgajati. Ocena, ki jo dobi učenec, je ocena vsega njegovega dela. Če je vesten, prizadeven, piše naloge itd., zasluži pozitivno oceno, čeprav sicer v znanju snovi ne pokaže prav veliko, ker mu predmet dela težave. Če pa ne dela, ne zasluži pozitivne ocene in mu samo škodujemo, ko mu dovolimo napredovati, ker ga s tem ne vzgajamo v delovnega človeka. Podajanje učne snovi na tej stopnji je tako,, da lahko tudi učenci, ki teže dojemajo, s pridnostjo uspešno končajo osnovno šolo. Prehod s slabimi ocenami učencem ni v prid. V šoli se morajo navaditi samostojnega, vestnega in vztrajnega dela; nenehno jih je treba navajati na izpolnjevanje dolžnosti in na odgovornost za storjeno.

Naše stališče, naj učenci s slabimi ocenami praviloma ne napredujejo v višji razred, pojasnjuje zelo odgovoren podatek. Učenci, ki so lani napredovali v višji razred z eno slabo oceno, imajo letos povprečno po dve slabi oceni. Tisti, ki so lani napredovali z dvema slabima ocenama, imajo letos v višjem razredu povprečno tri do štiri slabe ocene. Z negativno oceno je napredovalo na naši šoli 57 učencev. 43 jih je v 7. in 8. razredu.

Proti prestopu smo posebno v nižjih razredih. Tu se pri pouku veliko ponavlja, utrjuje, individualno razlaga in preverja. Če kljub takemu delu in učenčevemu prizadevanju ne gre, je mogoče le, da ni stopnji primerno razvit, dorasel. Brez prepotrebne podlage zlasti prvega razreda učenec ne more uspešno nadaljevati šolanja in je v splošnem bolje, da v nižjih razredih ponavlja in dobi trdne temelje. Sicer pa so na tej stopnji zelo redki taki primeri.

V višjih razredih pa bi bili za napredovanje le v izjemnih primerih. Če je otrok reden in vesten učenec in izrazito nadarjen za določeni predmet ter s svojim vedenjem in odnosom do dela v šoli jamči, da bo vesten in delaven tudi v kasnejšem poklicu, tedaj naj napreduje. Iz dosedanje prakse prehajanja smo ugotovili, da za učenca ni dobro napredovati z nezadostnimi ocenami, ker ga tak način odvaja od dela. Praviloma je sedaj napredoval učenec, ki je bil slab tudi v ostalih predmetih in ga tako napredovanje spravlja iz leta v leto v večjo zagato.

Poleg tega pa je negativno tudi stališče staršev, ki največkrat z otroki vred malomarno ugotavljajo, da se ni vredno truditi, ker tako in tako ne izgube leta.

Postaja pa prehajanje katastrofa za take učence v 8. razredu, kjer pa le morajo doseči pozitiven uspeh. Letos so v 8. razredih učenci z vrsto nezadostnih ocen in jih do konca šolskega leta ne bodo mogli popraviti, ker so v njih osnovnem znanju prevelike vrzeli. Šola mora zahtevati pozitivno znanje, učenci pa bodo imeli vrsto popravnih izpitov, ki jih bodo lahko delali vse prihodnje šolsko leto!?

Ker učenci sedaj vedo, da jim praktično skoraj ne bo treba ponavljati razreda, občutno upada njihova delavnost. Če se starši doma za uspevanje otroka ne brigajo, ga šola z ničimer ne more prisiliti k delu. Učenec v 6. in 7. razredu morda še ni razmišljal o svoji bodočnosti, o poklicu. Kaj, če bo po 8. razredu želel nadaljevati šolanje, morda v srednji strokovni šoli, morda na gimnaziji? V nižjih razredih je bil lahkomiseln in len, kasneje se je zresnil in tedaj bo obsojal svoje vzgojitelje na osnovni stopnji, ker ga niso prisilili k delu.

Še na nekaj so opozorili razredniki v zvezi s tem. Učenec, ki nadaljuje z nezadostnim znanjem, v višjem razredu ne more slediti tekoči snovi in postane največkrat še nedisciplиniran. V tej smeri slabo vpliva na delo in red v razredu. Po drugi strani pa je lahko tak učenec poln predsodkov ob stalnem neuspehu. Zlasti nekaterih predmetov ne zmore v višjem razredu, če nima podlage iz nižjega (matematika, tuj jezik, slovenski jezik, fizika). Spregledovanje je vzgojno zgrešeno, ker ubija otrokovo delavnost in mu hromi zavest.

Lahko se bo tudi zgodilo, da bo učenec kasneje v življenju pričakoval plačilo za nedelavnost! Sedanji način našega učno-vzgojnega dela je treba popraviti, da ne bomo samo premišljali, kaj bomo otrokom nudili, temveč, da bomo skupno s starši in drugimi vzgojnimi činitelji budili in razvijali čut odgovornosti v učencih

Glede dodatne pomoči pri učenju mislimo, da je nujna za učence, ki zaradi slabše dojemljivosti kak predmet teže ali počasneje osvajajo. Šola je dolžna nuditi tako pomoč učencem, ki v domačem okolju nimajo pogojev za svoje delo. Prav tako je potrebna občasna dodatna pomoč za učence, ki zaradi bolezni dali časa niso obiskovali pouka.

Tuji jezik ima v višjih razredih odločno premalo tedenskih ur. Za učence, ki jim dela tuj jezik težavo, je tudi priporočljiva dodatna pomoč v šoli.

V tej smeri pa je treba prepričati tudi starše, da bi jemali dodatni pouk v šoli resno in pozitivno vplivali na svoje otroke. Mnogim namreč ni mar, kako uspeva otrok; ali obiskuje dodatni pouk, ali ima v redu svoje šolske potrebščine, ali piše in prinaša v šolo domače naloge. Nekatere starše je treba šele naučiti, kako je treba vzgajati otroke in skrbeti zanje. V nasprotnih primerih so slabi tisti učenci, ki so vzgojno zanemarjeni. Starši morajo nuditi otroku poleg kruha, obleke, denarja še predvsem čas, potrpljenje in dejavno ljubezen. Že naše učence moramo učiti, da je delo in žrtev osrečujoča vsebina življenja, prav tega pa bi se morali zavedati vsi.

Po poročilih, ki smo jih brali v tisku (Prosvetni delavec, Otrok in družina), je novi način napredovanja učencev z nezadostnimi ocenami v višji razred povsod velik problem, ki marsikje močno ovira redno delo. Zato smo mnenja, da je treba to vprašanje brez odloga temeljito pretresti in najti uspešnejšo rešitev.

Učiteljski in profesorski zbor osnovne šole Angele Ocepek

OB I. TRIENALU JUGOSLOVANSKE LIKOVNE UMETNOSTI V BEOGRADU

Antologija sodobnega slikarstva in kiparstva

Te dni se bodo zaprla vrata ene izmed dvoran Beograjskega sejmišča, kjer je bila od 25. maja velika razstava jugoslovanske likovne umetnosti. Prvi trienale sodobnega jugoslovanskega slikarstva in kiparstva je omogočil tisočem obiskovalcev temeljit pregled čez 487 razstavljenih del 162 slikarjev in 34 kiparjev. Že zaradi take širine je bil izredno estetsko doživetje. Po drugi strani je zgovorno pričeval o vzorih in koreninah, poteh in iskanjih našega sodobnega likovnega sveta. Želja po organiziranju velikih jugoslovanskih razstav sodobne umetnosti je bila (skromno) uresničena že na začetku stoletja, z veliko beograjsko razstavo 1904. leta. Odtlej je, kajpak, minilo 57 let, pa tudi pogoji so se močno spremenili.

Najprej nekaj osnovnih podatkov o I. trienalu: pobuda zanj je dobila realnejšo osnovo pred dvema letoma, ko se je razširil Sklad Moše Pijade za razvijanje likovne umetnosti. Zveza likovnih umetnikov Jugoslavije, beograjski mestni ljudski odbor in predstavniki omenjenega sklada so tako ustanovili »Stalno razstavo sodobne jugoslovanske umetnosti«, institucijo, ki naj, začenši z letošnjo revijo, vsaka tri leta predstavi sodobne ustvarjalne poti naših slikarjev in kiparjev. Statut »Stalne razstave« določa, da vsak trienale hkrati poskrbi še za retrospektivne razstave in tako osvetli probleme, smeri, skupine in osebnosti, ki so ostale ali postale pomembne za bližnjo likovno preteklost oziroma sedanjost. Zato se je organizacijski odbor odločil za postopni prehod razstav z retrospektivnim obeležjem iz splošnega k posebnemu.

Prvi trienale je dal splošno, antologično retrospektivno sliko naših likovnih dosežkov med obema vojnama. Prikazal je tista dela, ki so našla — bolj zaradi ideje in izrazne usmerjenosti kot pa po svoji umetniški dovršenosti — veljavno mesto med sodobnimi likovnimi dosežki. Ta del razstave so domiselno poetično imenovali Prisotnosti in je kljub temu, da so bili avtorji iz obdobja med obema vojnama predstavljeni le s po enim delom (žirija se je odločila za manj znane, manj popularne stvaritve), lepo izpolnil celotno zamisel. Obiskovalcem je pripovedoval o razvoju sodobnega jugoslovanskega likovnega ustvarjanja in izraza.

Organizacijski odbor gotovo ni imel lahke naloge. Kritiki splošno priznavajo, da ni verjetno, če bi kakršenkoli drugačni sestav odbora lahko zagotovil manj napak v zvezi s kriteriji, po katerih so izbirali dela. Slovenski predstavniki v odboru so bili Zdenko Kalin, dr. Luc Menaše in Marij Pregelj. Odbor je najprej izbral dela tistih ustvarjalcev, ki so v bližnji preteklosti največ prispevali k današnji likovni podobi. Razen teh je odbor sklenil povabiti k sodelovanju vse likovnike srednje in mlajše generacije, ki so se pomembno izkazali na razstavah v minulih letih. Tako je nastal seznam 79 slikarjev in 23 kiparjev; od teh se vabilu ni odzvalo 7 slikarjev in 8 kiparjev. Vsi povabljeni so imeli pravico udeležbe na razstavi z najnovejšimi deli po lastnem izboru. Da pa bi bila antologija naše sodobne umetnosti čim popolnejša, so organizatorji pozvali tudi vse druge [illegible] Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije, naj pošljejo [illegible]ja dela. Izmed poslanih 621 del (239 avtorjev) je potem izbral organizacijski odbor po sklepu večine 161 del (73 avtorjev), ki doslej še niso bili znani v širšem, jugoslovanskem merilu. Tako smo Slovenci zastopani na trienalu z 28 avtorji, Srbijo zastopa 67 avtorjev, Hrvatsko 44, Makedonijo 11, Bosno in Hercegovino 7, iz Črne gore so trije avtorji.

Organizacijska zasnova trienala je tako — če odštejemo neizbežne subjektivne kriterije pripravljalcev — že sama po sebi zagotovila prvi resen in širok vpogled v sodobno jugoslovansko likovno ustvarjalnost. To hkrati zagotavlja, da smo tako dobili prireditev, ki bo v prihodnje široko razširila umetniško poslanstvo, še celo, če bo zajela še grafiko, arhitekturo in fotografijo.

S. S.

POGLED V RAZSTAVNE PROSTORE I. TRIENALA NA BEOGRAJSKEM SEJMIŠČU

V JUGOSLOVANSKEM OKVIRU

Večja vloga kulturnih ustanov

BEOGRAD

PLENUM KULTURNO-PROSVETNEGA SVETA JUGOSLAVIJE

je ob referatu predsednika sveta Draga Vučinića razvil živahno razpravljanje o političnih in idejnih vprašanjih, ki nastajajo v razvoju našega gospodarskega sistema in ob spremembah, katere ta razvoj vnaša v delo naših kulturnih in umetniških ustanov. Bistvo teh sprememb je uvajanje socialističnih načel v odnose med kulturnimi institucijami in družbo ter v odnose v kolektivih samih, kar spet vodi do večjega in širšega poudarka samoupravljanja. Vse ustanove se bodo v svojem delu morale maksimalno nasloniti na publiko in tako upravičiti svojo družbeno vlogo, je ob tej problematiki poudaril Drago Vučinić. Na plenumu so tudi podelili nagrade najboljšim kulturno-prosvetnim kolektivom v preteklem letu, in sicer beograjskemu KUD »Branko Cvetković«, skopskemu Delavskemu domu in zagrebški delavski univerzi »Moša Pijade«.

KNJIGA »UZICE 1941«

bo prišla te dni na knjižni trg kot ena izmed pomembnih počastitev 20-letnice revolucije. Za založbo »Vojno delo« so jo s pomočjo številnih sodelavcev napisali in uredili generalni podpolkovnik Nikola Ljubičić, generalni major Jevrem Popović, Milivoje Kovačević in Milivoje Radovanović-Farbin. Knjiga je prvi obsežen poizkus osvetlitve in dokumentacije obdobja obstoja prvega svobodnega ozemlja v okupirani Jugoslaviji, Užiške republike.

25 LET DRUŠTVA »NIKOLA TESLA«

je jubilej, ob katerem se spominjajo številnih uspehov in mednarodnih afirmacij jugoslovanskega društva za širjenje in napredek znanosti in tehnike. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1933, svojo dejavnost pa je zlasti živahno razvilo po osvoboditvi. V mednarodnih znanstvenih krogih je društvo »Nikola Tesla« pridobilo velik ugled kot organizator dveh festivalov znanstveno-tehničnih filmov v Beogradu. Ob jubileju je društvo pred kratkim podelilo zlate, srebrne in bronaste plakete »Tesla« ustanovam in posameznikom za posebne zasluge v popularizaciji znanosti in tehnike v naši državi.

ZAGREB

NAGRADE IZ FONDA VLADIMIRA NAZORA

so za leto 1960 prejeli glasbeni pedagog Svetislav Stančić, dramska umetnica Vika Podgorska, akademski slikar Frano Šimunović in režiser Kosta Spalć. Visoka priznanja je nagrajencem izročila na svečani seji Sabora Hrvatske predsednica odbora Fonda Vladimira Nazora Anka Berus ob navzočnosti večjega števila vodilnih kulturnih in političnih delavcev Hrvatske.

ZAGREBŠKO PIONIRSKO GLEDALIŠČE

je te dni odpotovalo na Švedsko, kjer se bo ansambel udeležil mednarodnega festivala mladinskih kulturno umetniških skupin. Festivala se bodo udeležila mladinska gledališča iz raznih evropskih držav. Pokrovitelj festivala je UNESCO, prireditev pa ima namen zbliževanja otrok in mladine iz raznih držav.

TITOGRAD

DVE NOVI ZNANSTVENI USTANOVI

bosta začeli delovati v Črni gori po odločbi republiškega Sveta za kulturo. To sta Zavod za geološka, kemična in tehnološka raziskovanja, ki bo deloval v Titogradu, in pa Zavod za subtropske kulture, ki bo deloval v Baru ter raziskoval znanstvene pogoje za gojitev južnega sadja in drugih subtropskih rastlin.

POSVETOVANJE ČRNOGORSKIH ZGODOVINARJEV

je bilo posvečeno pripravam na najpomembnejši kulturni in znanstveni načrt Črne gore — pisanju obsežne črnogorske zgodovine. Organizator tega načrta je Zgodovinski inštitut v sodelovanju z Zgodovinsko komisijo CK ZK Črne gore. Na posvetovanju je govoril tudi predsednik Ljudske skupščine Črne gore Blažo Jovanović in poudaril pomen tega načrta, obenem pa je znanstvenikom priporočil, naj čimprej zberejo gradivo za pisanje črnogorske zgodovine v obdobju od 1918. do 1945. leta, da bi dobili pomembni dogodki iz tega časa čimbolj verno znanstveno obdelavo s pomočjo avtentičnih pričevanj udeležencev ljudske revolucije. Na posvetovanju so izbrali tudi uredniški odbor, katerega člani so poleg zgodovinarjev politični voditelji iz NOB.

SKOPJE

1000 DIPLOMANTOV

bo letos zapustilo skopsko univerzo, na kateri je na osmih fakultetah in štirinajstih oddelkih vpisanih več kot 10.000 rednih in izrednih slušateljev. Letos se je število diplomantov v primerjavi z lanskim povečalo za približno 20 odstotkov. Doslej je bilo največ diplomantov v Skopju na Filozofski fakulteti — 1.100, na Medicinski fakulteti jih je bilo skupno 660, po številu diplomantov se nato vrstijo Pravna, Ekonomska, Agronomska in druge fakultete.

RIZ KUMROVEC 53

VČERAJ DANES JUTRI v Ljubljani

Kodeljevo dobilo novo šolo

● V torek popoldne je podpredsednik ObLO Ljubljana-Moste-Polje Polde Maček odprl novo osemletko »Ketteja in Murna« v Koširjevi ulici na Kodeljevem. V novi šoli je 15 učilnic za 30 oddelkov; pouk v dveh izmenah bo obiskovalo približno 1050 otrok. V šoli so tudi vsi ostali, za pouk potrebni prostori, in sodobna telovadnica. Sredstva za gradnjo (200 milijonov dinarjev) je prispeval ObLO Moste-Polje. Z novo šolo bodo precej razbremenili šolo »Vide Pregarčeve«.

(S. I.)

Promet po morju nekoč in danes

● »Sava film«, zavod za šolski in poučni film, je prvikrat v slovenski pomorski zgodovini izdela črnobeli diafilm o prometu po morju nekoč in danes. V njem novinar Igor Prešeren na poljuden način obravnava razvoj morskih prometnih sredstev od dobe pračloveka, ki je dolbel čoln s pomočjo ognja, do najnovejših časov, ko v silnem razmahu tehnike pričakujemo ladjo bodočnosti. Nanizani podatki in slikovni material so spretno podani, gledalca ne utrujajo in bodo zato kot prvi pripomoček v pouku o pomorskem prometu pri nas vsekakor zelo koristni.

(R. Š.)

Razstava na šoli »Zvonka Runka«

● Ob koncu šolskega leta so na osnovni šoli »Zvonka Runka« odprli razstavo, kjer so prikazali izdelke krožkov, ki jih učenci delajo na šoli. Vsi izdelki so bili kvalitetni in zelo praktični, posebno okusno pa je bil opremljen kotiček gospodinjskega krožka. Razstavo so poživile cvetlice, lutke ter izredno lepe slike v raznih tehnikah, ki so jih naredili otroci.

(Š. J.)

Uspešno opravljeni izpiti

● V torek so na ESŠ v Ljubljani končali zaključne izpite, ki so trajali osem dni. En dan so porabili za pismene naloge, tri dni za korekturo nalog in štiri dni za zagovor domačih nalog. Zaključne izpite je opravljalo 241 dijakov, od katerih je 230 uspešno opravilo maturo.

(T. Z.)

Razstava občine Bežigrad

● Od sobote do torka je bila na Gospodarskem razstavišču razstava komunalnega gospodarstva ObLO Ljub.-Bežigrad. Razstava z geslom »Moč gospodarstva je dokaz uspehov delavskega samoupravljanja in osnova za rast standarda prebivalstva« je sodila v okvir praznovanja občinskega praznika — 24. junija. S tabelami, grafikoni, slikami, teksti in izdelki so prikazali svoje uspehe delovni kolektivi podjetij Avtoobnova, Avtomontaža, Metalka, Toplovod, Avtomehanika, gradbeni podjetji Obnova in Bežigrad, Ljubljanske mlekarne, Iskra, Elektrosignal, Elektrotehna, Energoinvest, Odpad, Industrijski biro, JUB, Belinka, Projekt — nizke gradnje, Planica-šport, Elektro Ljubljana-okolica, Elma, Astra, TOPS, Kuverta, Soča, Tuba, TKG, Tobak, Tonosa, Silva, Gozdno gospodarstvo, Lesnina, Tapetdekor, Hrast, Modna oblačila in Tekstil promet. Prikazan je bil tudi urbanistični razvoj občine.

Taborjenje na Visokem

● Kot vsako leto, tako tudi letos prireja društvo prijateljev mladine »Zelena jama« taborenje za vse pionirje in pionirke na področju občine Moste-Polje. Otroci bodo taborili na Visokem v Poljanski dolini. Za vse tabornike bo taborjenje prijetno razvedrilo, saj si bodo otroci nabrali novih moči za naslednje šolsko leto. Taborjenje bo v treh izmenah, in sicer juliju in avgustu.

(T. Ž.)

Kader bodo vzgajali v tovarni

● Pletiljska in šiviljska šola s praktičnim poukom v Gameljnah obstaja od leta 1955, ko so jo ustanovili na pobudo tovarne »Rašica«. Izobraževala je kvalificirani kader pletiljske stroke za tovarno. Pred kratkim pa je delavski svet tovarne »Rašica« predlagal ukinitev te šole, ker ima tovarna zdaj dovolj kadrov, v bodoče pa jih bodo strokovno izobraževali in usposabljali na delovnih mestih v tovarni. Oba zbora OLO Ljubljane sta zato sprejela sklep o ukinitvi te šole.

(S. I.)

Partizanski pohod mladih

Pred nekaj dnevi so odšli na pot, zdaj so se že oglasili iz Oplotnice — s prvega cilja svojega pohoda po partizanskih poteh Koroške in Štajerske.

Ko sem govoril z **Otom Kosom,** predsednikom mladinske organizacije na trboveljski industrijsko-kovinarski šoli, je bilo vseh 50 udeležencev pohoda še sredi živahnih priprav in nemirnega pričakovanja.

Pohodi mladih trboveljskih kovinarjev po partizanskih poteh Pohorja, Koroške in Savinjske doline so že tradicionalni, vedno znova pa jih vodi ravnatelj šole, nekdanji partizan Friderik Matko-Štajerc.

Letošnja pot drži iz Oplotnice prek Zreč, Slovenjega Gradca, Mežice, Luč, Logarske doline, Nazarij, Liboj do Kala in Čeč nad Trbovljami, je pojasnil Oto Kos.

In potem — kot da je uganil moje začudenje nad vztrajnim kulturnoprosvetnim udejstvovanjem na šoli, nad obilico glasbenih instrumentov — je nadaljeval, da bodo pohod vseskozi spremljali prisrčni mitingi, po vzorcu starih partizanskih, na katerih bodo nastopili: šolski orkester, pevski zbor, dramska skupina in recitatorji.

Udeleženci prejšnjih pohodov so vedno znova pripovedovali o teh tovariških večerih, ki so privabili v dvorane ali pa v navadne kmečke izbe vedno največ ljudi, pripovedovali so o srečanjih s starimi partizanskimi borci, pa o razigranih mladinskih plesih. Nestrpni smo, zato pa tudi vztrajni pri vadenju programa, da bi bilo res vse najboljše.

V času pohoda bodo imeli precej srečanj s člani Ljudske mladine v podjetjih in na terenu. Pripravili bodo tudi športna tekmovanja.

Že vnaprej smo si zagotovili sodelovanje znanih borcev iz NOV, ki nas bodo kar najverneje popeljali skozi partizansko zgodovino posameznih krajev. Obiskali bomo tudi več podjetij, položili bomo vence na spomenike in spominske plošče, ter poslušali predavanja o dosedanjem in perspektivnem razvoju posameznih komun. Po dvanajstih dneh se bomo 29. junija vrnili spet v Trbovlje.

(jak)

Nepozaben dan v Šiški

Šestnajsti junij — obletnica smrti narodnega heroja Zvonka Runka, po katerem se imenuje šola v Spodnji Šiški, je bil za učence te šole velik praznik. Vzgojitelji so jim pripravili veliko presenečenje. V dvorani »Ljube Šercerja«, ki je bila polna do zadnjega kotička, je bila prisrčna in programsko bogata proslava. V sporedu so prikazali mladini težavno pot naših narodov, med NOB pa vse do zmage. S petjem in folkloro so učenci lepo ponazorili, kako velik dogodek je svoboda. Za konec so učenci I. razreda prikazali življenje mladine v novi domovini.

J. Š.

Tudi letos podkovani krap na Ljubljanici

Na letošnji prireditvi bodo prikazali življenje ob Ljubljanici od mostiščarske dobe do današnjih dni

Podkovani krap na Ljubljanici je postal že nekakšna tradicionalna prireditev, ki pa jo skušajo organizirati vsako leto poživiti z novimi zanimivostmi. Turistično društvo Ljubljana je skupaj s Turističnim olepševalnim društvom Prule, Ribiško družino Barje, Veslaškim klubom Savica in Ljubljanskim olepševalnim društvom pripravilo za nedeljo 25. junija veliko povorko po Ljubljanici, v kateri bo razen podkovanega krapa sodelovalo tudi več zastopnikov življenja ob Ljubljanici od najstarejših dob pa do danes. Nastopili bodo mostiščarji, Argonavti, ribiči, žabarji, ptičarji in lovci, pa tudi narodne noše in današnji prebivalci.

Povorko bodo ob pol desetih zjutraj začeli hitri športni čolni-osmerci. Približno pol ure za njimi se bo pričel pomikati slavnostni sprevod. Mostiščarji in mostiščarke prepasani z ovčjimi kožuhi, v drevakih, oboroženi s svojim starinskim orožjem. Na velikem splavu bo plula za njimi po Ljubljanici stavba na koleh. Sledili jim bodo Argonavti ki pa bodo imeli zaradi tehničnih ovir žal premajhno barko, da bi lahko dovolj nazorno prikazali starodavno legendo.

Za tem bodo peljali podkovanega krapa; s podkovanim krapom so v srednjem veku Trnovčani dražili Krakovčane, češ, da so le-ti ujeli krapa, ki je imel podkev okoli vratu. Njihova nagajivost se je kasneje spremenila v veselico, ki se je ohranila do današnjih dni.

V povorki bo sodelovalo 60 čolnov s približno 200 udeleženci. Trajala bo — kakor računajo — vsaj poldrugo uro. Vsi čolni bodo za trud in sodelovanje nagrajeni, za tri najlepše pa so razpisane še posebne nagrade. Popoldne bo v prostorih Partizana v Trnovem velika ribiška veselica.

Na Mirenskem polju pri Novi Gorici je bilo v nedeljo tekmovanje traktoristov v globokem in navadnem oranju ter v spretnostni vožnji. Tekmovanje je organizirala komisija okrajnega odbora Ljudske tehnike v sodelovanju z društvom traktoristov in kmetijskih strojnikov. Sodelovale so ekipe kmetijskih zadrug in kmetijskih posestev z območja Nove Gorice, Vipavske doline in iz Brd. Ekipno so zmagali traktoristi zadružnega vinarstva iz Dobrovega, tik za njimi je bila ekipa splošnega kmetijskega gospodarstva Gorica. Za kmetijsko mehanizacijo se zanimajo tudi pionirji, saj so bili med tekmovalci kar štirje. — Na sliki: Najmlajši tekmovalec. Foto: Perat

Nočna igra luči in vode pri vodometu v Komenskega ulici v Ljubljani Foto: M. Remec

Poročilo protiperonosporne službe

Včeraj je bilo toplo vreme brez dežja. Na Primorskem so prevladovale srednje dnevne temperature okrog 25 stopinj Celzija. Najvišje temperature pa so se dvignile do 32 stopinj Celzija; v drugih vinorodnih območjih Slovenije so bile srednje dnevne temperature okrog 20 stopinj Celzija, najvišje pa so dosegle 27 stopinj Celzija.

NAPOVED: Zaradi previsokih dnevnih temperatur obstaja nevarnost pojava oidija na vinski trti, predvsem v vinogradih Primorske, Bele krajine, Bizeljskega in Haloz. Zato svetujemo vinogradnikom omenjenih vinogradniških okolišev, naj nemudoma žveplajo vinsko trto z žveplom v prahu ali pa škropijo z 0.3 odstotnim Cosanom ali Thiovitom ali Sumporolom.

Poročilo protifitoftorne službe

Opozarjamo »pridelovalce krompirja v okolici Postojne, Pivke in območja Bloške planote, da pričnó s prvim škropljenem zgodnjih in srednje poznih sort krompirja proti krompirjevi plesni (fitoftori). Po obvestilih terenskih opazovalcev se je krompirjeva plesen pojavila v glavnem po vsej Sloveniji. Zaradi takega stanja je nujno potrebno po vseh področjih pospešiti in zaključiti prvo škropljenje zgodnjih in srednje poznih sort krompirja. Škropljenje je tembolj nujno, ker je pojav plesni močan in se bo ob povečani vlagi bolezen hitro razširjala in lahko močno prizadela proizvodnjo. Opazovalci so nas tudi že opozorili na prvi pojav plesni na poznih sortah in predvidevamo, da bo ob ugodnih pogojih za razvoj bolezni potrebno škropiti tudi pozne sorte, zato opozarjamo opazovalce naj spremljajo napovedi in se pripravijo na škropljenje.

Prav tako se istočasno močno širi tudi koloradski hrošč. Zato dodamo sredstvom proti krompirjevi plesni še sredstva proti koloradskemu hrošču kot so Pantakan, Diditin, Lindapin, Lindan, Dieldrin itd.

KMETIJSKI INŠTITUT IN HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD LRS

Opozorilo sadjarjem

Opozarjamo sadjarje, da je sedaj pravi čas za škropljenje sadnega drevja proti jabolčnemu zavijaču. Zato svetujemo sadjarjem, naj takoj poškropijo jablane in hruške z 0,15 % Parationom 20 ali 0,25 % Diazinom 20. S temi sredstvi boste istočasno uničili jabolčnega zavijača in ameriškega kaparja. Če hočete podaljšati delovanje škropiva proti jabolčnemu zavijaču, dodajte še 0,4 % svinčenega arzenata. Za istočasno zavarovanje jablan in hrušk pred škrlupom pripravljenemu škropivu proti jabolčnemu zavijaču dodajte še 0,25 % Ortocida ali 0,3 % Dithana.

V jablanovih nasadih, kjer se je močno pojavila jablanova plesen, pa namesto dithana in Ortocida raje uporabljajte 0,2 do 0,3 % Cosan ali Thiovit ali Sumporol, ki hkrati učinkuje proti škrlupu in jablanovi plesni.

Kmetijski inštitut Slovenije

IZ NAŠIH KOMUN

● JESENICE

Brez analiz je težko gospodariti

Kolektivi še vedno niso dovolj seznanjeni z novim gospodarskim sistemom, so ugotovili na obč. konferenci SZDL na Jesenicah. Tudi gospodarskega gibanja v letošnjem letu v večini podjetij še ne obravnava širši krog proizvajalcev. Razprave se zaustavljajo le pri težavah, ne sučejo pa se globlje, okrog vzrokov. Zlasti v manjših podjetjih organi samoupravljanja ne razpolagajo dovolj hitro s podatki in analizami, kar otežkoča boljše gospodarjenje.

EKONOMSKE ENOTE NAJ ODLOČAJO TUDI O USTVARJANJU DOHODKOV

Nekateri očitajo posameznim ekonomskim enotam miselnost, češ da vidijo decentralizacijo delavskega samoupravljanja samo v tem, da lahko delijo osebni dohodek.

»Toda, mar jih ne silijo vodstva podjetij sama v taka pojmovanja?« pripominjajo drugi. »Med pristojnostmi, ki so jih dobile ekonomske enote v nekaterih podjetjih v jeseniški občini, je v glavnem le delitev osebnega dohodka, ne dajo pa jim še pristojnosti, da bi odločale predvsem tudi o ustvarjanju celotnega čistega dohodka.«

LJUDJE NAJ BOLJ VARČUJEJO IN SE MANJ ZADOLŽUJEJO

V jeseniški občini so se hranilne vloge povečale v prvih štirih mesecih letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lani za 31,5 odst. (od 170,426.000 na 223,761.000 din). Potrošniški krediti pa so se povečali od 147,898.000 do 163,207.000 din, torej le za 10,3 odst.

Kupna moč prebivalstva v občini se je torej letos dokaj povečala.

M. Z.

SKAKALNI STOLP JE DOGRAJEN

Plavalni bazen ali javno kopališče na Jesenicah, ki so ga dogradili za minulo plavalno sezono, so letos dopolnili še z otroškim bazenom in skakalnim stolpom. Oba privabljata dnevno številne opazovalce, ki komaj čakajo, da bodo kopališče odprli. V teh dneh še urejujejo in opremljajo prostor okoli kopališča, tako da bo to najpozneje z julijem odprto. Kopališče sodi med enega najvažnejših športnih objektov na Jesenicah in bo lahko sprejemalo po nekaj tisoč kopalcev na dan.

P. U.

Umrl je Rajko Gradnik

BLED, 21. jun. Sinoči je umrl na Bledu v 81. letu starosti Rajko Gradnik, šolski nadzornik v pokoju. Rodil se je leta 1880 v Medani na Primorskem, gimnazijo je obiskoval v Gorici, učiteljišče v Kopru. Že leta 1899 je nastopil svoje prvo službeno mesto v Kozani, kjer je služboval vse do leta 1920, ko je prišel na Bled, kjer se je stalno nastanil. Tu je bil sprva učitelj, nato nadučitelj in šolski nadzornik do leta 1937, ko je bil upokojen. Tudi po upokojitvi je še vedno delal na prosvetnem področju, na glasbeni šoli pa vse do zadnjih dni. Ukvarjal se je tudi z znanstvenim delom. Njegove razprave so poznane med geografskimi in geološkimi strokovnjaki. Še posebno so znane njegove razprave o hidrografskih in toplotnih razmerah Blejskega in Bohinjskega jezera. Pripravil je tudi ogromno gradiva o razvoju turizma na Bledu; ta njegova zbirka je med redkimi, kjer so zbrani podatki o zgodovini turizma na Bledu in okolici.

B. B.

RIZ KUMROVEC 53

Ribiči in ribištvo

Vsako minuto štiri ribe

Utrinki z državnega prvenstva v lovu rib na Otočcu

Med slovenskimi rekami sodi Krka po svoji lepoti, bogastvu vodne flore in faune, med najzanimivejše ribolovne športne vode v Sloveniji. Njen izreden pomen za športni ribolov je v tem, da je mogoče z enega mesta ujeti tako soma, ki je riba nižinskih tokov, kakor tudi sulca, katerega domovanje so bistvi tolmuni zgornjih delov naših rek. Redki so primeri, da gre ribič praznih rok od te reke, saj živi v Krki kar 27 vrst rib.

Prav zaradi te prednosti je bila izvedba letošnjega državnega prvenstva v metih obtežilnika in umetne muhe ter tekmovanja v lovu rib, katerega organizacijo je Zveza športnih ribičev FLRJ poverila Ribiški zvezi Slovenije in Zvezi ribiških družin Novo mesto, prirejena ob smaragdno zeleni Krki na Otočcu — biseru naše Dolenjske. 32 najboljših športnih ribičev Jugoslavije v 6 republ. ekipah se je pomerilo med seboj, nekonkurenčno pa so nastopili še trije vrhunski francoski tekmovalci. V treh urah lova je zmagal od Jugoslovanov Novomeščan Ivo Podrgajs s 4705 točkami, ekipno pa Slovenija (Podrgajs, Rifelj, Gostiša) : rezultatom 10.605 točk, kar je za 3967 točk več od drugoplasirane ekipe LR Hrvatske.

Pri tekmovanju v lovu rib s plovcem za uspeh ni važna samo sreča, marveč tudi izbira mesta, pribora, vabe in tehnika posameznega tekmovalca, kar je največkrat odločilnega pomena. O tem se je lahko vsak udeleženec prepričal pri Francozu g. Sinardu, ki je dosegel od vseh nastopajočih, čeprav ne v konkurenci, najboljši uspeh — 5072 točk. Ujel je skupaj 389 rib ali povprečno vsako minuto dve, v prvem polčasu pa celo 4 na minuto! Uporabljal je precej dolgo ribiško palico, fino vrvico, majhen in lahak plovček — brez obtežitve ter izredno majhen trnek št. 21. Lovil je tako mojstrsko, da ga je bilo vredno gledati. Ob vsakem izvleku ribe je po malem krmil z nekakšno ovlaženo zmesjo zdroba in kruha. Sicer so tudi nekateri naši tekmovalci pokazali veliko spretnost pri uporabi ribiškega pribora, vendar pa jim še manjka posameznih fines, ki se jih bodo morali naučiti ob podobnih prireditvah od mednarodnih »asov«. Omenimo naj še, da je bil uspeh lova zelo dober, saj so tekmovalci skupaj ujeli nad 28 kilogramov rib.

V času tega prvenstva je bilo med ekipama Jugoslavije in Madžarske tekmovanje v metu obtežilnika in umetne muhe za tako imenovani »Pokal Evrope«. Zmagala je ekipa Jugoslavije z rezultatom 8 : 4.

V. F.

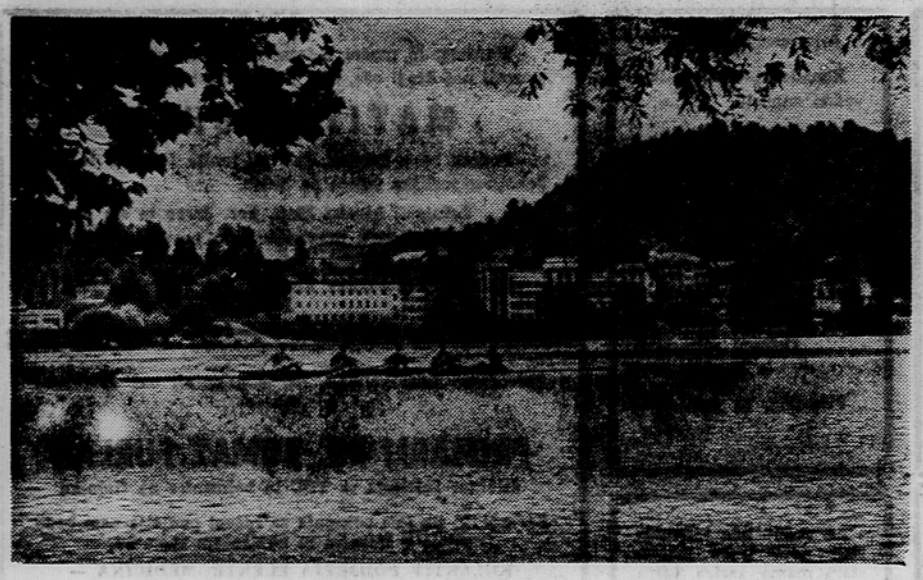
Francoski tekmovalec g. Sinard je ujel največjo ribo

V kobariški ribogojnici

Pod zelenimi obronki Stola in Matajurja se zrcalijo naravni bazeni kobariške ribogojnice in belo poslopje z valilnico. Obiskujejo jih skupine domačih in tujih turistov ter šolski otroci. Istega dne kot jaz je obiskala ribogojnico tudi skupina šolarjev iz Robedišč, naše skrajne zahodne meje. Napeto so si ogledovali valilnico in naravne bazene, v katerih so švigale velike postrvi.

Ob tej priložnosti nam je upravnik ribogojnice Anton Uršič povedal, da bodo letos poleg štirinajstih, ki jih že imajo, zgradili še dva nova naravna bazena. Letos so vzredili okrog 2 milijona zaroda. Dobršen del iker ameriških postrvi so izvozili v Belgijo, Italijo in celo v Libanon. Mimo tega bodo v tem letu vzredili približno 1000 kg potočnih rib za potrebe gostišč v Gornjem posočju, ki je zelo privlačno za domače in tuje turiste. Letos se lahko v dogovoru z ribiškimi družinami ukvarjajo med letnimi počitnicami tudi s športnim ribolovom. Kobariška ribogojnica je velikega pomena tudi za pomnoževanje ribjega zaroda Soče in njenih pritokov. Da bo še bolj privlačna, nameravajo v prihodnosti še lepše urediti njeno okolje in park.

J. P.

Pogled na Blejsko jezero med veslaško regato

PRED VELIKO MEDNARODNO VESLAŠKO REGATO NA BLEDU

PRVA TRDNA PREIZKUŠNJA

Komaj dober teden dni nas še loči (1. in 2. julija) od obeh dni, ko se bodo naši najboljši veslači na XI. mednarodni regati na Bledu pomerili v močni mednarodni konkurenci.

Ta mednarodna regata je letos druga preizkušnja naših veslačev. Prvič so se zbrali na Bledu 1. maja, zdaj pa bodo še v mnogo večjem številu pokazali, kaj zmorejo in kako so se pripravili za letošnjo sezono. Strokovnjaki bodo po tem nastopu že lahko ocenili, ali imamo kaj ekip na mednarodni ravni, da bi jih lahko pripravili za letošnje evropsko prvenstvo v Pragi ali nemara tudi še za svetovno prvenstvo v Luzernu leta 1962.

Regatni odbor na Bledu medtem zaključuje priprave. Prijave so v glavnem zbrane, le nekaj zamudnikov, kakor je pri nas že dolgo »v razvadi«, ni poslalo podatkov, čeprav je gotovo, da bodo navzoči. Skupno računajo prireditelji z udeležbo okoli 20 klubov in 270 veslači in veslačicami. Na sporedu je 12 disciplin za člane, mladince in ženske. Najštevilnejši bodo tekmovalci Arga iz Izole, Mornarja iz Splita, Save in Mladosti iz Zagreba, saj bodo zastopani v skoraj vseh disciplinah.

Kako pa bo letos s tujimi tekmovalci? Vzlic raznim težavam je regatnemu odboru le uspelo pridobiti več tujih ekip, tako da bo mednarodna konferenca prav v vseh disciplinah za člane in ženske dovolj zahtevna. Svoje čolne bodo poslali Romuni, Vzhodni Nemci, Italijani, Čehoslovaki in Poljaki. V ženskih disciplinah pa se bodo — kakor že vsa leta — vnovič predstavile Romunke in letos prvič tudi Čehoslovakinje. Konkurence bo torej dovolj in bodo morali naši pokazati dokaj tehnične ga znanja in tudi kondicije, če bodo hoteli imeti v sredini kaj besede. Znano je namreč, da tuji tekmovalci na Bledu kar naprej pobirajo večino pokalov za prva mesta, ker naši ob tako zgodnjem terminu navadno še niso pripravljeni. Upajmo, da bo letos drugače. Izredno hudo konkurenco bodo imele letos tudi veslačice Arga iz Izole. V borbi z močnimi gostjami iz Romunije in Čehoslovaške, ki so med prvimi v Evropi, bodo imele priložnost dokazati, koliko so podkovane in ali so zadosti močne za nastop na evropskem prvenstvu.

Letošnje tekmovanje bo zlasti važno zaradi izbire naše reprezentance za troboj med Zah. Nemčijo, Avstrijo in nami, ki bo 15. julija v Passau

Na tem troboju bomo startali v vseh sedmih članskih disciplinah.

Slovenski mladinski veslači bodo morali prav tako čimveč pokazati, kako so se pripravljali za letošnje nastope. Po tej regati bodo določene ekipe, ki bodo zastopale Slovenijo na troboju s Koroško in Trstom, in sicer prihodnjo soboto za tem — prav tako na Bledu. Slovensko prvenstvo bo dan pozneje na istih progah.

Prav gotovo bodo prve julijske veslaške prireditve na Bledu privabile tudi trume gledalcev, saj je naš kraj ob takih dogodkih cilj tisočev, ki si želijo sonca, vode in športnega užitka.

B. B.

NAŠI KAJAKAŠI SO SE VRNILI IZ ITALIJE

VISOKA MESTA V MERANU

LJUBLJANA, 21. junija. — Z velikih mednarodnih kajakaških tekem v Meranu, ki so se jih udeležili tekmovalci iz Avstrije, Zahodne Nemčije, Švice, Italije in Jugoslavije, se je vrnilo slovensko zastopstvo. Vodja ekipe inž. Polde Leskovar je v kratkih besedah povedal nekaj zanimivih podrobnosti z nastopov, hkrati pa pohvalil visoke plasmaje ljubljanskih in novogoriških tekmovalcev.

»Na zelo divji vodi sta se najbolj izkazala ljubljanska kanuista Žitnik—Žitnik, ki sta bila v spustu prva, v slalomu — in celo v obeh vožnjah — pa prva med petnajstimi izbranimi čolni. Mešani par Justin—Bernotova sta nastopala med člani in prišla v obeh preizkušnjah na šesto mesto. V kategoriji F-1 so se izkazali Novogoričani, ki so bili v ekipnem seštevku prvi in so tako prejeli pokal predsednika italijanske republike. V posamični razvrstitvi je bil Bone 7. v spustu (če ne bi zamudil starta, bi bil gotovo prvi!), v slalomu pa so se slovenski zastopniki razvrstili takole: 2. Bone, 4. Špacal in 7. Mozetič.«

Res uspeh torej, za katerega zaslužijo naši kajakaši vse priznanje.

—eb

REPUBLIŠKA PRVENSTVA V ODBOJKI KONČANA

SODNIKI – KAMEN SPOTIKE

Ceprav je bilo zadnje kolo odigrano šele zadnjo nedeljo, so bili prvaki v vseh petih republiških ligah znani že prej, saj so vsak v svoji ligi zmagali prepričljivo. Ves čas tega tekmovanja so bili sodniki zelo neresni, saj so manjkali kar na petih tekmah iz zaslužijo za to najstrožje kazni. V I. republiški ligi so bili rezultati zadnjega kola naslednji:

Hoče : Ljubljana 2:3, Novo mesto : Kamnik 3:1, Mežica : Hoče 0:3.

LESTVICA					
Ljubljana	7	7	0	21:4	14
Novo mesto	7	6	1	19:8	12
Fužinar	7	4	3	18:13	8
Kanal	7	3	4	13:16	6
Kamnik	7	3	4	12:17	6
Hoče	7	2	5	11:17	4
Mežica	7	2	5	10:17	4
Jesenice	7	1	6	8:19	2

V ženski republiški ligi sta prvaka prvega dela Novo mesto — zahod in Branik — vzhod. Rezultati zadnjega kola:

Kamnik : Tegrad 3:0, Triglav : Jesenice 3:1, Novo mesto : Sežana 3:0, Novo mesto: Kamnik 2:3, Sever : Fužinar 3:1, Maribor II: Zoris 0:3.

LESTVICI:					
VZHOD:					
Branik	4	3	1	11:4	6
Sever	4	2	2	8:7	4
Fužinar	3	2	1	7:7	4
Zoris	4	4	0	12:2	8
Maribor II	3	1	2	3:6	2
ZAHOD:					
Novo mesto	5	4	1	14:8	8
Kamnik	5	4	1	14:6	8
Sežana	5	4	1	12:9	8
Jesenice	5	1	4	9:14	2
Triglav	5	1	4	9:12	2
Tegrad	5	1	4	6:12	2

V II. republiški ligi sta ostala oba prvaka neporažena in sta tako že po spomladanskem delu prvenstva najresnejša kandidata za prvo ligo. Rezultati zadnjega kola: Olimpija : Triglav 3:0, Izola : Zirovnica 0:3. Trebnje : Tegrad 0:3.

LESTVICA – ZAHOD:					
Tegrad	7	7	0	21:0	14
Olimpija	7	6	1	18:6	12
Crnuče	6	4	2	13:3	8
Kropa	5	3	2	10:9	6
Zirovnica	5	2	3	8:11	4
Izola	7	2	5	7:18	4
Triglav	6	1	5	8:16	2
Trebnje	7	0	7	8:21	0
VZHOD:					
Zoris	4	4	0	12:2	8
Maribor	3	2	1	8:4	4
Slov. Bistrica	3	2	1	6:4	2
Turbina	4	1	3	5:9	2
Ljutomer	4	0	4	0:12	0

A. Hvala

Slavnostna akademija v Medvodah

Te dni je Partizan v Medvodah priredil prvi večerni telovadni nastop na novourejenem betonskem prostoru. Sredstva za ureditev telovadnega prostora, na katerem je igrišče za košarko, rokomet in odbojko, sta prispevala tovarna »COLOR« in domači ObLO.

Na dobro razsvetljenem prostoru je najprej spregovoril načelnik Dare Krajšek, ki je opisal delo in program društva, medtem ko so program izvajali člani vseh oddelkov. Najbolj so navdušili mlajši oddelki, člani z nastopom konja čez konja in vaje na bradlji ter ritmične sestave Sonje Krajškove. V vajah na drogu so se odlikovali Janez Mihovec, Metka Berjak in Ivanka Dernič.

Gledalcev je bilo več ko 400. S tem nastopom so posebej počastili 20-letnico vstaje.

S. S.

Proslava 50-letnice Hajduka

Split, 21. junija. V okviru proslav za 50-letnico splitskega Hajduka se bo njegova nogometna enajstorica 25. t. m. pomerila z brazilskim moštvom Maderuira. Ta ekipa je na zadnjem šampionatu države Rio de Janeira zasedla četrto mesto.

Italijanska atletska elita za Beograd

Rim, 21. junija. Včeraj je italijanska atletska federacija dokončno določila reprezentanco, ki se bo v četrtek in petek merila z Jugoslavijo v Beogradu.

V ekipi Italije bodo nastopili: v teku na 100, 200 m in 4 x 100 m Berruti, Cazzola, Nobili, Montanari in Sardi, v teku na 400 m in štafeti 4 x 400 m Barberis, Catola, Spraschini, Morale in Biachi, 800 m: Spinozzi, Tamiozzo, 1.500 m: Poro, Rizzo, 5.000 in 10.000 m: Ambu, Antonelli, 110 m z ovirami: Mazza, Cornachia, 400 m z ovirami: Morale, Catola, 3.000 m z ovirami: Sommaggio in Costa, višina: Martini, Velluti, daljina: Pacagnella, Terezziani, troskok: Cavalli, Vecchione, palica: Ghezzi, Scaglia, kladivo: Meconi, Monti, disk: Grossi, Rado, kopje: Lievore, Onagnuto, krogla: Cristin, Lucioli. Kapetan italijanske reprezentance bo na tem dvoboju Livio Berruti, olimpijski zmagovalec in svetovni rekorder v teku na 200 m.

Zakaj brez Važiča proti Italiji

Ljubljana, 21. junija. — Vest, da zvezni kapetan Lenert celjskega tekača Važiča ni upošteval pri sestavi državne atletske reprezentance za sobotni in nedeljski dvoboj z Italijo, je v javnosti naletela različna ugibanja. Od sekretarja AD Kladivarja Draga Bradača pa smo zvedeli, da Važič ne more na start zaradi poškodbe, ki ga je odvrnila že od nastopa na mednarodnem mitingu v Zagrebu. Zdravniki so mu priporočili zdravljenje na morju; sicer pa pričakujejo, da bo potlej Simo Važič lahko spet treniral in tekmoval.

Šahovska ekipa Zahodne Nemčije v Oberhausenu

Oberhausen, 21. jun. Nemška šahovska federacija je določila naslednjo reprezentanco, ki bo nastopila na evropskem šahovskem prvenstvu: Unzicker, Schmidt, Bamberg, Darga, Teschner, dr. Tröger, Pfeifer, Schuster, Eisinger, Niephaus, Klemens, Pesch in Weiss. Nemška reprezentanca bo v I. kolu nasprotnik Jugoslavije.

Belo nogometno blago na Švedskem

Kupčija z nogometnim belim blagom gre zmeraj bolj v klasje. Za deželami Južne Amerike so nabavljavci zadnji čas razpredli svoj posel tudi po nordijskih državah, predvsem seveda na Švedskem, kjer je bilo tu in tam še »kaj primernega«. Toda tudi Švedom se je to trgovanje že uprlo; zadnji nogometaš, ki so mu dali izpisnico, je bil Andersson (AIK), ki so si ga nabavili pri Udinesu, vsi ostali pa, ki mislijo s trebuhom za kruhom, bodo morali za prvi čas počakati najmanj leto dni... Predsediik nogometne zveze minister Lange je dejal, da spričo nenehnih poslovnih pogajanj, raznovrstnih čenč in nelojalnega licitiranja ni videl nobenega drugega izhoda, kakor da kratko malo prepove sleherno preseljevanje nogometašev v tujino, če naj delo med njimi teče kakor se spodobi. Kajti pod pezo vseh teh spletk in denarnih vab so bili tudi igralci sami že vsi živčni...

KOŠARKARICE ZA »POKAL JUGOSLAVIJE«

Danes začetek

Danes se bo v Zagrebu začel velik meddržavni turnir za košarkarice, ki se bodo prihodnje dni borile za »Pokal Jugoslavije«. Na turnirju sodelujejo reprezentance ČSSR, Madžarske, Francije in Jugoslavije. To bo četrta repriza turnirja za »Pokal Jugoslavije«, katerega so doslej dvakrat osvojile Bolgarke, enkrat pa domače košarkarice.

Jugoslovanska reprezentanca bo tokrat nastopila v pomlajeni postavi, saj so nekatere dolgoletne reprezentantke preteklo jesen zapustile košarkarska igrišča. Za jugoslovanske barve bodo to pot igrale: Zokovićeva, Mrakova, sestri Meglaj, Pešićeva, Radovanovićeva, Kaluševićeva, Šaranovićeva, Jovičićeva, Kaleničeva in Pavlikova.

ČSSR – Branik 81:30

MARIBOR, 21. junija. Sinoči je v Mariboru gostovala ženska košarkarska reprezentanca ČSSR, ki bo konec tedna nastopila na meddržavnem turnirju za »Pokal Jugoslavije« v Zagrebu. V prijateljski tekmi je premagala domači Branik 81:30 (47:13). Sodila sta Brumen in Čižek iz Ljubljane.

Naši alpski smučarji ne mirujejo

Zvezni trener Jaka Magušar o smotrnem in neprekinjenem treningu svojih varovancev za svetovno prvenstvo v Chamonixu leta 1962

Naši izbrani alpski smučarji — kandidati za svetovno prvenstvo, ki bo za alpske discipline prihodnje leto od 11. do 18. februarja v Chamonixu, ne držijo križem rok, marveč se pripravljajo po že vnaprej proučenem načrtu. Kandidati — 15 jih je — so bili te dni v Ljubljani na zdravniškem pregledu in preglednem tekmovanju (tako imenovanem testu).

Zvezni trener za alpske discipline Jaka Magušar nam je pokazal izvide, iz katerih je bilo na primer razvidno, da je izmed kandidatov najbolj spreten Janez Šumi, pri plezanju 5 m visoko se je najbolje odrezal Tomaž Jamnik, najhitrejši pri teku pa je bil 17-letni Aleš Guček, ki je pri petih »žabjih skokih« dosegel največjo daljino 13 metrov, dvignil pa je tudi 89 kg težko breme kakor večina ostalih strarejših. V preskokih se je najbolj izkazal Gert Dokša in prav tako v vzdrževalnostnih sprintih po 150 m. Pravzaprav pa naj postrežemo s končnim plasmajem po sedmih disciplinah, v katerih so se preizkušali naši znanci z belih strmin: **Gučeк, Jamnik, Dokša, Šumi, Pustoslemšek, Lakota, Križaj, Vogrinc, Mirko Klinar, Sokliič** itd. In še smučarke: **Ankele, Zupančič, Krista Fanedl, Rutar, Klofutar itd.**

KAJ PA POLETI, SMO VPRAŠALI TOVARIŠA MAGUŠARJA?

Trening bo večkrat skupen, in seveda ne samo poleti, marveč vse do tekmovalne sezone. Od 4. do 8. julija bomo na snegu nad Kočo na Gozdu in na plazu pod Prisojnikom. To bo pregled tehničnega znanja in hkrati odpravljanje napak. Potem bodo morali kandidati trenirati daije sami pod okriljem lastnih klubov, ki nas bodo morali vsak mesec o tem tudi obveščati. V avgustu se bomo zopet zbrali za osem dni in na ponovnih preglednih tekmovanjih ugotovili, kdo ni počival.

Septembra bomo vnovič na snegu — je nadaljeval tovariš Magušar. Trenirali bomo na triglavskem ledeniku — pet ali šest dni. V oktobru bo trening na plazu pri Češki koči. Hkrati s preglednim tekmovanjem, ki bo sledilo, bo tudi specialni zdravniški pregled. Pospešeni trening na snegu bo v novembru. Med 10-dnevnim bivanjem v Cervinii, ki seveda ne bo poceni, moramo »prevoziti« 350 do 400 km smuka. Po kratkem odmoru se bomo znova srečali v Kranjski gori, kjer se bomo pet dni posvetili predvsem slalomu. Sredi decembra bo »drugi del« treninga v smuku na Vitrancu, če pa ne bo dovolj snega, pa v Val d'Isère ali pa v Badgasteinu.

ALI IMATE SREDSTVA ZA IZVEDBO TEGA NAČRTA?

Ne vem, ali jih bo dovolj. Smučarska zveza Jugoslavije je dala za vse kandidate — tudi tekače in skakalce — vsega skupaj 6 milijonov dinarjev, vendar bodo teh sredstev največ deležni skakalci, seveda glede na njihove večje uspehe v preteklih dveh sezonah. Strinjam se s tem, toda upoštevati bi bilo treba, da je trening alpskih smučarjev zaradi dragih vzpenjač skoraj še enkrat dražji.

V naslednjih vrsticah objavljamo lestvice najboljših jugoslovanskih alpskih smučarjev in smučark, ki jih je po rezultatih v pretekli sezoni sestavil zvezni kapetan za alpske discipline inž. August Pohar. Zaradi premajhnega števila tekmovanj je sestavljavec strnil dosežke posameznikov v vseh treh disciplinah — smuku, slalomu in veleslalomu v eno oceno oziroma lestvico.

LESTVICA NAJBOLJŠIH ZA SEZONO 1960/61

ČLANI:
1. Peter Lakota (Jes.)
2. Janez Šumi (Triglav)
3. Ludvik Dornik (Ljubelj)
4. Tomaž Jamnik (Tr.)
5. Peter Križaj (Ljubelj)
6. Boris Limovšek (Kranjska g.)
7. Ljubo Rakovič (Tr.)
8. Vinko Švab (Ljubelj)
9. Jože Klinar (Jes.)
10. Jože Nograšek (Enot.)

ČLANICE:
1. Slavica Zupančič (Tr.)
2. Maja Rutar (Tr.)
3. Krista Fanedl (Enot.)
4. Barbka Jamnik (Tr.)
5.—6. Lojzka Praček (Jes.), Majda Ankele (Tr.)
7. Gabriela Zdovc (Prevalje)
8. Mara Hronjec (Fuž.)
9. Vera Kodvič (Jes.)
10. Gordana Simić (Sarajevo)

MLADINCI:
1. Fric Detiček (Kr. g.)
2. Gert Dogša (Branik)
3. Peter Starc (Tr.)
4. Alojz Fanedl (Fužinar)
5. Mirko Klinar (Jes.)
6. Peter Bolkin (Jes.)
7. Oto Pustoslemšek (Mežica)
8. Dušan Golec (Br.)
9. Radovan Martinović (Romanij.
10. Jože Mošič (Kr. g.)

MLADINKE:
1. Milka Fanedl (Fuž.)
2. Zmaga Klofutar (Kr. g.)
3. Betka Ravtar (Kr. g.)
4. Breda Jakelj (Kr. g.)
5. Jelka Pelan (Enot.)
6. Marija Usenik (Enot.)
7. Vera Černelič (Kr. g.)
8. Dubravka Wolf (Zagreb)
9. Vida Tevž (Fuž.)
10. Mesto ni oddano zaradi pomanjkanja startov posameznih tekmovalk.

NA ZASEDANJU IOC V ATENAH

Termini za l. 1964 dokončni

ATENE, 21. junija. V nadaljevanju zasedanja mednarodnega olimpijskega komiteja so njegovi člani sklenili, da bodo prihodnje olimpijske igre od 11. do 26. oktobra 1964 v Tokiu. Po že sestavljenem programu bo 11. oktobra slavnostna otvoritev, tekmovanja sama pa se bodo začela šele dva dni pozneje. Odbor je dalje odločil, da se morajo Japonci dokončno dogovoriti do letošnjega novembra, ali bodo lahko priredili to športno manifestacijo. Prav tako so določili datume za zimsko olimpiado in sicer od 29. januarja do 9. februarja 1964 — v Innsbrucku. IOC je na tej seji odklonil sovjetski predlog, da bi lahko zaradi bolezni v zadnjem hipu sametjavali tekmovalca.

Na plenarni seji včeraj so se med drugim pogovarjali o pomoči afriškim in azijskim državam. Na francoski predlog je bila odrejena posebna komisija s francoskim delegatom de Bomon na čelu, katere naloga pa bo, da bo na prihodnjem sestanku IOC poročala o ukrepih, ki bi bili najprimernejši za razvoj športa v teh državah.

TENIS

Miheličeva – prvakinja

V nadaljevanju teniškega turnirja Olympije so odigrali tudi zaključno igro s članicami. Bogdana Mihelič je pri tem pripravila izredno presenečenje in premagala Skuljevo 6:1, 4:6, 6:4. V tekmi članov za tretje mesto je Cebular odpravil Breskvarja 6:4, 6:4, v finalu članov B pa Razboršek inž. Jagodiča 6:1, 6:3.

Lesna industrija LIKO, Borovnica

RAZPISUJE

ZASEDBO NASLEDNJIH DELOVNIH MEST, IN SICER:

več kvalificiranih MIZARJEV

za montažo vrat v delavnici in na stavbah

POGOJI: KVALIFICIRANI MIZAR Z IZPITOM IN NEKAJ PRAKSE.

NASTOP SLUŽBE TAKOJ ALI PO DOGOVORU. PISMENE PONUDBE POŠLJITE NA GORNJI NASLOV.

5136

SLOVENIJALES

LJUBLJANA

PRIREJA NA GR SEJEM POHIŠTVA SLOVENSKE POHIŠTVENE INDUSTRIJE OD 24. JUNIJA DO 4. JULIJA 1961

Sodelujejo: MARLES Maribor, BREST Cerknica, TAPO Ljubljana, TOVARNA POHIŠTVA Nova Gorica, STOL Kamnik itd. — Na sejmu bodo prodajali kvalitetne izdelke po ugodnih cenah. — Organizirana kreditna služba. — Nagrade: 20.000 din, 50.000 din in 100.000 din. — Ogled brezplačen, interesenti, izkoristite ugodno priložnost!

5140

TOVARNA ELEKTRIČNIH APARATOV — LJUBLJANA, RIMSKA CESTA ŠTEVILKA 17 — SPREJME V DELOVNO RAZMERJE:

VEČ STRUGARJEV,
KLEPARJA,
VEČ REZKALCEV,
BRUSILCA,
VEČ ELEKTROMEHANIKOV,
PRIUČENEGA PLESKARJA in
VEČ DELAVCEV za notranji transport

Pismene ponudbe pošljite v **Splošni sektor podjetja.**

5134

PODJETJE **»ELEKTRONABAVA« – Ljubljana, Resljeva c. 18,** razpisuje prosti delovni mesti:

1. blagajničarke
2. stenodaktilografa

Pismene ponudbe pošljite na **Upravo podjetja.** 5150

T A M

Prodajalna in skladišče »TAM« – Maribor, Glavni trg štev. 25 – bosta imela

POLLETNI POPIS BLAGA v času od 26. junija do 1. julija 1961. leta.

PRODAJA VOZIL BO TUDI V ČASU POPISA!

5154

Obveščamo vse cenjene odjemalce, da bo polletni POPIS BLAGA v naših poslovalnicah, in sicer:

V POSLOVALNICI »MERKUR«, CELJE, Gubčeva št. 4. v dneh 23. in 24. junija 1961;

V POSLOVALNICI »LABOD«, CELJE, Mariborska c. 31, dne 24. junija 1961;

V POSLOVALNICI »ŽELEZNINAR«, CELJE, Stanetova 4, od 28. do 29. junija 1961;

V POSLOVALNICI »ŽELEZNINAR«, ŽALEC, dne 23. in 24. junija 1961.

V času popisa ne bomo izdajali blaga ter prosimo stranke, da to upoštevajo. 5133

ŽELEZNINAR – CELJE

Glede na objavo TNZ OLO LJUBLJANA v »DELU«, 20. junija 1961, sporočamo cenjenim strankam, da smo začeli s

HNIČNIMI PREGLEDI MOTORNIH VOZIL

Cene pregledov so naslednje:

1. za motocikle	800 din
2. za osebna vozila	1.200 din
3. za tovornjake, poltovornjake, avtobuse in avtobusne prikolice	3.000 din
4. za tovorne prikolice	2.000 din

»LJUBLJANA TRANSPORT« – LJUBLJANA, CELOVŠKA CESTA ŠTEVILKA 164.

IZLETNIK

TURISTIČNA AGENCIJA **Ljubljana, Celovška 121-III** razpisuje delovni mesti

FINANČNIH KNJIGOVODIJ

Interesenti naj se zglasijo v **Tajništvu agencije** — vsak dan od 7 do 14. ure.

5135

V globoki žalosti sporočamo, da nam je umrl v 85. letu starosti naš dobri oče, stari oče, brat, svak, stric in tast

JANEZ HOČEVAR

bivši gostilničar »pri Joški« v Valburgi

Na poslednjo pot ga spremimo v četrtek, 22. junija 1961, ob 17 uri na pokopališče v Smledniku.

Žalujoči: **sinovi Janko, Andrej, Francelj, Lojze in Jožа z družinami, brat Lojze in ostalo sorodstvo.**

Valburga, Velesovo, Jesenice, Skopje, Smlednik, Zapoge, 21. junija 1961.

Obveščamo sorodnike in vse znance, da nas je po dolgi in hudi bolezni zapustil v 84. letu starosti naš dragi striček

JAKOB PERKO

upokojenec

Pogreb bo v četrtek, 22. junija 1961, iz hiše žalosti na Vrhniki, Stara c. 5.

Žalujoči:
družina Lenarčič in ostalo sorodstvo

Preminila je moja ljubljena mama, najina stara mama in teta

OLGA KAUČIČ

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 23. jun. 1961, ob 17. uri iz Marijine mrliške vežice na Žalah.

Žolujoča **hčerka Nada, por. Reya, vnuka Niko in Jure in ostalo sorodstvo**

Ljubljana, 21. jun. 1961.

Za vedno nas je zapustil

RAJKO GRADNIK

učitelj glasbe

Vestnega in požrtvovalnega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

Pogreb bo v četrtek, 22. junija 1961, ob 17. uri.

Profesorski zbor in šolski odbor glasbene šole Jesenice-Bled

Nenadoma nas je za vedno zapustil

FRANC KUŠAR

mizar

Dobrega tovariša bomo ohranili v najlepšem spominu.

Delavci mizarstva Premk

Vižmarje, 20. jun. 1961.

Po dolgi in mučni bolezni nas je zapustil v 84. letu starosti naš dragi oče, ded, praded, tast in stric

MATIJA MOHAR

Pogreb bo v četrtek, dne 22. junija 1961, ob 14.30 iz Jakobove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: **hčerka Meri, por. Jarec in sin France z družinama, pravnukinja in pravnuk ter ostalo sorodstvo.**

Ljubljana, Slovenske Konjice, dne 21. junija 1961.

Težko nas je prizadela vest, da je po hudi bolezni umrl **naš učenec VI.-b razreda in dobri součenec, 12-letni**

MIRAN AVGUŠTIN

iz Gorenje vasi štev. 20

Pogreb bo v četrtek, dne 22. junija 1961, ob 16. uri iz Gorenje vasi na pokopališče v Reteče. — Vzornega pionirja bomo ohranili v trajnem spominu.

UČENCI IN UČITELJSTVO OSNOVNE ŠOLE HEROJA FRANCA BUKOVCA MEDVODE-PRESKA

Po dolgi in hudi bolezni nas je v 76. letu starosti zapustil dragi mož, brat in stric

MARTIN KEŽAR

posestnik na Bledu

Na njegovo zadnjo pot ga bomo spremili v četrtek, dne 22. junija 1961, ob 15.30 izpred doma žalosti na farno pokopališče na Bledu.

Žalujoči: **žena in ostalo sorodstvo.**

Bled, dne 21. junija 1961.

Za vedno nas je zapustila naša ljuba mama, stara mama, sestra, tašča in teta

PETRINA BRATULIČ

roj. DOBRILA

Pogreb naše drage bo v četrtek, 22. jun. 1961, ob 19. uri izpred pokopališča v Štepanji vasi. Do pogreba leži na Žalah v Ciril-Metodovi mrliški vežici.

Žalujoči: **sin Viktor, sestre in bratje, nečak Ivan in ostalo sorodstvo**

Ljubljana, 21. jun. 1961.

Sporočamo žalostno vest, da je preminil naš dolgoletni svetovalec

PRIMARIJ DR. TOMAŽ FURLAN

direktor Inštituta za TBC in bolnišnice na Golniku

Zasluge, ki jih ima pokojnik za razvoj podjetja nam bodo ostale v trajnem in hvaležnem spominu.

KOLEKTIV PODJETJA ELEKTROMEDICINA — LJUBLJANA

Ljubljana, dne 21. junija 1961.

Umrla nam je naša draga mama

ZOFIJA PALČIČ, roj. KRAL

Pokopali jo bomo v petek, dne 23. junija 1961, ob 17.30 iz Andrejeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: **otroci Nada, Milan, prof dr. Branko, Vlasta z družinami in ostalo sorodstvo.**

Ljubljana, dne 21. junija 1961.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš predragi mož, oče, brat in stric

LEOPOLD VIDMAR

upokojeni pek

Nepozabnega pokojnika bomo spremili na zadnji poti danes, 22. junija 1961, ob 16. uri izpred Krištofove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: **žena Valči, hčerka Milena z možem Tonetom, sinovi Ladislav z ženo Vero, Poldi in Vojko ter ostali sorodniki**

Ljubljana, Matulji, 21. junija 1961.

SREDI NEUMORNEGA DELA, POLNEGA NAČRTOV ZA BODOČNOST, JE ZA VEDNO OMAHNIL NAŠ SPOŠTOVANI IN UGLEDNI ČLAN

DR. TOMAŽ FURLAN

DIREKTOR BOLNIŠNICE GOLNIK

NEPOZABNEGA POKOJNIKA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU

SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO — KRANJ

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo, da nas je zapustila naša ljubljena žena, mama, sestra in nona

ANA TILINGER

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 23. junija 1961, ob 16.30 iz Jožefove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: **mož Ignac, sin Nace z družino, hči Anica, por. Balentin z družino, sestra Marija in brat Karlut z družinami in ostalo sorodstvo.**

Ljubljana, Celje, Gorica, Trst, Celovec, 22. junija 1961.

Nepričakovano nas je za vedno zapustil naš dragi brat, nepozabni striček in svak

VLADIMIR VAVPOTIČ

viš. rač. inšpektor v pokoju

Pogreb predragega pokojnika bo v četrtek, 22. junija 1961, ob 15. uri iz Antonove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoča brata **Milan in Stanko z družinama in ostalo sorodstvo**

Ljubljana, Cleveland, 21. junija 1961.

NAŠ POŽRTVOVALNI USTANOVITELJ IN INICIATOR VSEGA NAŠEGA NAPREDKA,

DIREKTOR

dr. Tomaž Furlan

JE PREMINIL IN SI TUDI Z NAŠO USTANOVO POSTAVIL NEPOZABNI SPOMENIK, KI NIMA PRIMERE V ZDRAVSTVENI DELOVNI TERAPIJI EVROPSKEGA MERILA.

PACIENTI DELOVNE TERAPIJE ZDRAVILIŠČA GOLNIK

PODJETJE ZA PROJEKTIRANJE IN GRADNJO ENERGETSKIH IN INDUSTRIJSKIH NAPRAV

»ENERGOINVEST« SARAJEVO

obvešča

vse potrošnike armatur, da bo 1. julija 1961 znižalo cene za svoje proizvode, in sicer za

ARMATURE

za ventile iz sive litine povprečno za 11%
za ventile iz brona povprečno za 9%
za jeklene ventile za paro in vodo povprečno za 7%
za jeklene zasune za paro povprečno za 31%
za prirobnice z grlom povprečno za 28%
za zasune in ventile za nafto povprečno za 14%
za ravne prirobnice povprečno za 27%
za vzvratne ventile iz jekla za nafto povprečno za 12%

ČESTITKE

HELENI PETRIČ iskreno čestitamo ob diplomi na germanistiki.

RAZNO

POZOR! Kolonjska voda iz arnike »ARKOL« za vsakovrstno nego kože pred britjem in po britju. GOSAD LJUBLJANA. O

BREZSKRBNO, koristno sončenje vam zagotavlja le stari preizkušeni — TSCHAMBRA FIL. Kemofarmacija, lekarne, drogerije.

ZAVOD ZA PROSVETNO - PEDAGOŠKO SLUŽBO OLO Ljubljana obvešča vse, ki so se prijavili za seminarje ob koncu letošnjega šolskega leta, da so kljub velikemu številu priglašenih, vsi sprejeti na seminar. Seminarji se bodo začeli z dnem, ki je bil objavljen v posebni okrožnici, in sicer prvi dan ob 8. uri. Začetek seminarja iz biologijo je zaradi tehničnih ovir prestavljen na september. O

GLEDALIŠČE

DRAMA LJUBLJANA

Četrtek, 22. junija, ob 20: Brecht-Weill: Opera za tri groše. Abonma C. (Vstopnice so tudi v prodaji.)

Petek, 23. junija, ob 20: Ionesco: Nosorogi. Premiera. — Abonma Premierski in izven.

Jutri, v petek, bo v Drami SNG premiera in obenem slovenska krstna uprizoritev znamenite drame Eugèna Ionesca »Nosorogi«. Režijsko vodstvo je v rokah F. Jamnika, scenograf je V. Rijavec, kostumograf A. Bartolova, scensko glasbo je prispeval B. Lesjak. — Vstopnice za premiero in repriso v soboto so v prodaji pri dnevni blagajni v Operi, rezervacije na telefon 22-526.

Zaradi nenadne zadržanosti orkestra je nedeljska popoldanska predstava »Opere za tri groše« odpovedana.

OPERA

Četrtek, 22. junija, ob 19.30: Wagner: LOHENGRIN. Gostuje tenorist Josip Gostič. Abonma A. — (Vstopnice tudi v prodaji.)

Občinstvo opozarjamo na edino izvenabonmajsko uprizoritev Wagnerjeve opere »Lohengrin« v tej sezoni, v soboto, 24. t. m., ob 19.30. Vstopnice so že v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana — Mestni dom

Sobota, 24. junija, ob 20: M. Pišl: »Mornarjeva nevesta«, opereta. Krstna uprizoritev. Premiera. — Red A. Vstopnice so tudi v prodaji.

Zaradi izrednega zanimanja sprejemamo rezervacije že od danes dalje po telefonu 32-860.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE
Levstikov trg 2

Četrtek 22. junija, ob 17. uri: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«.

Sobota, 24. junija, ob 17. uri: J. Dobeic: »Dva potepina«.

SLOV. LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Četrtek, 22. junija, ob 16. in 20. uri: Nušić: Gospa ministrica. — Gostovanje v Trbovljah.

Tiho in skromno je odšla od nas po težkem trpljenju naša ljuba, dobra žena, mama, stara mama, sestra in teta

ANTONIJA PODGORNIK, roj. Seles

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, 23. junija, ob 15.30 iz Petrove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: **mož Mihael, hčerka Hermina, poroč. Pollak z družino in ostalo sorodstvo.**

Ljubljana, Hruševje, Trst, dne 21. junija 1961.

V globoki žalosti naznanjamo, da je nenadoma preminila ljubljena sestra, svakinja in prijateljica

BERTA CESTNIK, roj. PETRIČ
predmetna učiteljica v Desterniku

Od nje se bomo poslovili v četrtek, dne 22. junija 1961, ob 10. uri v Desterniku, nakar bo pripeljana v Ljubljano, kjer bo pogreb istega dne ob 16. uri na Žalah.

Desternik, Celje, Ljubljana, dne 21. junija 1961.

Žalujoči: **sestri Ida, Vera, svak Alojzij Bolhar in Olga.**

Sporočamo vsem številnim prijateljem in znancem, da je umrl naš skrbni, nepozabni mož, oče, dedek, tast, brat, stric in svak

RAJKO GRADNIK
šolski nadzornik in učitelj v pokoju

Na blejsko pokopališče ga bomo spremili v četrtek, dne 22. junija 1961, ob 17. uri.

Žalujoči: **žena Cirila, hčerka Nevenka, vnučka Alenka, zet Tone Grimšičar, sestra Ema, bratje dr. Alojz, Lovro, Jožef, Vladimir in ostalo sorodstvo.**

Bled, dne 21. junija 1961.

Sporočamo žalostno vest, da je dne 20. junija 1961 tragično preminil naš sodelavec

MATEVŽ ZUPAN
član Delavskega sveta, član Zveze borcev

Požrtvovalnega tovariša ter dobrega in vestnega delavca bo delovni kolektiv ohranil v lepem spominu. Na njegovi zadnji poti ga bomo spremili v četrtek, 22. junija, ob 16.30 izpred hiše žalosti, Preserje, na pokopališče v Homcu.

Delavski svet in upravni odbor — sindikalna podružnica ter uprava podjetja Industrije platnenih izdelkov Jarše.

Jarše, dne 20. junija 1961.

I. SPECIALIZIRANI SEJEM
JUGOSLOVANSKE TEKSTILNE KONFEKCIJE
VELIKA KONFEKCIJSKA MODNA REVIJA
RAZSTAVIŠČE MARIBORSKEGA TEDNA
OD 17. DO 25. VI. V MARIBORU

KOMPAS obveščа

VSE UDELEŽENCE izleta v Dachau obveščamo, da je potovanje iz tehničnih razlogov preloženo na kasnejši termin.

KONCERTI

SIMFONIČNI KONCERT priredi Akademija za glasbo v petek, 23. junija, ob 20.15 v Filharmoniji. Sodelujejo: orkester Slov. filharmonije ter slušatelji AG kot solisti in dirigenti. Vljudno vabljeni. K

MALI OGLASI

OBISCITE MAGAZZINI FELICE, Trst, Carducci 41. Nudijo: nylon plašče, bunde, jopiče, hlače, srajce, trikotažo — vse po najnižjih cenah. 2293-4

GRADBENO PODJETJE »Zidgrad« v Idriji proda avtobus TAM Pionir, 25-sedežni, v brezhibnem stanju. Ogled v podjetju. Prednost imajo državna podjetja. Prijave sprejemamo do 25. t. m. 5089-3

ZNOJENJE NOG, vlaženje med prsti na nogah, boleče garje in ekceme, ki se pojavljajo ter neprijeten vonj odstrani in zdravi sodobni preparat PROPEDES v kapljicah. Prodajajo drogerije, farmacije in blagovnice. 4276-8

VSE AVTOMOBILE družbe.ega sektorja kupuje in plača dobro »Agencija Beograd« — Beograd, Dositejeva 21-III. tel. 22-202. 3270-3

KUPIMO VZORCE, narodne ali umetne za križni vbod. Delovna terapija bolnišnice Begunje na Gorenjskem. 5151-5

»GREIF«, nov električni štedilnik (2 plošči, infra pečica), banjo iz litega železa, dolžine 172 cm, stara okna, vrata, otomano, prodam. Podgornik, Večna pot 7. 8483-4

DOBRO OHRANJEN otroški voziček, globok — italijanski — prodam. Zužek, Korotanska 2 — nasproti Litostroja. 8482-4

PROPAGANDNI RISAR s prakso, z znanjem ameriške retuše, obvlada risanje diapozitivov, plakatov, etiket, prospektov — z lastnimi idejami, išče dobro zaposlitev. Cenjene ponudbe v ogl. odd. pod »Vesten — hiter«. 8457-2

GOSPODINJSKA pomočnica, pridna, poštena, dobi stalno službo. Oražnova 8, pritličje 5. 8461-1

IŠČEM gospodinjsko pomočnico na posestvo. Ponudbe na podružnico »Dela«, Maribor pod »Gospodinja«. 715-1

SKLADIŠČNIK s šoferskim amaterskim izpitom želi spremeniti službo in gre za nabavljača — skladiščnika. Ponudbe pod »Vesten«, podružnica »Dela«, Novo mesto. 716-2

PRODAM Fiat 600, v odličnem stanju. Ponudbe pošljite na »Delo«, Ptuj pod »Poceni«. 718-3

ENOSOBNO stanovanje iščeva. — Plačava vnaprej. — Ponudbe pod »Dogovor«. 8475-6

KLAVIR prodam. Počivavšek, Tabor 8, Ljubljana. 8474-4

IŠČEM starejšo upokojeno gospo za varstvo dveh otrok. Vprašajte vsak dan od 16. do 17. ure pri Erbežnik — Gradišče 9. 8473-1

RADIO Grundig 5195, 11-cevni, model 1961, nov prodam. Ponudbe pod »Stereo«. 8472-4

GLOBOK otroški italijanski voziček, odlično ohranjen, prodam. — Ljubljana, Rožna dolina, cesta II 24a. 8477-4

ZLATO za zobe prodam 9 gramov. Ponudbe pod »Zlato — 22 karat.«. 8500-4

ZA POSOJILO 70.000 din vrnem visoke obresti v treh mesecih. — Ponudbe pod »Poštena«. 8488-8

ZARADI SELITVE prodam zelo dobro ohranjeno štiridelno kuhinjsko kredenco. Zupančič, Campova 4, Ljubljana, od 15. ure dalje. 8486-4

SAMOSTOJNI REFERENT v zunanji trgovini želi spremeniti službo. Ponudbe pod »Registracija«.

Danes je minilo 9 let, ko nam je bila kruto iz ljubeče srede iztrgana naša petletna

NATAŠKA JERALA

ki ne bo nikdar pozabljena.

Neutolažljivi družini Jerala — Müllerjevi

Ljubljana, 22. 6. 1961.
Ljubljana, Trbovlje, Medvode, Brno (CSSR).

SOBO ali kabinet za eno leto nujno potrebujem v centru ali bližini bolnišnice. — Ponudbe pod »Medicina«. 8494-6

KOŠNJO, prvo in drugo, prodamo. Poizvedbe pri Rupert Angela, Jurčkova pot 63. 8485-4

UŠEL JE ZELEN PAPAGAJČEK, vrnite proti nagradi. Prijatelj, Teslova 23. 8506-8

SPREJEMEMO DEKLE za pomoč v gospodinjstvu za hrano in stanovanje. Naslov: Bricelj, Koblarjeva 3, Lj. 8505-1

REALITETNA AGENCIJA Maribor proda v Ljubljani:
24-33 vseljivo enodružinsko, novo hišo, primerno za poslovne namene 17,000.000
109-320 nedograjeno hišo v sistemu dvojčka 3,500.000
128-357 vseljive avtogarače, primerne tudi za drugo dejavnost 6,000.000
129-358 vseljivo enodružinsko vilo, novo 8,500.000
133-362 dvostanovanjsko hišo z vseljivim dvosobnim in enosobnim stanovanjem in dvema sobama 3,800.000
148-380 dvostanovanjsko hišo z vseljivima dvosobnima stanovanjema in enosobnim 10,500.000.
150-384 dvostanovanjsko hišo z vseljivim trosobnim stanovanjem 5,000.000
153-388 enodružinsko vilo z avtogaražo, vseljivo 8,000.000
101-315 dvostanovanjsko hišo z vseljivim dvosobnim stanovanjem 4,750.000. Vse nadaljnje informacije po tel. št. 23-009 od 7. do 9. ure. 8502-7

OTROŠKI VOZIČEK, športni, skoraj nov, ugodno prodam. Sajevic, Ljubljana, Parmova 48 pritličje. 8481-4

ZA POMOČ v gospodinjstvu nudim sobo in hrano. Ponudbe pod »Dve izmeni« 8506-6

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA:

Četrtek, 22. junija: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

KINO:

UNION: slov. film PLES V DEŽJU
PARTIZAN: amer. barv. VV film POSLEDNJA OBALA
UDARNIK: franc. film PAST ZA DEKLETA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Četrtek, 22. jun., ob 20. uri: Smetana: PRODANA NEVESTA. Gostovanje v Ptuju. Abonma in izven.

KINO

SPORED ZA ČETRTEK

KINO UNION: slov. vistavision film PLES V DEŽJU. Režija Boštjan Hladnik. Igrajo Duša Počkaj, Miha Baloh. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Ob 10. uri matineja amer. barv. cinemascope filma ZAKON PRERIJE.

KINO KOMUNA: franc. barv. dokumentarni film SESTANEK S HUDIČEM. Režija Harour. Tazieff. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO VIČ: amer. film ZNAK ZORROA. Režija Norman Foster. Igrajo Henry Calvin, Gene Sheldon. Tednik. Film slov. podnaslovljen. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA: angl. cinemascope film KLJUČ. Režija Carol Reed. Igrajo William Holden, Sophia Loren. Film slov. podnaslovljen. Predstave ob 15., 17.30 in 20. uri.

KINO ŠIŠKA: amer. barv. cinemascope western film ZAKON PRERIJE. Režija Praton Sturgess. Igrajo Richard Widmark, Robert Taylor. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9. do 11. ure in od 14. ure dalje.

LETNI KINO BEŽIGRAD: amer. barvni film DARBY O'GILL. Predstava ob 20.30. Režija Robert Stevenson. Igrajo Albert Sharpe, Janet Munro. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. Prodaja vstopnic uro in pol pred predstavo.

TRIGLAV: nemški VV film »Nedokončana zgodba«, ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

SENTVID: nemški film »Prfoks«, ob 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

MLADINSKI KINO: francoski film »Velika iluzija«, ob 10., 15. in 17. uri. — Film priporočamo mladini od 13. leta starosti dalje. Prodaja vstopnic od 9. do 11. ure in od 14. ure dalje.

LITOSTROJ: ruski film »Balada o vojaku«, ob 20. uri. — Danes zadnjič. Prodaja vstopnic uro pred predstavo.

LETNI KINO — DOM JLA: ameriški barvni film »Sedem nevest za sedem bratov«, ob 20.30. Prodaja vstopnic od 19.00 dalje.

VEVČE: ameriški film »Po krivem obtožen«, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 19. ure dalje.

CRNUČE: domači film »Ljubezen in moda«, ob 20. uri. Prodaja vstopnic uro pred predstavo.

DOMŽALE: ameriški film »Fantovski večer«, ob 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

RADOVLJICA: nemški film »Pred sončnim zahodom«, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.

BLED: italijansko-francosko-nemški film »Vstajenje«, ob 16. in 20.30. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

VRHNIKA: — ameriški VV film »Divji veter«, ob 17. uri. — Ameriški barvni film »Palček Tom« ob 20.15. Prodaja vstopnic od 16. ure dalje.

LETNI KINO — KRANJ: angleški film »Polkovnik in jaz« ob 20.30

STORŽIČ — KRANJ: italijanski film »Zaljubljeni«, ob 16., 18.10 in 20.20. Matineja ob 10. uri.

RADIO JESENICE: nemški barvni film »Kralj čardaša«, ob 18. in 20. uri.

PLAVŽ JESENICE: francoski film »Zver je izpuščena«, ob 16. in 20. uri.

DOVJE: italijansko-francoski CS barvni film »Ana iz Brooklyna«.

HRASTNIK: domači film »Martin v oblakih«, ob 19. uri. Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.

ROGAŠKA SLATINA: ameriški barvni CS film »Nekateri so pribežali«, ob 20. uri. — Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.

KAMNIK DOM nem. barv. CS film »Mazurka ljubezni«, ob 17.15. — Prodaja vstopnic od 16. ure dalje.

ZAGORJE: sovjetski film »Rdeče listje« ob 18. in 20. uri.

DELAVSKI DOM — TRBOVLJE: sovjetski barvni film »Mumu«, ob 18. in 20. uri.

DUPLICA: francoski CS film — »Maigret postavlja zasedo«, ob 20. uri.

MURSKA SOB. PARK italijanski film »Kahirijine noči«, ob 17.30 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 16. ure dalje.

SOČA, N. GORICA: domači film »Akcija«, ob 18. in 20.30. Prodaja vstopnic od 9. do 11. ure.

SOČA, KOPER: amer. barv. film »Tarzanov boj za življenje«, ob 16., 18. in 20. uri. — Prodaja vstopnic od 16. ure dalje.

GARIBALDI PIRAN: poljski film »Skilasta sreča«, ob 16.: 18. in 20.15. Prodaja vstopnic od 15. ure

LETNI KINO PORTOROŽ: sovjetski film »Prvi dan miru«, ob 20.30.

RTV

SPORED ZA ČETRTEK

5,00 Dobro jutro — 8,05 Klavir in violončelo — 8,30 Oddaja za cicibane — 9,00 Naš zvočni magazin — 10,15 Od arije do arije — 11,00 Zbor RTV Beograd — 11,15 Branje za vroče dni — Kosta Nadj: Bosanska Krajina 1942. — IV. del — 11,35 Sovjetska in poljska zabavna glasba — 12,00 Poslušajmo Vaški kvintet — 12,15 Kmetijski nasveti — Dr. Janez Batis: Zdravljenje vnetij vimena — 12,35 Melodije za opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13,30 Poj ure glasbene geografije — 14,05 Radi jih poslušate — 14,30 Prireditve dneva — 14,35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15,15 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 15,40 Dvajset minut s Kvintetom bratov Avsenik — 16,00 Veliki plesni orkestri — 16,20 Trije slavni operni duetі — 17.00 Lokalni dnevnik — 17,15 Četri ure z orkestrom in zborom Ray Conniff — 17,30 Turistična oddaja — 18,00 Jazz na koncertnem odru — 18,15 Glasbene miniature — 18,45 Poletni kulturni zapiski — 19,00 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 19,30 Radijski dnevnik — 20,00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 20,45 Glasbena medigra — 20,50 Literarni večer — Poezija Kosmeta — 21,30 George Enescu: Suita v d-duru »Kmečka« — 22,15 Nočni akordi — 22,45 Iz Milhaudovih »Saudades do Brazil« — 23,05 Plesna glasba — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

TELEVIZIJA

LJUBLJANA 18.00 Razgled za mladi svet: Izlet v ledeno dobo — 18.30 »Ogrlica« — TV film iz serije Cannonball — 19.00 Partizanske tiskarne — dokumentarna oddaja — 19.30 TV Obzornik

ZAGREB - BEOGRAD 20.00 TV Dnevnik

LJUBLJANA 20.20 Filmana reportaža o pionirskem partizanskem pohodu na Rog — 20.30 Koncert Plesnega orkestra RTV Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča — prenos iz Kranja

Veljko Kovačević:

KAPELSKI OGNJI 105

PARTIZANSKI ROMAN

Cev mojega revolverja se je podzavestno obrnila proti njegovi glavi.

— Ne, ne, — se je histerično drl. — Vaš dijak sem. Nikar me ne ubijte, prosim vas. Otroke imam. Glejte njihovo sliko. Dajte mi kakršno koli nalogo, vsako bom izpolnil. Ali boste ubili svojega dijaka? Prizanesite mi! Moji otroci! Vaš dijak sem, vaš dijak!

— Koliko si jih poklal, krvnik?

— Samo enega, gospod profesor, samo enega. Nikar me ne ubijte. Moral sem, samo enega, gospod profesor, moral sem. Prisilili so me...

V tistem trenutku sem slišal strel. Ne vem, kdaj sem sprožil. Krvnik se je zrušil.

— Vse postrelite, — sem začel vpiti. — Vse postrelite, brez zaslišanja, vse prevzamem na svojo vest. — Jastreb me je mitril.

— Pomiri se, tovariš profesor. Morda niso vsi takšni.

— Vsi so, vsi. Streljajte jih! Profesor sem! Vzgojitelj sem, v imenu otrok!

Partizani so preiskovali ujetnike. Vsi so imeli pri sebi slike, ki so jih prikazovale s poklanimi žrtvami poleg odprtih jam, poleg poklanih otrok, z nožmi v ustih ali v rokah. Na neki sliki je kapljala z noža kri v odprta usta ustaša.

Mitraljezi so zaklokotali.

x x x

Tega burnega dne niso zvonovi niti enkrat zazvonili. Po njih so udarjale krogle ter širile drobne, kratke in piskajoče tone, ki jih Kapela ni sprejemala in ne spreminjala v njen svojstveni odmev. Mirovali so tudi naslednji dan, kakor da so se velečastiti bali, da bi se njihovo zvonenje lahko pridružilo posmrtnemu sprevodu devetih partizanskih nosil, med katerimi so bila tudi Srečkova in Pesnikova.

Po dvodnevnem odmoru je cerkovnik spet prijel za vrvi. Zvonovi so zazvonili z vso močjo. Zanesen s to pobožno melodijo je cerkovnik neprestano zvonil, ne da bi se ozirol na karkoli in pozabljajoč na smrt, za katero se mu je zdelo, da se premika okrog cerkve izpod triglavih kap. Skozi zanos pobožne himne je slišal, kako počasi udarjajo čvrsti vojaški koraki, ki so postajali čedalje močnejši, moteč njegov mir. Med koraki je bilo slišati tudi pesem, ne posebno melodično, a odločno in močno. Cerkovnik je obstal brez moči. Koraki in pesem so mu odvzeli vso moč in lepe sanje, ki jih je tako nadzemeljsko doživljal. Ni vedel, kaj naj stori. Razvrščena Jastrebova četa, po štirje partizani v vrsti, je korakala naravnost proti njemu. Cerkovnik je stal izgubljeno in molil v sebi, naj mu bog oprosti vse grehe, pa tudi tistega včerajšnjega, ko prvič ni zvonil za mrtve, pokopane v njegovem mestu. Zgrbljeno starčevsko telo je postajalo čedalje manjše, čimbolj se je četa bližala. Deset metrov pred njim je začela četa zavijati na levo, kamor jo je vodila cesta. Jastreb je šel na njeni desni in pogledoval zdaj cerkovnika, zdaj v vrh zvonika. »Le kakšna moč je v tem ubogem starcu, s katero pogajnja tri težke zvonove,« se je vprašal.

— Barba, — ga je med smehom nagovoril. — Od kdaj je taka navada, da zvonijo »mežnarji« s kapo na glavi?

— Gospod bog, oprosti, — je cerkovnik prestrašeno vzkliknil, hitro snel kapo, kakor da bi se znašel pred velečastitim. Hotel je že približati roko čelu, da bi se prekrižal, a se je hitro zdržal, ker se je spomnil naukov s prižnice, da partizani streljajo že samo za z roko napravljeni križ.

— Nič, nič, — je dejal Jastreb. — Zaradi mene si daš na glavo lahko tudi turban. — Cerkovnik se je hitro spet pokril, ker je mislil, da je takšen partizanski ukaz, s katerim se ne gre šaliti, pa čeprav bi šel v škodo samega boga. — Barba, obnašaj se tako, kakor si se vedno obnašal. Mene zanima nekaj drugega: ne razumem, kako lahko sam premikaš te tri težke zvonove. Rad bi videl. Kdaj boš drugič zvonil?

Cerkovnik ga je začudeno gledal, ne da bi verjel svojim očem in ušesom. Komandirjeve besede in postopek niso bili v skladu s tistim, kar je vsak dan pri maši poslušal o triglavih kapah. Jastreb ga je prijateljsko potrepljal po ramenu in odšel. Starec je stekel za njim in ga prijel za rokav. Ozrl se je okrog sebe in zašepetal:

— Glej! — Potem si je hitro navlekel veliko zanko na koleno in dve na lahti ter začel polagoma nihati. Zvonovi so se zibali čedalje močneje in močneje, dokler niso zazvonili s polnimi akordi. Cerkovnik je spet pozabil na svojo kapo. Vrvi so ga dvigale in spuščale, on pa se je odganjal z nogami od tal in poskakoval. Jastreb ga je gledal s takšno radovednostjo, kakor da ima pred sabo nekakšno veliko avtomatično igračko, ki se je nikoli ne bi mogel naveličati.

Bog vas živi, — je šepetal starček. — Ali so tudi drugi takšni? Rečeno nam je bilo, da pobožne ubijate. Molli bom za tiste vaše včerajšnje.

Jastreb je odhajal in se neprestano oziral nazaj. Cerkovnik je bil videti kakor velika žoga, ki je še naprej odskakovala.

Topništvo je neprestano tolklo in naznanjalo prodor sovražnikovih sil. Njegovo brnenje in oživeli zvonovi so ponovno razbesneli Kapelo. Pod njeno zaščito se je spustila na »Alcazar« mati božja, mučeniškega obraza, na lesketajočem se oblaku. Božansko bitje so videli samo duhovni. Grešnemu svetu je preostalo samo njeno sporočilo, ki je zadolževalo vsakogar, kdor ga bi slišal, da ga prepiše v devetih izvodih in razdeli devetim osebam.

William P. McGivern

NI UPANJA ZA JUTRI

18

V hotelu se je vpisal v seznam gostov, potem pa se je odmerjeno in skrbno posvetil razobešanju in pospravljanju tistega, kar je bil prinesel s seboj. Spravil je srajce in nogavice, obesil površnik v omaro in lepo razstavil toaletne potrebščine po stekleni polički nad umivalnikom. Potem se je ozrl po sobi in si podzavestno ogledal opremo: postelja, dva stola, lepe, bele tapete po stenah in na stropu. To navado je prinesel še iz vojske; nikjer se ni počutil udobno, če se ni novega kraja, kjer naj bi prebil nekaj časa, ogledal in prišel do kakega zaključka o njem. Soba je naredila nanj dober vtis; bila je čedna in stvarna. Predstavljal si je, da bi lahko v tej sobi kak trgovski potnik prav lepo uredil svoje račune, ko bi se vrnil z dolgega potovanja. Tu bi se lahko udobno počutil kdor si bodi, kak poslovni človek, parček v medenih tednih ali pa tudi navaden turist.

Zdelo se mu je, da je v tej sobi nekaj trdnega, zanesljivega. To ga je tolažilo in mu pomagalo prebroditi tesnoben občutek, ki se ga je polastil med vožnjo. Stopil je k oknu in pogledal navzdol. Zagledal je crossroadsko banko, staromodno, dvonadstropno poslopje iz opeke, v katerega oknih so tičali mogočni križi, velika vrata pa so imela ogromno medeninasto kljuko. To sobo so izbrali prav zato, ker je bil z njenih oken lep razgled na banko; Novak si jo je bil po telefonu zagotovil že pred dvema tednoma. Pomislil je, da je banka natanko taka, kot jo je opisal Novak; stara in prijazna, pa tako nedolžna, da bi si jo lahko odprl že s ključem za konserve.

Po cesti pod njim je potekalo precej prometa. Bili so to odprti in zaprti tovornjaki, poltovorni vozovi in tu pa tam kak športni avto, ki je brenčal kakor jezna muha. Crossroads mu je bil všeč; poslopja na glavni ulici so imela največ po dve ali tri nadstropja, zgrajena pa so bila povečini iz rdeče opeke in so imela lepo okrašena vrata in okna. V trgovini z železnino je zapazil, da je bila v izložbi razstavljena zbirka čednega strelnega orožja. Znamke so se bleščale na ploščicah iz motnega srebra. To mesto ima pravi odtenek, je pomislil; ljudje kar dišijo po denarju.

Jopiči iz tweeda, športni vozovi z oškropljenimi blatniki, kašmirski jopiči za polo nad jahalnimi hlačami in škornji. Vse tako sproščeno in brezbrižno. Na križišču je stala gruča mladih ljudi in se glasno smejala. Sijalo je sonce. Dekleta so bila čedna in dobro oblečena. Nosila so ozke modre hlače, lase pa so imela spete v konjske repe. Fantje so imeli hlače iz sive flanele in suknjiče iz tweeda. Za njihovim hrbtom je bila blagovnica in Earl se je ob pogledu nanjo nasmehnil; tam se bo jutri zvečer začelo. Nekaj minut čez osmo... Potem pa bo šlo vse po načrtu, ki predvideva za sleherni korak do sekunde natančen čas.

Earl je stopil iz sobe in se spustil po stopnicah v hodnik, ki je imel dva izhoda; ena vrata so vodila v vežo, druga pa naravnost na cesto. To je bilo za njihov načrt bistveno pomembno; jutri zvečer bo moral iz hotela, ne da bi se pri tem pokazal v veži.

Earl je stopil na pločnik in stopil v bližnjo restavracijo, sedel k jedilni mizi in naročil zajetni natakarici rožnatih lic, naj mu prinese jajca s slanino ter kavo. Bilo je tričetrt na deset in v restavraciji je bilo samo še nekaj gostov; šofer tovornjaka, ki se je prizadevno udejstvoval nad zajtrkom, možakar srednjih let, ki je listal po časopisu in zdaj pa zdaj izpil požirek kave. Burke bo kmalu tu, je pomislil Earl, ko je pogledal na uro. Ta se bo ustavil v kako miljo oddaljenem motelu. Potem, ko se bosta sestala, se ne bo več prikazal v Crossroads. Zamorec Ingram pa bo prišel šele jutri zvečer.

Ob desetih se je Burke prerinil skozi vrata. Roke je tiščal v žepih, obraz pa mu je bil mesnato rdeč od mraza. Sedel je k Earlu in si potlačil klobuk na čelo. »Pasje vreme, kaj?« je rekel. »Danes zjutraj ob šestih bi bil še stavil, da ne bo snega.«

»Tudi meni se zdi, da bo kmalu snežilo,« je rekel Earl.

»Uganil si.« Burke se je nasmehnil debelušni, rožnati natakarici. »Kaj, če bi mi prinesli kaj krepkega? Jajca s slanino, pa kaj rjavega k temu, prav?«

Zasukala se je in odšla v kuhinjo. Tedaj je Burke pogledal Earla. »Tole vreme mi je všeč,« je rekel. Dišal je po whiskyju in ta vonj se je mešal s sladkim odtenkom po brivski vodici. »Ravno pravšno vreme za delo. Živahen postaneš.«

»Da, res,« je rekel Earl.

Sedela sta in molčala, dokler nista ona dva gosta vstala, se oblekla in odšla. Restavracija je bila topla in udobna, pravo zavetje pred mrazom. V zraku sta se prijetno mešala vonja po kavi in sladkih rogljičih. Earl in Burke sta s svojih sedežev videla banko, ki je bila komaj nekaj uličnih blokov daleč.

»Čedno mestece,« je spet rekel Burke.

Natakarica je prinesla zajtrk. Poželjivo je zavzdihnil in prijel za vilice in nož. »Kaže, da je okusno,« je rekel.

»Bi še kave?« je vprašala natakarica Earla.

»Ne, kar dovolj bo.«

»Če boste še kaj potrebovali, me kar pokličite; v kuhinji bom.«

»Dobro.«

Burke si je namazal kos kruha z maslom in ga pomočil že v jajčno omako. »Da, čedno mestece,« je rekel.

»Zakaj si pravzaprav prišel?«

»Oh, saj res.« Burke je poblisnil s pogledom po vratih, ki so vodila v kuhinjo, in se potem obrnil k Earlu. »Novak je včeraj stopil v banko — zadnji pregled, veš. Nekaj se je spremenilo. Teden Rdečega križa imajo in pred vrati, ki peljejo v zadnji del prostora, kjer imajo bančni uradniki svoje mize, stoji miza, kjer zbirajo prostovoljne prispevke. Si predstavljaš? Moral boš okrog te mize.«

»Samo zato si prišel?«

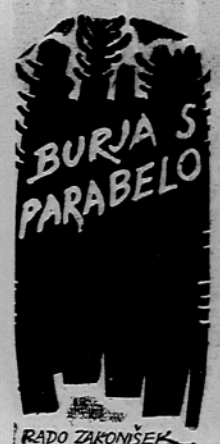
»Že ena sama malenkost, ki bi bila drugačna, kot smo ti povedali, bi te lahko zmedla. Saj veš, kaj mislim, ne? Ti pričakuješ, da bo tako, pa bum! in vse je drugače. To te pač lahko vznemiri, ne?«

»Poskušal bom ohraniti mirno kri,« je suho pripomnil Earl. »Naj me vrag vzame, če ni ravno Novak tisti, ki ga je najlaže vznemiriti.«

»Misli pač na vse možnosti. Zanj nikar ne skrbi.« Burke je pogledal skozi okno. Nekaj je povzročilo, da se je nasmehnil. »Če se rad vznemirjaš, se pač vznemirjaj zaradi tistegale možakarja tamle. Zanj se pač splača.«

Ojstrah v konfliktu z »nevtralnostjo«

Iz Züricha poročajo, da slavni sovjetski violinist David Ojstrah ne bo mogel nastopiti v njihovem mestu, ker lokalni kantonski zakon »prepoveduje komunistom javne nastope«. Iz enakega razloga so prepovedali nastop moskovskega baleta in pekinškega gledališča ... — Naravnost neverjetna »nevtralnost«, ki se prenaša s političnega tudi na kulturno področje. Prebivalci dežele Wilhelma Tella res nimajo razloga, da bi bili ponosni na takšno nevtralnost.

PRIPRAVLJAMO

NOVO SLIKANICO

Ali vas bo popeljala kar sto let nazaj in daleč proč, z ladjo na južno poloblo, v Koralno morje. Toda kar zadeva čas, razdalje, niti čutili ne boste, saj je zgodba pisana tako, kot da se je zgodila včeraj. Da, zelo živahna je, napeta in sveža. Pa še to: popolnoma resnična! Po nekaterih pisanih virih in po pripovedovanju starih otočanov v Koralnem morju jo je pripravil avstralski pisec Ion L. Indries. Na otokih še ni popolnoma zbledel spomin na bela dečka, ki sta se rešila na enega izmed otočkov po brodolomu ladje »Charles Eaton«. Zgodba sledi njuni rešitvi iz valov, potem rešitvi iz rok lovcev na človeške glave, potuje z njima na gostoljubni otok, kjer ju domačini posvojijo, in se konča ... Ne, več za zdaj ne smemo povedati. Obeta se vam zvrhan koš dogodivščin živahnih dečkov, ki jima bomo rekli Jakec in Bil.

Bobni na čelu sprevoda ugandskih gojencev kmetijske šole v Ruhundagaziju

Trinajst rodov iz Ugande

KAMPALA JE ŽIVAHNO TRGOVSKO MESTO NA SEDMIH GRIČIH

Ali se snuje v Ugandi nekaj podobnega, kot se je zgodilo v Kongu, se vprašujejo ne le v Kampali, glavnem mestu dežele, temveč v vsej Vzhodni Afriki. Ob koncu minulega leta so se začeli v Bugandi, najbolj razviti pokrajini Ugande, ostriti odnosi do britanske protektoratske oblasti. V Ugandi, ki je nekoliko manjša od naše dežele ali od Velike Britanije, živi okoli 6.5 milijona ljudi, med katerimi je 70.000 Azijcev in kakih 10.000 Evropejcev. Pred približno sto leti sta britanska raziskovalca Speke in Grant na poti proti izviru Nila naletela blizu sedanje Kampale na prestolnico bugandskega kralja Mutese I. — Potem so se skušali v deželi uveljaviti razen Britancev tudi Francozi, Nemci in Arabci, proti koncu prejšnjega stoletja pa je kralj sklenil z Angleži prvo, kasneje večkrat spremenjeno pogodbo.

Pleme Baganda je z nekaj nad milijon ljudmi največji med 13 rodovi v Ugandi. Na njegovem ozemlju, ki zavzema četrtino vse Ugande, živi še kakih 800.000 članov raznih drugih plemen, katerih poglavarji so do oblasti Bagandov prav tako nezaupljivi kot knezi drugih treh ugandskih pokrajin. Vladar Bugande in prvi med plemenskimi poglavarji te pokrajine je »kabaka«, kralj Mutesa II., po vrsti sedemintrideseti vladar neprekinjene oblasti kabakov.

Kraljevsko palačo na griču Mengo na robu Kampale — pripoveduje poročevalec, ki je nedavno potoval po Vzhodni Afriki — straži 56 domačinov v britanskih uniformah. Vsako izmed bugandskih plemen opravlja na tem dvoru posebne dolžnosti: eni so kuharji, drugi vratarji, tretji dvorni godbeniki. Od palače se pride po »kraljevski milji«, široki asfaltni cesti, do poslopja bugandskega parlamenta — imenuje se »lukiiko« — ki ga sestavlja 92, delno imenovanih poslancev. Zasedanja, ki so zmes starih bugandskih posvetovanj in pa zborovanj v britanskem parlamentu, začne kabaka z otvoritvenim govorom. Sedi na prestolu, za katerim je zraven slik treh zadnjih kabak tudi podoba britanske kraljice, na nasprotni steni pa visijo simboli 45 bugandskih rodov in plemenskih skupnosti: rastline, živali itd.

Bugandski parlament je neke vrste konkurenca tistega, ki so ga po svoji zamisli in načrtih zasnovale britanske oblasti in ki velja za vso Ugando.

Podnevi zbuja Kampala videz poslovno vsestransko razgibanega središča dežele. Mesto šteje kakih 47.000 prebivalcev, med katerimi je okoli 20.000 Azijcev in blizu 3.000 Evropejcev. Azijci, večinoma Indijci in Pakistanci, se kakor v vseh vzhodnoafriških deželah ukvarjajo v glavnem s trgovino. Množica raznih narodnosti daje slikovito zunanjo podobo mestu, ki je zgrajeno na sedmih gričih, na katerih se vrstijo hindujska svetišča, snežnobele džamije ter kamnite protestantske in katoliške cerkve. V Kampali, ki bi se ji po naše reklo »mesto antilop«, je tudi po vsej Afriki znana univerza Makerere. Živali, po katerih je mesto dobilo ime, in še mnoge druge si lahko obiskovalec ogleda v slovitem naravnem parku.

Uganda velja za največjo pridelovalko kave v Britanski skupnosti, ima pa tudi nekaj industrije, ki ji daje potrebno energijo centrala, zgrajena na kraju, kjer teče Nil iz Viktorijinega jezera (drugega največjega na svetu). Po 6.000 kilometrih cest vozi blizu 40.000 motornih vozil, razen teh pa ima dežela tudi 350.000 koles.

20 let naše ljudske revolucije

ČETRTEK, 22. JUNIJA:

PROGLAS CK KPJ

Na današnji dan 1941. leta je CK KPJ izdal proglas, v katerem poziva narode Jugoslavije na oboroženi boj proti fašističnim agresorjem in okupatorjem. V proglasu je med drugim rečeno: »Proletarci vseh krajev Jugoslavije, na svoja mesta v prve bojne vrste! Strnite čvrsto svoje vrste okrog vaše avantgarde, Komunistične partije Jugoslavije!...«

USTANOVLJENO GLAVNO POVELJSTVO SLOVENSKIH PARTIZANSKIH ČET

Na seji CK KPS, ki je bila 22. junija 1941 v Bernardovi hiši na Vodnikovi cesti v Ljubljani, so voditelji KPS soglasno ugotovili, da je oboroženo upor poglavitna naloga vseh partijskih in frontnih organizacij. V proglasu, ki ga je izdal CK KPS, je bilo med drugim rečeno: »V tej naši nacionalni vojni ne položimo orožja iz rok prej, dokler ne bo fašistični tlačitelj popolnoma razbit in uničen, dokler ne bo osvobojena zadnja ped slovenske zemlje!« Med poglavitnimi sklepi je bil tudi ta, da se je treba nemudoma lotiti zbiranja in organiziranja prostovoljcev za prve partizanske čete. Ustanovljeno je bilo Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet, v katerem so bili: Franc Leskošek-Luka kot komandant, in člani Miha Marinko, Aleš Bebler, Marijan Brecelj, Dušan Podgornik, Vito Kraigher, Stane Žagar in Oskar Kovačič. Na seji so določili, naj partizanske enote takoj začno vojaške akcije, v tem smislu pa so tudi izdali poziv na oboroženo vstajo. Sklepe s te seje CK KPS so predložili nekaj dni pozneje plenumu Osvobodilne fronte, le-ta pa jih je sprejel kot temeljne naloge OF slovenskega naroda.

SKLEP O OBOROŽENI VSTAJI

Na sestanku Okrajnega komiteja KPH za Sisak so tega dne 1941 sprejeli sklep, da začno takoj oboroženi boj proti okupatorju. Zvečer so ustanovili tudi prvi partizanski odred v Hrvatski, ki je štel 15 borcev.

USTANAVLJANJE SABOTAŽNIH SKUPIN

Na otoku na Dravi pri Mariboru je bila 22. junija 1941 izredna seja MK KPS, na kateri so sklenili, da se ustanove sabotažne skupine od 3 do 5 članov. Skupine, v katere so se vključili člani KP in SKOJ, so takoj začele z akcijami. Na cesti Maribor—Celje so uničili dva valjarja, porezali žice in podrli telefonske drogove.

POGREB PADLIH NA SUTJESKI

V skupno grobnico nad Tjentištem so tega dne 1958. leta položili posmrtne ostanke 3300 borcev, ki so padli v bojih na ozemlju Bosne in Hercegovine, Črne gore, Sandžaka in Sutjeske med 15. majem in 15. junijem 1943. leta.

Energija z morskega dna

Usedline na morskem dnu in morska voda bodo morda postale vir električne energije. Dr. Sisler z ameriškega geološkega zavoda je izoblikoval »organsko« energetsko celico, ki proizvaja električno energijo neposredno iz razpadajočih organskih snovi. Elektriko dajejo v tem primeru bakterije, ki »sežigajo« organsko snov.

Svojo zamisel je Sisler pokazal na zborovanju ameriške znanstvene akademije v Washingtonu. Biokemijska energetska celica je dvodelna: v enem delu so morska voda, organizmi in bakterije, v drugem pa morska voda in kisik. V oba dela potopi elektrodo, iz »zgorevajočih« organizmov pridobljena energija pa se spreminja v elektriko.

Kakor sodi dr. Sisler, je mogoče praktično in ekonomično pridobivati iz živih alg kisik in organske snovi v ta namen. Takšna celica bi lahko proizvajala električno, uporabljala pa bi le sončno energijo. Ustrezno prilagojena bi bila uporabna tudi v vesolju.

»Gorivo« bi lahko sestavljale tudi druge, sicer neuporabne organske snovi. Sisler pravi, da človeštvo troši milijone za odstranjevanje organskih odpadkov (smeti v mestih, odpadkov v živilski industriji ipd.), ki so pravzaprav potencialni vir energije.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

WALT DISNEY'S

BOJ ZA OBSTANEK

KABUKI IN NO

TIBOR SEKELJ — JAPONSKA dežela in ljudje 10

Na Japonskem boste zaman iskali gledališče v evropskem pomenu besede. Četudi bi naleteli na gledališko hišo, ki uprizarja klasična dela nekaterih zahodnih pisateljev, bi spoznali, da Japonci ne kažejo posebnega zanimanja za predstave te vrste. To se čudno sliši, če vemo, da so na Japonskem izšli prevodi tako rekoč vseh zahodnih pisateljev, ki kaj pomenijo v svetovni književnosti, nekatera dela celo v zavidanja vredni nakladi. V gledališki umetnosti pa Japonci še vedno vztrajajo pri svojih tradicionalnih dramskih slogih: »kabuki« in »no«.

Kabuki je v marsičem podoben zahodni operi. Nastopajoči ne le govorijo, temveč tudi pojo; pravzaprav pojejo več kot govorijo, zraven pa tudi plešejo. Po navadi gre za ljubezenske in družbene drame iz zgodovinskih časov. Ta slog je nastal v šestnajstem stoletju. Med najbolj znane pisatelje dram kabuki sodi Mokuami Kauatake iz prejšnjega stoletja. Napisal jih je okoli 300.

Prizorišče dogajanja je po navadi dvorec, plemiški hiša ali pokrajina z nekaterimi realističnimi elementi, drugi pa so naznačeni le simbolično. V ozadju prizorišča sedijo godbeniki v eni ali dveh vrstah: oblečeni so v temne kimone. Na določenem mestu povezuje prizorišče in gledališko dvorano most, po katerem igralci včasih prihajajo na oder.

Nastopajo samo moški, in sicer tudi v ženskih vlogah, ker Japonci menijo, da bi nobena ženska ne mogla zaigrati ženske vloge tako ganljivo, kakor to zmore izurjen moški. Igralci se že od mladih nog vadijo za ženske vloge, do leta 1868 pa so se tudi v vsakdanjem življenju oblačili kot ženske.

Obraze igralcev spremeni šminka v določene značaje — primeri: pogumni bojevnik, izdajalec, zli duh, ljubimec, maščevalec, zvesta žena itd. — tako da vajeni gledalci že po šminki uganejo zaključek dogajanja na odru. Sicer pa Japonci ne hodijo na predstave kabuki zato, da bi videli kaj novega. Po desetkrat in več si ogledajo isto dramo, tako da znajo na pamet vse dvogovore in pesmi. Če jim je kateri izmed igralcev še posebno všeč, glasno vzklikajo, kar je isto kot ploskanje pri nas.

Igralci se pogosto preoblačijo na odru, da s tem opozorijo na drug čas ali na kakšno posebno priložnost. Pri tem jim pomagajo po trije črno oblečeni pomočniki, ki se tiho prikažejo na odru in izročijo igralcem nov kimono ali podobno oblačilo, vzamejo pahljačo in drugo, česar igralec ne potrebuje več. Vse se zgodi komaj opazno: včasih spremenijo tudi kulise.

Med zapletom dogajanja na neki predstavi sem ujel topot konjskih kopit. Trenutek kasneje je prijahal po mostu mimo gledalcev glavni junak na iskrivem konjiču. Ko je skočil s konja in se približal junakinji, sem opazil, da se konj nenavadno premika. Razumljivo, kot konj sta nastopila statista. Potem sem izvedel, da prave živali nikoli ne sodelujejo pri predstavah kabuki.

Kabuki je ljudsko gledališče, »no« pa so si smeli ogledovati le plemiči. Zato so te predstave trajale tudi po deset ur, saj se ni plemičem nikamor mudilo. Med predstavo so lahko v miru obedovali.

Nekoč so bile predstave »no« na prostem, zdaj so odrite vrste zelo redki. Eno takih predstav sem videl v lepem parku pred pagodo v starem Kjotu. Igralci v razkošnih kostimih iz japonske srednjeveške zgodovine so nenavadno počasi hodili po prizorišču ter govorili, peli in plesali. Tisto, kar se je na predstavi »no« zgodilo v dveh urah, bi trajalo v naši operi četrt ure, v drami pa pet minut.

Igralci prihajajo na oder po »mostu« v ozadju. Glavni junak, ki edini nosi masko, se na odru spremeni v starca, v mladeniča, v mlado ženo, v mogočnega boga, v demona ali v žival, kakor pač zahteva zgodba. Nekaj temno oblečenih pomočnikov stopi k igralcu v kotu prizorišča; na nasprotni strani je prostor za godce in pevce, pa tudi za pevke. Kulis ni, le v ozadju je naslikan bor, kar naj pomeni, da so bile predstave te vrste v starih časih samo na prostem. To ozadje je vedno na južnem koncu prizorišča, ker so morali biti japonski plemiči nekoč vedno obrnjeni proti jugu. Drevo ali čoln naj pričarata gledalcu vtis, da se vsa reč dogaja v gozdu ali na morju. Poučen gledalec bo vedel, da pomeni plosk z dlanmi isto kot razburjenje, da trije nagli koraki naznačujejo smer in tudi kraj potovanja. Kdor ne pozna teh in še mnogih drugih simbolov, ne ve kaj početi s to aristokratsko dramo.

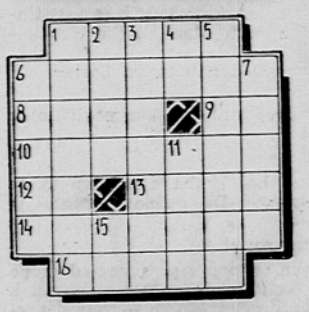
Razen teh dveh slogov imajo tako imenovano »opero deklet«, ki se je začela uveljavljati kot neke vrste posnemanje zahodnega gledališča šele po letu 1927. V tem gledališču nastopajo dekleta v vseh, tudi v moških vlogah, predstave pa so večinoma romantične zgodbe z neskončno dolgimi dialogi ob spremljavi evropske glasbe.

Japonsko gledališko življenje dopolnjuje tudi nekaj odrov za vulgarne spektakle več kot na pol golih plesalk. To reč so si Japonci izposodili v povojnih letih iz najnižjega nadstropja ameriške odrske kulture.

Prizor iz aristokratskega gledališča »no«

Križanka

VODORAVNO: 1. premik, prestavitev, 6. mestni zabaviščni nočni lokal, 8. italijansko mesto med Teramom in Pescaro, 9. znamka niških radijskih aparatov, 10. luka, 12. različna samoglasnika, 13. znamenita londonska galerija slik, 14. vročekrvnež, 16. črno primorsko vino.

NAVPIČNO: 1. rodoljub, 2. Avari, 3. slovenski pesnik, osvoboditelj Maribora po I. svetovni vojni (Rudolf), 4. kemični znak za iridij, 5. roževina, 6. bombažu podobno rastlinsko vlakno (za polnjenje rešilnih pasov, 7. ribiška potrebščina, 11. teža embalaže, 15. vzpodbudni klic.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. sestra, 7. tvarina, —r, 9. kubik, 10. A(nton) A (škerc), 12. beta, 13. urna, 15. Ac, 16. sreda, —i, 18. samuraj, 20. Sogata.

Za dobro voljo

BUMERANG

Predstojnik urada: »Pepe, dejstvo je: kadar mene ni, ste vi največji lenuh v pisarni!«

ODGOVOR TAKOJ PRI ROKI

Angleški igralec Cedric Hardwick je moral zgodaj dopoldne pred radijski mikrofon.

»Ob zaključku intervjuja vas bom vprašal, kakšen mora biti po vašem mnenju dober igralec. Ali imate odgovor pripravljen?« ga je vprašal radijski poročevalec.

»Da,« je prikimal Hardwick, »dober igralec je tisti, ki navsezgodaj odgovarja na nemogoča vprašanja, pri tem pa se smehlja, kakor da ga to neznansko zabava.«

Hitro pripravljeno kosilo

Pečen piščanec: piščancu odvzamemo drobovino in ga očistimo. Potem ga operemo in nasolimo, znotraj nekoliko potresemo s poparom in položimo v notranjost večico petršilja. »Alu« pekač ogrejemo, vlijemo vanj olje ali malo masti in ko je maščoba vroča položimo vanjo pripravljenega piščanca. Poprito pečemo, da piščanec zarumeni. Med pečenjem prilivamo toplo vodo, da se piščanec ne zapeče preveč in se napravi sok, ki ga poljemo po pečenki, tik preden jo postavimo na mizo.

Praženi rezanci: štirideset dkg širokih rezancev, žlica masti in žlico drobtin. — Rezance kuhamo v slanem kropu deset minut. Na cedilu jih polijemo z mrzlo vodo in počakamo, da se dobro odcedijo. Na misti zarumenimo žlico drobtin in nanje stresemo rezance, jih podražimo in serviramo k piščancu in zeleni salati. Namesto v drobtinah lahko prepražimo rezance v maščobi, v kateri se je pekel piščanec.

Proletarci vseh dežel, združite se!

Cena din 20

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

Glavni urednik *Janez Vipotnik* Odgovorni urednik *Franc Šetinc*

LJUBLJANA, četrtek, dne 22. junija 1961 – Leto III., št. 169

OBISK PREDSEDNIKA REPUBLIKE MALI

Od Bleda do Brionov povsod prisrčen sprejem

Predsednika Tito in Keita sta obiskala Litostroj, kjer so ju prisrčno sprejeli – »Industrijska moč Jugoslavije se je konkretizirala v tej tovarni,« je zapisal Modibo Keita v spominsko knjigo – Kosilo v hotelu »Kvarner« – Gostje so si ogledali Reko in iz Bakra z »Galebom« krenili na Brione

LJUBLJANA, 21. junija. Sveže vrtnice in značke mladinskih delovnih brigad, ki so jih danes dopoldne pripeli mladinci iz Ljubljane in Sarajeva ter afriški študentje predsedniku Titu in predsedniku Modibu Keiti, ko se je pomikala kolona avtomobilov skozi središče navdušeno pozdravljajoče Ljubljane, so pomenile združen pozdrav mladosti, ki je polna zaupanja v prihodnost svojih dežel.

Sinočnji sprejem, ki ga je priredil predsednik republike Josip Broz-Tito v vili »Bled« na čast svojemu malijskemu gostu in številnim drugim povabljencem, se je precej pozno pod noč zaključil s sijajnim ognjemetom in razigranim nastopom Blejcev na tradicionalnih jezerskih čolnih. Kljub temu je kolona avtomobilov s člani malijske državne delegacije in najvišjimi jugoslovanskimi predstavniki zapustila danes zjutraj Bled točno ob napovedani 9. uri. V prvem odprtem avtomobilu sta bila oba predsednika, Tito in Keita, ki sta se prijateljsko sešla že pri zajtrku, ter predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko. Ko se je kolona pomikala skozi gorenjska naselja, zlasti skozi Kranj, sta predsednika prisrčno odzdravljala na pozdrave ljudstvu, ki se je zbralo ob cesti.

V Ljubljani so predsednika in ostali člani spremstva obiskali tovarno turbin Litostroj, pred katero jih je v imenu prebivalcev Ljubljane pozdravil predsednik Mestnega sveta Marijan Jenko, nato pa je izrazil dobrodošlico še predsednik delavskega sveta podjetja Milan Vidmar. V spremstvu glavnega direktorja tovarne Ivana Kogovška in drugih predstavnikov kolektiva so se visoki gostje podali zatem na ogled livarne, jeklolivarne, obdelovalnice, montaže in pločevinarne.

Predsednik Modibo Keita, ki je že včeraj pri obisku velikih objektov Tovarne glinice in aluminija v Kidričevem ter Tovarne avtomobilov v Mariboru pokazal nenavadno veliko zanimanje za podroben proces proizvodnje in za same izdelke teh podjetij, se je tudi v Litostroju zadržal pri vsem, kar je vzbudilo njegovo pozornost: zdaj pri peščenem modelu za nov ladijski vijak, pa pri odlivanju žareče litine, pri novih dieslovih motorjih s tisoči konjskih sil, ki čakajo na izvoz v Indonezijo, zvedel je, da je Litostroj dobavil že prve turbine za HC Split s 163.000 konjskimi silami in da so v študijski pripravi še večji načrti. »Industrijska moč Jugoslavije najde svojo konkretizacijo v tej tovarni, ki s kvaliteto svojih izdelkov vzdrži konkurenco tako imenovanih kapitalističnih sil«, je zapisal ob koncu v spominsko knjigo podjetja, ki mu je poklonilo obratno v spomin album s fotografijami iz kolektiva.

Soproga predsednika Keite si je včeraj dopoldne z Jovanko Broz ogledala otroško kliniko v Ljubljani. Spremljala ju je Mica Marinko. V kliniki je gostje sprejel sekretar za zdravstvo IS LRS dr. Jože Benigar. (Foto Švabić)

»To je že stabilizirana tovarna,« je menil predsednik Tito, ki sicer Litostroj že dobro pozna, hkrati pa je svojemu gostu iz Malija obudil spomine na dneve, ko je sam kot kovinarski delavec nekoč delal v mali predhodnici današnjega Litostroja. »Sem iz Bombaya, tu sem šest mesecev in zelo sem zadovoljen,« je odvrnil predsedniku Titu indijski stažist v projektivni risalnici Litostroja. »Odpirajo se nove pomembne možnosti«, je spodbudil predstavnike podjetja predsednik Tito, govoreč o porajanju novih neodvisnih dežel po svetu.

»Bilo je zelo zanimivo,« je ugotovila soproga predsednika Modiba Keite, ko se je skupno s tovarišicama Jovanko Broz in Mico Marinkovo vrnila z ogleda otroške klinike v Ljubljani.

»Tito—Keita!« so vzklikali v gostem špalirju zbrani delavci Litostroja, ko so se visoki državniki znova odpeljali ter nato nadaljevali preko središča Ljubljane, okrašene s transparenti in zastavami, pot proti Postojni in Opatiji.

bp

Opatija, 21. jun. (Tanjug). Na poti na Brione so predsednik Keita in predsednik Tito ter člani njunega spremstva prispeli danes okrog 13.30 v Opatijo, kjer so ostali na kosilu.

V hotelu »Kvarner«, kjer so gostje obedovali, so predsednika Keita in Tita, njuni soprogi, predsednika Ljudske skupščine Slovenije Miho Marinka ter malijske in jugoslovanske funkcionarje sprejeli predsednik Sabora Hrvatske Vladimir Bakarić, podpredsednik Izvršnega sveta Sabora Hrvatske Ivan Krajačić, predsednik OLO Reka Franjo Širola in drugi predstavniki lokalnih oblasti.

Po kosilu so se predsednika Tito in Keita ter ostali gostje popeljali skozi Reko. Meščani so jim priredili navdušene ovacije, tako kot tudi v drugih krajih, skozi katere je te dni potoval predsednik Keita.

Kolona avtomobilov je potem nadaljevala pot v Bakar. Funkcionarji obeh držav so se vkrcali na ladjo »Galeb«, s katero so odpotovali na Brione.

Pot od Bakra do Brionov je minila zelo prijetno. Po vkrcanju na ladjo »Galeb« sta predsednika Keita in Tito pregledala častno stražo mornarjev, nakar so izstrelili 42 plotunov v počastitev malijskega predsednika. Med plovbo so reaktivna letala štirikrat pozdravila ladjo. Neposredno po izhodu iz Bakarske luke so poleg »Galeba« defilirali rušilci »Split«, »Kotor« in »Pula«, ki so potem spremljali ladjo vse do Brionov. Pri rtiču Marler so ob desni strani »Galeba« defilirale patruljne ladje in torpedni čolni. Predsednika Keita in Tito sta na palubi odzdravljala v pozdrav postrojenim mornarjem. Pri rtiču Mazil so prihod »Galeba« pozdravile obalne baterije, s čimer je bil končan pregled Jugoslovanske vojne mornarice in letalstva.

Predsednika Keita in Tito ter ostali gostje so prispeli na Brione nekaj po 21. uri.

Prva seja odbora za konferenco šefov izvenblokovskih držav

Kairo, 21. jun. (Tanjug). Danes je bil v Kairu prvi sestanek odbora veleposlanikov in diplomatskih predstavnikov držav udeleženk pripravljalnega sestanka za konferenco šefov izvenblokovskih držav. Na seji so razpravljali o proceduri in organizaciji dela odbora, o čemer je bilo doseženo popolno soglasje. Prihodnja seja bo jutri.

Z včerajšnjega slavnostnega sprejema, ki ga je predsednik Tito priredil v vili Bled na čast predsedniku republike Mali in njegovi soprogi. (Foto: Jerala)

POSEBEN RAZGOVOR ZA »DELO« Z MODIBOM KEITO

»Glede razvoja sem optimist«

»Jugoslavija je zaradi svojega industrijskega razvoja in uspeha svoje kmetijske politike posebej primerna za to, da služi za prenašanje izkušenj nerazvitim deželam«

LJUBLJANA, 21. junija. »S svojim obiskom v Jugoslaviji sem zelo zadovoljen,« je izjavil v posebnem razgovoru za Delo predstavniku našega lista predsednik republike Mali Modibo Keita, ko ga je ljubeznivo sprejel danes zjutraj v vili »Bled« na Bledu.

Ker bodo končni rezultati obiska znani šele po zaključku razgovorov na Brionih, ko bo tudi skupna tiskovna konferenca, se je predsednik Modibo Keita v svojem odgovoru na vprašanje o sedanjem obisku zadržal predvsem na osebnih vtisih, zlasti iz Slovenije.

»Na splošno moram ugotoviti, da sem popravil nekatere ocene, ki smo jih imeli o Jugoslaviji pri nas, ko smo menili, da je vaša dežela nezadostno razvita dežela, katere osnovo predstavlja kmetijstvo. Na sedanjem obisku smo namreč lahko spoznali, da ima Jugoslavija ne samo dobro razvito kmetijstvo, ampak da je tudi industrijsko razvita. Zlasti je naredila name vtis raznovrstnost industrije in njena sorazmerna porazdelitev po vsem ozemlju, kar še bolj krepi gospodarsko moč Jugoslavije.

Vzporedno s tem pa je name naredilo globok vtis to, da nikjer okrog mest ali industrijskih središč nisem naletel na žalostna naselja barak, kakršna običajno srečujemo okrog velikih evropskih mest.«

Ko je poudaril, da upa, da se bo sodelovanje med obema deželama v prihodnje še bolj poglobilo, se je na vprašanje o kulturnem in prosvetnem razvoju Malija in vzajemnih stikih zadržal zlasti na vprašanju oblikovanja novih kadrov.

»Jugoslavija je zaradi svojega industrijskega razvoja in uspeha svoje kmetijske politike posebej primerna za to, da služi za prenašanje izkušenj nerazvitim deželam. Res, razvoj tudi pri vas ne gre brez težav in brez naporov, ki pa imajo široko podporo, toda prav to bo drugim deželam v Afriki in Aziji dalo tem večjo možnost, da se okoristijo z dragocenimi izkušnjami Jugoslavije. Milijoni Afrikancev in med njimi prebivalci Malija so potrebni sodobne tehnične vzgoje. Zato že pošiljamo svoje študente in stažiste v Jugoslavijo na razna državna posestva, v industrijske obrate, dalje na specializacijo v železniški ali letalski službi, za avtomobilsko mehanično stroko in podobno. Zaradi političnega položaja Jugoslavije in njenih gospodarskih in drugih izkušenj, bo tudi v prihodnje veliko afriških dežel vse bolj in bolj usmerjalo svoje študente na jugoslovanske univerze.

Kar pa zadeva čisto kulturna področja, sem prepričan, da bodo izmenjave folklornih, pevskih in drugih skupin prispevale k temu, da bomo vse bolj in bolj primerjali naše kulture in na ta način tudi po tej strani še poglobili sodelovanje med Jugoslavijo in Afriko.«

Na vprašanje, v čem so kljub geografskim in drugim razlikam glavne stične točke med Jugoslavijo in Malijem, je poudaril:

»Na notranjepolitičnem področju veljà to posebej za razmerje med našo politično stranko in vlado; dalje v tem, da smo se odločili za socialistično gospodarstvo, in končno v tem, da skušamo doseči mobilizacijo množic za našo nacionalno obnovo. V vsem tem je gotovo istovetnost absolutnih pogledov med FLRJ in republiko Mali. Na mednarodnem področju pa se naša stališča še posebej stikajo.«

Na zaključku razgovora je predsednik Modibo Keita na vprašanje o svojih pogledih na prihodnji razvoj v svetu, potrdil, da verjame v to, da bo prav ob tej politiki neangažiranih držav in ob enakopravnem sodelovanju narodov vseh kontinentov svet vendarle prišel v neko obdobje novega in skupnega humanizma. »Tudi kar zadeva Afriko in razvoj na afriškem kontinentu, sem optimist, ne glede na sedanje težave.«

Bogdan Pogačnik

Danes nadaljevanje razgovorov

Popolno soglasje o mednarodnih vprašanjih in o sodelovanju med obema državama

BRIONI, 21. jun. (Tanjug). Predsednika Keita in Tito sta nocoj z ladjo »Galeb« pripotovala na Brione. S prihodom na Brione je predsednik Keita zaključil ogled industrijskih objektov na Hrvatskem in v Sloveniji. V teku jutrišnjega dne bosta predsednika in njuni sodelavci nadaljevali razgovore, ki so se v nedeljo začeli v Beogradu.

Kakor se je zvedelo v krogih, ki so blizu delegacij obeh držav, imata predsednika istovetna gledišča o vseh mednarodnih vprašanjih, o katerih sta se doslej razgovarjala, zlasti pa o bližnji konferenci nevezanih držav, ki se bo začela 1. septembra v Jugoslaviji.

Popolno soglasje je bilo nadalje doseženo o načinih razvoja sodelovanja obeh držav na raznih področjih dejavnosti. Zvedelo se je, da je že dogovorjena konkretna udeležba Jugoslavije pri izpolnjevanju petletnega plana gospodarskega razvoja Malija, ki ga bodo začeli izvajati letos. Plan predvideva 300 milijonov dolarjev investicijskih sredstev in temelji delno na zunanji pomoči in posojilih. Sodijo, da bo pomoč Jugoslavije pomembna in raznovrstna.

Pričakujejo, da bodo soglasja o vprašanjih mednarodnih odnosov in sodelovanja med obema državama, pa tudi konkretni dogovori, vsebovani v skupnem sporočilu, ki bo objavljeno jutri zvečer.

Srdja Prica pri Heathu

London, 21. jun. (Tanjug) Jugoslovanski veleposlanik v Londonu Srdja Prica je obiskal danes lorda Edwarda Heatha, čuvarja državnega pečata in ministra v Foreign Officeu. Ob tej priložnosti sta se razgovarjala o odnosih med Jugoslavijo in Veliko Britanijo.

Zahodnoindijski otoki dobe samoupravo

London, 21. jun. (Reuter). Na današnji konferenci v Londonu je bil dosežen sporazum, da bo sedem otokov federacije zahodnoindijskega arhipelaga dobilo prihodnje leto samoupravo.

Nobenega napredka

Washington, 21. jun. — Kakor poroča AFP, na tretjem sestanku Valerijana Zorina in McCloya ni bil dosežen nikakršen napredek o problemu, kako naj bo sestavljena bližnja konferenca o razorožitvi, ki bi se morala začeti 31. julija.

Sergej Kraigher in Lidija Šentjurc pri kralju Olafu V.

Oslo, 21. jun. (Tanjug). Norveški kralj Olaf V. je danes sprejel člana Zveznega izvršnega sveta Sergeja Kraigherja in Lidijo Šentjurc, ki sta na uradnem obisku v Norveški. Jugoslovanska gosta je sprejel tudi predsednik vlade Gerhardsen.

Danes dopoldne je Kraigher obiskal ministra za trgovino Skauda in zunanjega ministra Langea, Lidija Šentjurc pa je obiskala ministra za socialne zadeve Brunwika in ministra za komunalne zadeve in delo Kapelena.

Po teh obiskih sta člana Zveznega izvršnega sveta položila venec na grob norveških rodoljubov.

Prvi sestanek jugoslovansko-norveške gospodarske komisije, na katerem bodo razpravljali o možnostih razširitve trgovinskih zvez med obema državama, se je začel danes popoldne v prisotnosti Kraigherja in Skauda.

Na povabilo predsednika norveške eksportne zveze se v Oslu mudi tudi predsednik jugoslovanske Zunanjetrgovinske zbornice Dušan Dragosavac.

VISOKO ODLIKOVANJE ZA GENERALA NASUTIONA

BEOGRAD, 21. jun. (Tanjug). V imenu predsednika republike Josipa Broza-Tita je državni sekretar za narodno obrambo general Ivan Gošnjak danes popoldne odlikoval indonezijskega ministra za narodno obrambo Abdula Harisa Nasutiona z Redom jugoslovanske zastave. Visoka odlikovanja je predal tudi brigadnim generalom in drugim visokim oficirjem indonezijske armade iz spremstva generala Nasutiona.

Beograd, 21. jun. (Tanjug) Minister za državno varnost in načelnik generalštaba kopenske vojske indonezijske republike general Abdul Harris Nasution je danes dopoldne obiskal inštitut za jedrske vede »Boris Kidrič« v Vinči pri Beogradu. Direktor inštituta inž. Milorad Ristić in znanstveni sodelavci inštituta so seznanili generala Nasutiona in člane njegovega spremstva z osnovnimi nalogami tega inštituta na področju jedrskih raziskav. Gostje so potem obiskali vse važne oddelke in obrate, kjer so v razgovoru z znanstvenik; spoznali praktično uporabo jedrske energije v znanstvene namene.

V današnji izjavi za tisk je general Nasution med drugim dejal, da lahko reče, da je jugoslovanska armada zelo močna in dobro izšolana, prav tako pa je nanj napravil globok vtis razvoj naše industrije. Nasution je na koncu prenesel pozdrave indonezijske armade odpadnikom JLA.

Otvoritev tržaškega velesejma

Rim, 21. jun. (Tanjug). Predsednik italijanske vlade Fanfani je danes otvoril 13. mednarodni sejem v Trstu. Na letošnjem sejmu je 45% razstavljavcev iz tujine. Zlasti bogati so razstavni paviljoni Jugoslavije, Avstrije, ČSSR in Madžarske, s katerimi ima Trst tradicionalne gospodarske odnose. Okrog 85% skupnega tranzita teh štirih držav odpade na tržaško luko.

Od vzhodnoevropskih držav tokrat prvič sodeluje na tržaškem sejmu tudi Romunija. Na sejmu sodelujejo tudi nekatere afriške države, kot Kamerun, Gabon in Madagaskar, z ameriške celine pa se udeležuje sejma ZDA in Brazilija.

Hruščev: »Še letos mirovna pogodba z DR Nemčijo«

Moskva, 21. jun. (TASS). Sovjetski premier Hruščev je na današnjem velikem zborovanju v Moskvi izjavil, da bo Sovjetska zveza še letos sklenila separatno mirovno pogodbo z DR Nemčijo.

Podaljšanje sporazuma o ribolovu

Rim, 21. jun. (Tanjug). Italijanska vlada je na svoji zadnji seji ratificirala zakonski predlog o podaljšanju sporazuma o ribolovu med Jugoslavijo in Italijo. Gre za dovoljenje italijanskim ribičem, da bi lahko lovili v določenih conah jugoslovanskih voda. Z notama, ki sta ju Jugoslavija in Italija nedavno izmenjali, so ta sporazum podaljšali do konca februarja 1962. leta.

VREME

Napoved za četrtek: Deloma sončno, v popoldanskem času krajevne nevihte. Temperature ponoči med 12 in 16, v Primorju 20, čez dan med 25 in 29 stopinj C.

OB ROBU DOGODKOV

22. junij

Pred dvajsetimi leti je Nemčija kot vse druge mednarodne obveznosti poteptala tudi pogodbo z ZSSR iz leta 1939, njene armade pa so se kot razbojniške tolpe razlile po neizmernih prostranstvih sovjetskih ravnic... 22. junij 1941 je dejansko pomenil prelomnico v veliki antihitlerjevski vojni: v pijanem zmagoslavju motoriziranih roparjev v prvih mesecih pohoda proti vzhodu se je že zrcalila kal njihovega propada, ki je bil jasno zaznaven že ob junaških zidovih Stalingrada in dobil dokončne obrise v do tal porušenem Berlinu leta 1945.

Napad na Sovjetsko zvezo je pomenil tudi krvavo ločnico druge svetovne vojne. Začelo se je klanje, kakršnega zgodovina še ne pomni. Krvni davek, ki so ga za zmago nad nacističnimi armadami prispevali sovjetski narodi je neizmeren, kot so neizmerne ruševine, ki so jih puščali za seboj mehanizirani morilci in kot je nepopisno trpljenje, ki ga je vsem okupiranim narodom prinesel »novi red« uzakonjenega brezpravja in zločinstva.

Ta obletnica se neposredno pomembna tudi za jugoslovanske narode, saj je naš »27. marec« za nekaj dragocenih tednov prikoval nemške armade na Balkan; jugoslovanski narodi, ki po begu vlade niso odlašali niti za dan z odporom proti okupatorju, so v tistih mračnih dneh imeli velikansko moralno oporo v boju narodov Sovjetske zveze.

Pa še v enem smislu pomeni 22. junij 1941 prelomnico v svetovnem merilu. Poplava nemških vojska je združila vse progresivne sile sveta v protihitlerjevsko koalicijo, ki je v skupnem boju proti najmračnejšim silam, kar jih je doslej poznala naša civilizacija, ustvarila tudi objektivne pogoje za to, da bo uničenju druge svetovne vojne sledilo srečnejše obdobje miru in medsebojnega sodelovanja. V klimi takih perspektiv so se rodili Združeni narodi!

Zatorej se ob spominu na 22. junij ni mogoče ogniti razmišljanju tudi o današnjem dnevu. Nemčija, ki je pred dvajsetimi leti prislila vse progresivne sile sveta k enotnemu progresivnemu naporu, je danes postala kamen spotike in spora, ki v rednih časovnih presledkih temno zamegli mednarodno obzorje in grozi s katastrofalno nevihto. Zatorej naj 22. junij ne bo samo dan spomina na začetek velikega zmagoslavja, ki se je končalo pod razrušenim Reichstagom, marveč bodi hkrati tudi opozorilo vsem tistim krogom na svetu, ki iz takega ali drugačnega razloga mislijo, da je z vojaško morijo mogoče reševati probleme, ki danes tarejo svet, razdeljen na bloka in predvsem na peščico bogatih ter kopico revnih in lačnih držav. Misel na krvni davek, ki so ga plačali narodi ZSSR, njihovi zavezniki in okupirana Evropa za to, da so na pepelu uzakonjenega mednarodnega razbojništva znova vzpostavili neko mednarodnopravno ravnotežje, na visoke ideale miru in mednarodnega sodelovanja, ki so navdihovali protihitlerjevski boj, ter zavest, da se poraja nova, nenehno naraščajoča moralna in politična sila neodvisnih, toda nezadostno razvitih držav, vse to naj danes bolj kot kdajkoli poprej spremlja sleherni državniški korak predvsem tistih držav, ki imajo spričo svoje vojaške in gospodarske moči največjo odgovornost za mir in torej za bodočnost človeštva. Upoštevanje spoznanja, da stopata dve tretjini »lačnega« planeta kot neodvisen in blokovsko nevezan subjekt na mednarodno pozornico, ki se vsak dan močneje uveljavlja, bo v današnjih pogojih mednarodnega razvoja najboljše jamstvo, da se 22. junij izpred dvajsetih let ne bo več ponovil.

M. S.

V zadnjih dneh je bilo na Južnem Tirolskem vzdušje »male vojne«. Pripadniki ekstremističnih krogov nemško govoreče manjšine so razstrelili vrsto daljnovodnih stebrov in podtaknili plastične bombe pod avtomobile znanih Italijanov (na sliki). 24. junija se bodo v Zürichu nadaljevali avstrijsko-italijanski razgovori o manjšinskem problemu. Eksplozije pod Brennerjem gotovo ne bodo pripomogle k ustreznemu reševanju tega problema.

KONGO

»Gizenga bo dobil večino, če bo vse normalno potekalo«

Odgovornost OZN za normalno delo kongoškega parlamenta, ki so ga sklicali za 25. junij – Poslanci iz Katange zahtevajo, naj bi Čombeja izpustili iz zapora – »Katanga ni več del kongoške republike« – Indijski tisk: »OZN je zagrešila mnogo tragičnih napak«

NEW YORK, 21. junija. (Tanjug). Sporazum zakonite kongoške vlade v Stanleyvillu z leopoldvillskimi oblastmi o sklicanju kongoškega parlamenta ni vzbudil presenečenja v OZN, kjer so v zadnjih 14 dneh govorili o tej možnosti. Odgovorni funkcionarji so izražali zmeren optimizem in upanje, da bi se parlament lahko sestal še pred koncem meseca, torej pred obletnico proglasitve neodvisnosti kongoške republike.

Sklicanje najvišjega političnega predstavniškega telesa kongoške republike je bilo med najvažnejšimi sklepi, ki sta ga Varnostni svet in Generalna skupščina poudarjala v več svojih odločitvah. Na dramatični seji Varnostnega sveta v drugi polovici februarja, po zavratnem umoru ministrskega predsednika Lumumbe, so sprejeli zahtevo o sklicanju parlamenta in o ustreznih zaščitnih ukrepih. Dne 17. aprila je Generalna skupščina zahtevala v sprejeti resoluciji, da je treba nemudoma sklicati parlament in da mora OZN zagotoviti varnost njegovih članov, tako da bi parlament lahko sprejel ustrezne sklepe o ustanovitvi nacionalne vlade in bodoči ustavni strukturi kongoške republike v skladu z osnovnim zakonom države.

Zdaj ko je bil dosežen sporazum, opozarjajo v OZN na odgovornost svetovne organizacije za normalno delo parlamenta, kar je lahko velikega pomena za usodo države. Dejansko so zakonita kongoška vlada kot tudi leopoldvillske oblasti v doseženem sporazumu izročile velika pooblastila in odgovornost Združenim narodom in njihovim organom.

Delegacije izvenblokovskih držav se posebej zanimajo za zasedanje parlamenta. Sodijo, da bo imel predsednik Gizenga večino, če bo vse potekalo v normalnih pogojih. Tukajšnji krogi poudarjajo, da je premier Gizenga prispeval k sklenitvi sporazuma, da je pokazal največ dobre volje in da si je zelo prizadeval.

Elisabethville, 21. junija. (Reuter) Kakih 20 poslancev parlamenta iz Katange je danes postavilo več pogojev za udeležbo na zasedanju kongoškega parlamenta, ki naj bi se sestal v bližini Leopoldvilla 25. junija. Kakor poroča Reuter, zahtevajo katanški poslanci, da izpustijo Čombeja iz zapora, priznajo »načela konference v Tananarivi«, po katerih naj bi bil Kongo razcepljen, in da mora kongoški parlament zasedati v oporišču Kamina v Katangi.

V parlamentu kongoške republike je bilo po razglasitvi neodvisnosti 29 poslancev iz Katange.

To svojo zahtevo so katanški poslanci poslali generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu, Kasavubuju in vsem poslancem kongoškega parlamenta. Na koncu svojega pisma pravijo, da Katanga ni več del kongoške republike.

New Delhi, 21. jun. (Tanjug) V indijski prestolnici z veliko pozornostjo spremljajo stike med Stanleyvillom, Leopoldvillom in predstavniki OZN v zvezi s sklicanjem kongoškega parlamenta. Diplomatski krogi sodijo, da se je položaj v Kongu malce zboljšal, da pa to zboljšanje ni tolikšno, da bi bila lahko Bowland in Hammarskjöld »taka optimista«. Poudarjajo, da nista z nobenimi dejstvi podkrepila svoje trditve, da je v kongoški krizi minila »mučna etapa«.

»Tribune« piše: »OZN je moč verjeti, da se razmere v Kongu zboljšujejo. Ni pa mogoče zanikati, da je OZN zagrešila mnogo tragičnih napak, katerih posledice je čutiti tudi zdaj.«

List na koncu poudarja, da mora OZN zastaviti ves svoj vpliv, da bo zagotovljeno delo parlamenta brez vsake obstrukcije in kakršnegakoli pritiska.

Adenauer pojde v Berlin

Bonn, 21. jun. (AFP) Uradni zahodnonemški predstavnik je danes izjavil, da bo kancler Adenauer 12. julija odpotoval na uradni obisk v zahodni Berlin.

Fanfani sprejel slovenske župane

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 21. junija. Predsednik italijanske vlade Fanfani je ob današnjem obisku v Trstu sprejel delegacijo slovenskih županov tržaških in goriških občin. Delegacija mu je ob tej priložnosti izročila posebno spomenico o položaju slovenske narodnostne skupin[illegible].

Spomenica uvodoma omenja, da je poteklo že trinajst let od uveljavitve republiške ustave in sedem let, odkar je bila podpisana spomenica o soglasju v Londonu, ne da bi italijanska vlada zagotovila Slovencem pravice, ki so predvidene v ustavi in londonskem memorandumu. Posledica tega je — ugotavlja spomenica — da italijanski državljani slovenske narodnosti ne uživajo vseh pravic, ki jim jih jamči ustava in mednarodni sporazum. Ta neenakopraven položaj ovira gospodarski, socialni in kulturni razvoj Slovencev, onemogoča normalne odnose sožitja med Slovenci in Italijani v obmejnih predelih, daje potuho ostankom fašizma in zavira razvoj odnosov med obema sosednima državama.

Podpisniki spomenice se nato sklicujejo na vse dosedanje zahteve vlade, ki pa so ostale nerešene, ter zato ponovno predlagajo njihovo rešitev. Tako zahtevajo poseben zakon za izvajanje določil ustave in londonskega memoranduma. Ustanovitev dežele Furlanija—Julijska krajina s posebnim štatutom naj bi prispevala tudi k rešitvi narodnostnega vprašanja. Uporaba slovenščine v vseh javnih uradih na ozemlju, kjer bivajo Slovenci, naj bi bila zajamčena. S tem v zvezi pa bi bilo nujno predvsem ukiniti fašistični zakon, ki prepoveduje uporabo slovenščine ali kakorkoli krati pravice Slovencev. Zajamčeno naj bi bilo sorazmerno predstavništvo Slovencev v javnih ustanovah in organih. Nadalje zahtevajo podpisniki spomenice uvedbo slovenskih napisov, kjer bivajo Slovenci, veljavnost zakona o slovenski šoli tudi za Slovence v Videmski pokrajini, priznanje in veljavnost diplom, doseženih v Jugoslaviji, ustanovitev stolice slovenskega jezika in slovstva na tržaški univerzi. Vlada in krajevni organi naj bi zagotovili sorazmerno pomoč slovenskim kulturnim, vzgojnim, socialnim in športnim organizacijam. Končno je poudarjena tudi zahteva, da se prepreči raznarodovanje slovenskega življa in z zakoni onemogoči netenje narodnostne mržnje.

Iz uradnega sporočila delegacije slovenskih županov, izdanem ob koncu razgovora s predsednikom rimske vlade, je razvidno, da predsednik vlade sodi, da slovenska manjšina v Italiji uživa zavidljiv položaj. Predsednik vlade je namreč med drugim poudaril, da bi bilo zaželeno, če bi Italijani v tujini uživali toliko pravic, kot jih uživa manjšina v Italiji. Nadalje je pripomnil, da je uresničenje zahtev, predloženih v spomenici slovenskih županov, odvisno od načela recipročnosti. Glede ugotovitve spomenice o množičnem naseljevanju italijanskega življa v slovenskih krajih pa je izjavil, da ustavna določila dovoljujejo svobodno gibanje prebivalstva v okviru državnih meja. Končno je na predlog delegacije, da bi v Rimu podrobno obrazložila zahteve spomenice, izrazil stališče, naj bi predstavniki manjšine urejali svoja vprašanja na tukajšnjih pristojnih mestih.

Delegacija slovenskih županov je po razgovoru s predsednikom vlade, ki je trajal petnajst minut, izjavila, da ne more biti zadovoljna z njegovimi stališči in odgovori. Polemično obravnavanje perečih vprašanj tukajšnje slovenske manjšine in pomanjkanje dobre volje za rešitev upravičenih zahtev ter sodelovanja med manjšino in vlado po prvih sodbah slovenskih predstavnikov ne opravičuje zaupanja, ki so ga Slovenci polagali v prve stike z najvišjim predstavnikom rimske vlade.

Dušan Fortič

TRANSPORTNA SREDSTVA ZA KONTROLNO KOMISIJO

ŽENEVA, 21. junija. (AFP). Pod predsedstvom sovjetskega delegata Puškina se je danes popoldne začela 21. konferenca štirinajstih držav o Laosu.

Kot se je izvedelo iz diplomatskih krogov v Ženevi, je kanadski zunanji minister na današnji plenarni seji konference o Laosu ponovno zahteval, naj dodelijo mednarodni kontrolni komisiji tri helikopterje in tri lahka letala, da bi lahko hitreje delala. Velika Britanija je podprla kanadsko zahtevo, Francija in ZDA pa so sporočile, da so pripravljene dati helikopterje in letala. Sovjetska zveza je nasprotovala temu kanadskemu predlogu in predlagala, naj dajo zakonita vlada Suvana Fume, gibanje Patet Lao in vietnamski režim mednarodni kontrolni komisiji v Laosu potrebno opremo.

Dobro obveščeni krogi sporočajo, da so pred konferenco razdelili delegatom pismo predsednika laoške vlade Suvane Fume za predsednika konference. V pismu Veliki Britaniji in Sovjetski zvezi sporoča Suvana Fuma, da se obvezuje, v sporazumu s Patet Lao, da dá vsa transportna sredstva na razpolago mednarodni kontrolni komisiji v Laosu za potovanje čez ozemlje, ki je pod kontrolo njegovih sil in sil Patet Lao.

SESTANEK TREH LAOŠKIH PRINCEV

Danes »presenečenje?«

Seja delovne skupine – Patet Lao in Suvana Fuma zahtevata, naj bi se Laos odrekel »zaščiti pakta SEATO« – Danes zadnji sestanek

ZÜRICH, 21. junija. (AP). Glavni svetovalci treh laoških voditeljev so danes nadaljevali delo v okviru delovne skupine, medtem ko se bodo premier Suvana Fuma, voditelj Neo Lao Haksata Sufanuvong in predsednik uporniške vlade Bun Um sestali danes ali jutri, da bi v zaključnih razgovorih razpravljali o sklepih svetovalcev.

Pričakujejo, da bo delovna skupina pripravila dve poročili — eno o doseženih sporazumih in eno o še neurejenih vprašanjih. Poročili naj bi laoški voditelji odobrili na zaključnem sestanku.

Po dopoldanskem sestanku delovne skupine je predstavnik Suvane Fume Kinim Posena izjavil, da je »zdaj optimizem že bolj upravičen«.

Predstavnik gibanja Patet Lao je dejal, da so dosegli »določen napredek in zbližanje«. Fumi Vongvičit pa ni hotel govoriti o možnostih za uspeh tega laoškega sestanka »na najvišji ravni«.

Predstavnik princa Buna Uma in njegov obrambni minister general Fumi Nosavan je bil nekoliko zgovornejši. Rekel je, da so na sestanku delovne skupine v glavnem dosegli soglasje o ustanovitvi enotne laoške vojske. Povedal je, da je bilo doseženo soglasje tudi o prehodnem obdobju, v katerem bi uprave, ki zdaj delujejo v raznih delih Laosa, nadaljevale svoje delo.

Nosavan je pripomnil, da je bil v glavnem dosežen sporazum o bodoči politiki koalicijske vlade in da so o sestavi prve vlade razpravljali na dopoldanskem sestanku delovne skupine.

Ko je Nosavan govoril o nesoglasjih, pa je dejal, da »bo treba razpravljati še o nekaterih vprašanjih«, med katerimi je omenil zahtevo Patet Laa in delegacije Suvane Fume, naj se predlagana koalicijska vlada odreče »zaščiti pakta SEATO«. Medtem ko se predstavniki Patet Laa in Suvane Fume — je rekel Nosavan — zavzemajo za to, da bi v sporazum sprejeli tudi klavzulo o obsodbi pakta SEATO, pa so predstavniki Buna Uma proti temu, »ker Laos ne pripada paktu SEATO«.

Na vprašanje, ali sodi, da bodo tri delegacije kmalu dosegle splošni sporazum, je Nosavan odgovoril: »To je presenečenje, ki ga hranimo za jutri.«

Iz krogov konference se je zvedelo, da bo po mnenju laoških voditeljev jutrij zadnji sestanek in da bodo potem objavili skupno sporočilo.

PROCES V JERUZALEMU

Eichmann o Globkeju

Razširitev Eichmannovega oddelka je bila rezultat Globkejevih prizadevanj, da bi Židom odvzeli državljanstvo in premoženje

JERUZALEM, 21. jun. (Reuter-AP). Vojni zločinec Eichmann, ki mu v Jeruzalemu sodijo zaradi pokola Židov, je danes omenil ime funkcionarja bonnske vlade dr. Hansa Globkeja, bivšega šefa oddelka v notranjem ministrstvu nacistične Nemčije.

Ko je Eichmann govoril o odnosu oddelka, katerega voditelj je bil, do ostalih podobnih oddelkov, je dejal, da je bila »razširitev njegovega židovskega oddelka« rezultat Globkejevih prizadevanj, da bi Židom odvzeli državljanstvo in njihovo imovino.

Globke je že priznal, da je avtor zakona, po katerem so Židi morali imeti posebna imena, na osnovi česar so jih lahko identificirali, vendar je kancler Adenauer dejal, da je bil Globke na tem položaju, da bi spremljal delovanje nacistov in da bi se jim upiral. Globke je avtor nekaterih zloglasnih nacističnih zakonov.

Na današnji razpravi proti Eichmannu je obramba poskušala dokazati, da je »Eichmann bil samo neznatno kolesce v aparatu rajha« in da »ni osebno odgovoren za ubojstva in pokole«. Eichmann je odgovarjal na vprašanja, ki mu jih je postavljal njegov zagovornik.

Hans Globke, Adenauerjev najožji sodelavec

Proces proti nacističnemu zločincu Schönpflugu v Avstriji

Dunaj, 21. jun. (Tanjug). V Welsu v Avstriji se bo te dni pričela sodna obravnava proti dr. Egonu Schönpflugu, enemu najhujših vojnih zločincev in bivšemu visokemu funkcionarju »8. komande SS«. Obtožujejo ga neposrednih umorov in sodelovanja pri likvidaciji najmanj 19.000 Židov in partizanov v Poljski in Sovjetski zvezi leta 1941. Na razpravi morajo proučiti nove dokaze in zaslišati priče, po katerih je enota, v kateri je bil Schoenpflug, uničila 45.000 Židov, židovskih žena in otrok.

Schoenpfluga so 1949. leta obsodili na 13 mesecev zapora zaradi tega, ker je bil »član jurišne skupine SA«. Po prestanj kazni je bil do preteklega leta, ko so ga ponovno prijeli, vodja personalnega oddelka nekega rudnika premoga v Avstriji.

V Münchnu naj bi istočasno sodili bivšemu komandantu »8. komande SS« dr Ottu Brandfischu, čigar bližnji sodelavec pri storjenih zločinih je bil Schoenpflug.

Gagarin v Havani?

Havana, 21. jun. (Tanjug) Kubanska vlada je objavila, da bo prvi kozmonavt sveta, sovjetski major Jurij Gagarin, prispel prihodnji mesec v Havano, da bi se udeležil svečanosti ob osmi obletnici Castrovega napada na garnizijo Moncada.

RESOLUCIJA JUGOSLAVIJE, GANE, INDIJE, ZAR IN PAKISTANA

ŽENEVA, 21. junija. (Tanjug). Komisija za zaposlovanje Mednarodne organizacije dela (ILO) razpravlja v Ženevi o politiki in problemih zaposlitve na svetu. Ti problemi so najtesneje povezani z gospodarskim razvojem nerazvitih dežel in z mednarodnimi akcijami za povečanje gospodarske in tehnične pomoči nerazvitim deželam.

Na današnji seji komisije so delegacije Jugoslavije, Gane, Indije, ZAR in Pakistana predložile osnutek resolucije, ki poziva vlade, članice ILO, naj povečajo gospodarsko in tehnično pomoč deželam, ki se gospodarsko šele razvijajo. Osnutek resolucije petih držav zahteva, da mora biti gospodarska in tehnična pomoč nerazvitim deželam brez vsakih pogojev, da mora biti dolgoročna in izključno namenjena za pospeševanje gospodarskega in socialnega razvoja slabo razvitih dežel. Resolucija tudi priporoča, naj ILO razvija operativno dejavnost in tehnično pomoč. Na koncu zahteva, da je treba v programih tehnične pomoči posvetiti največjo pozornost vzgoji nacionalnih kadrov novih neodvisnih držav z organiziranjem seminarjev, posebnih tečajev in z ustanavljanjem inštitutov in centrov za šolanje kadrov in inštruktorjev.

Osnutek resolucije petih držav bo osnova za sklepe, ki jih bodo sprejeli v zvezi s tem vprašanjem.

DEMONSTRACIJE V ALŽIRIJI

Tunis, 21. jun. (AFP). Ministrstvo za informacije začasne alžirske vlade je danes objavilo, da so v vsej Alžiriji demonstracije ljudstva v znamenje podpore začasni alžirski vladi in FLN. V želji, da bi izrazili svoje nacionalne težnje — je rečeno v izjavi alžirske vlade — organizirajo Alžirci miroljubne demonstracije in zahtevajo obnovitev francosko-alžirskih pogajanj ter potrjujejo svojo voljo, da dosežejo neodvisnost dežele.

Začasna alžirska vlada potem poudarja, da so francoske oblasti kot običajno reagirale s surovo silo in ukazale svojim četam naj streljajo na neoborožene demonstrante. Samo v severnem Constantinu je bilo zadnjih 48 ur več sto alžirskih žrtev, med njimi tudi kakih deset mrtvih.

Konferenca za lokalno samoupravljanje

Washington, 21. jun. (Tanjug). Na zaključni plenarni seji mednarodne konference za lokalno samoupravo v Washingtonu je sinoči govoril član jugoslovanske delegacije prof. Jovan Djordjević. Kot poročevalec seminarja za odnose med lokalno samoupravo in prebivalstvom je Djordjević poročal plenumu in na koncu navedel nekaj predlogov iz prakse dejanske demokratične lokalne samouprave.

Angola: beg v džunglo in preko meje

London, 21. jun. (Reuter). Laburistični »Daily Herald« je danes objavil poročilo baptističnega misijonarskega društva o položaju v portugalski koloniji Angoli. V poročilu je rečeno, da je mnogo prosvetljenih Afričanov zaprtih, mnogo pa so jih usmrtili, ne da bi jim poprej sodili.

Kot povedo ljudje, ki so bili v mestu Bembe, je Portugalska poslala na to področje Angole velike vojaške sile in je bombardirala vasi domačinov na precej širokem področju. V poročilu je rečeno: »Iz strahu je mnogo kmetov, domačinov, pobegnilo v džunglo, tisoči pa so se napotili čez mejo v sosednji Kongo.«

TELEGRAMI

»CISTKA« V JUZNI KOREJI. – SEUL. Južnokorejska vojaška vlada je objavila, da je 11 sodnikov visokega sodišča države »odstopilo«. »Odstopili« so tudi nekateri sodniki nižjih sodišč. Ministrstvo za trgovino in industrijo je objavilo, da so v državnih ustanovah in podjetjih odpustili 4.000 uslužbencev.

STAVKA NEWYORSKIH PRISTANISKIH DELAVCEV. – NEW YORK. Pristaniški delavci New Yorka so za včeraj napovedali enodnevno stavko v znamenje solidarnosti s stavkajočimi pomorščaki. V ZDA stavka 85.000 pomorščakov.

SEPTEMBRA SESTANEK ARABSKIH ZUNANJIH MINISTROV. DAMASK. Generalni sekretar Arabske lige Abdel Kalek Hasuna je izjavil, da se bo 1. septembra letos začelav Casablanki konferenca zunanjih ministrov arabskih držav.

DEVALVACIJA DOLARJA V KANADI. – OTTAWA. Kanadski finančni minister Donald Fleming je v proračunski debati izjavil, da bo Kanada devalvirala dolar. Ta ukrep naj bi omogočil večji izvoz.

UPORI FRANCOSKIH KMETOV PROTI VLADNI KMETIJSKI POLITIKI. – PARIZ. Demonstracije francoskih kmetov proti kmetijski politiki vlade so se včeraj razširile tudi na centralni del zahodne Francije. Kmetje s področja Nimesa so včeraj sklenili »začeti neposredno akcijo«. Ceprav na zborovanju, ki so ga imeli, ni bilo v celoti pojasnjeno, kakšna bo ta akcija, sodijo, da bodo organizirali demonstracije, kakršne trajajo že 14 dni v Bretagni.

SLABO VREME V TURČIJI. – ANKARA. Močni viharji in nalivi, ki so v zadnjih treh dneh zajeli nekatere dele Turčije, so po neuradnih podatkih terjali skoraj 40 smrtnih žrtev.

19.000 KILOMETROV V 20 URAH. – SIDNEY. Britanski bombnik tipa »Vulcan« je preletel 19.200 kilometrov, od Anglije do Avstralije, brez postanka v 20 urah in 8 minutah. Letalo je odletelo iz Scamptona v vzhodni Angliji pristalo pa je v Richmondu, avstralskem vojaškem oporišču blizu Sidneya.

NIC VEC NOMADI BAGDAD. Pripadnikom beduinskega plemena Samar bodo prihodnji mesec razdelili pol milijona dunumov zemlje, na kateri se bodo za stalno naselili, tako da bodo iz nomadov postali kmetovalci s stalnim bivališčem.